h Musica p frez Johez de Straubing c 9pata Anno 1490.

minium laudabo dominum in uita me a psallam deo me o quam diu ero.

Of De profundis clamaui ad te domine domine exaudi oratio nem meam. Co Amen di co uobis quidquid orantes petitis credite quia accipietis et fiet uobis.

P defunctis.

Requiem eternam dona eis domi ne et lux perpetu a luceat eis Ps Te decet ympnus deus in syon et tibi reddetur votum in ierusalem Exaudi orationem meam ad te omnis caro veniet.

us israhel. Ps. De profundis clamavi ad te domine
domine exaudi vocem meam. Gr. Ecce quam bonum.
Alle lu ia.
De profundis clama vi ad te domine domi
ne exaudi vocem meam. Of. Recordare mei
do mine omnipotentatui domi nans da sermo
nem rec tum in os meum ut place ant verba mea
in conspec tu principis.
Co. Dico vobis gaudium est angelis dei super uno pecca
tore penitentiam agente. Dom. xxiii.
Dicit do minus ego cogito cogitationes pa
cis et non affli[ctionis invoca]bitis me

Flores Musice omnis cātus Gregoriani.

Tabula.

Capitulum primum.

Tabula

Capitulum secundum.

Capitulum tertium.

Capitulum Quartum

Tabula.

Incipit prologus in flores Musice artis.

[s]Onet vox tua in auribꝫ meis. Uox eñi tua dulcis. Salomon cãticoꝝ.ij. Hec verba ẜm historiã sunt verba salomonis ad amicã suam filiam pharaonis regis egipti Quãuis autẽ ẜm allegoricã expositionem ihesus xpũs saluator mũdi per salomonem (qui pacificus interpretatur) clare designatus: verbis prelibatis alloquitur omnem hominẽ benignũ ⁊ deuotum a quo inuocari desiderat ⁊ laudari. Specialiter cũ eisdẽ verbis alloquitur oẽs ⁊ singulos clericos qui ab ipso ad hoc specialiter sunt electi vt laudes eius pro se ⁊ sibi ꝯmissis attente resonent ⁊ decantent. Unde cuilibet ipsoꝝ petitione dicit. Sonet vox tua in auribꝫ meis: vox eñi tua dulcis. Et qꝛ dulcedo vocis nõ solum procedit ex deuotione cordis: verũetiã ex cognitione artis. Idcirco ista ars siue scientia que talẽ cognitionẽ specialiter docet ⁊ aministrat a quolibet clerico studiosius est addiscenda Hec aũt scientia est musica que licet in pluribus voluminibꝫ prosayce ⁊ dispendiose sit tradita ⁊ descripta In subscripto tñ libro qui flores musice artis intitulatur pro nouellis clericis quo ad ista que ipsis maxime sũt necessaria cõpẽdiose ⁊ faciliter est metrificata.

¶ In hoc autem libro autor duo facit. Primo ꝑmit

Prohemium.

tit prohemium. Scdo prosequitur suum intentum Secunda ps ibi (Musica subscriptis) In prohemio tria facit. Primo premittit titulum nomenq3 libelli. et cu hoc artem illam siue scientiam de qua tractare inte dit. Secudo eandem artem breuiter approbat et come dat vt ex illa comendatione auditores beniuolos red/ dat et attentos. Tertio diuinum auxilium sine quo nihil boni pfici poterit inuocat et implorat. Prima ps in principio libri (Musica per flores) Scda ibi (Om/ nes per partes) Tertia ibi (Dia qui pascis)

Musica per flores subscriptos prestat odores Dulces ac mores aptos cofert et honores Que bre uibus scriptis tibi comedatur in istis Omnes per partes cunctas si disce res artes Concordem catum tradet tibi musica tatum Per quem lauda/ ri deus almus vult et amari Ergo cle riculi studiosi quiq3 nouelli. Cantu3 confusum varijs in partibus vsum Sunt postponentes: artem vera re tinentes Per quam saluator cantus

cõcordis amator Digne laudari sem
per queat ⁊ venerari. Omnia qui
pascis omnipotẽs precor assis Hanc
artez clare valeãqz metrificare Hic
vt clericulis possim prodesse nouellis

In ista prima parte dicit autor: ꝙ scientia musice ar-
tis per subscriptos flores ⁊ per subscriptũ librũ siue
tractatum discentibꝫ ⁊ legentibꝫ dulcem ac suauem
offert odorem ad modum florum suauissime redolẽ-
tium. qui his qui seipsis propius applicauerint dulce
dinem ⁊ ꝯfortationez multiformem prestare solent
suo dulci odore. Et ob hoc iste liber flores musice artꝫ
est appellatus. Quia discẽtibꝫ non solum dulces pre
stat odores. verumetiam studiosis clericis aptos cõ-
fert mores ⁊ varios apud deum ⁊ homines honores.
¶ Omnes per partes) Sequitur nunc secũda pars
prohemij In qua autor materiaz huius operis appro
bat ⁊ ꝯmendat dicens ꝙ inter omnes scientias littera
les sola musica docet cõcordare cãtum qui dulcis est
in aure dñi. A Quãuis aũt apud hebreos cant⁹
musicalis ⁊ instrumenta musicalia diuersa ad laudez
dei longe ante incarnationem dñi fuerint adinuenta
vt cythara: chorus: tympanũ: organũ: lira: psalterium
cymbalum: In quibꝫ omnibꝫ propheta dauid tam in
psalterio ꝙ̃ in. ij. libro regũ hortat̃ ⁊ iubet nos lauda
re deũ. Unde ait Laudate eũ in tympano ⁊ choro: lau

date eum in cordis et organo. Et iter. In psalterio decem cordarum psallam tibi. Et iterum. Laudate eum in cymbalis benesonantibus. ¶ Tamen post incarnationem christi plures doctores sancte ecclesie et specialiter beatus ambrosius et sanctus gregorius papa cantum musicalem ad laudem dei et sanctorum multiformem dictauerit. Magis tamen gregorius varium cantum musicalem quo tam latini quam alemani cum ceteris linguarum diuersarum nationibus vtuntur in diuino officio: in duo volumina librorum videlicet in antiphonarium et graduale collegit: dictauit et neumauit seu notauit. Processu tamen temporis quidam alemani et precipue canonici ordinis sancti benedicti qui cantum musicalem non solum ex arte verumetiam ex vsu et consuetudine perfecte et cordetenus didicerant ipsum omissis clauibus et lineis (que in neumis seu nota musicali requiruntur) simpliciter in libris notare ceperunt. et sic decantare et deinde iuniores et suos discipulos sine arte ex frequenti vsu et consuetudine cantum informare. qui cantus sic per consuetudinem doctus ad diuersa peruenerint loca. Unde iam non musica: sed vsus est denominatus. In quo tamen cantu deinde discipuli a doctoribus et doctores a discipulis multiformiter discrepare ceperunt. Ex qua discrepantia et artis ignorantia vsus dictus est confusus. quo vsu confuso spreto. nunc fore omnes alemani hactenus miserabiliter et mirabiliter per cantum vsus seducti ad veram artem musice reuertuntur. Temporibus enim nostris super omnes homines varijs artibus intendentes cantores vsum addiscentes magis fatui iudicantur quia in omni arte plura sunt que nostro sensu cognoscimus quam ea que a magistris discimus. perlecto enim donato et psalterio omnium

aliarum orationum. vocabula de facili ex consimilibꝫ sillabis cognoscunt. Et rustici facto vno sulco agri subito scientiam agriculture agnoscunt. Item vinitores: sciētia vnius vitis (quō terre inseri ꝛ postmodū ꝑ iuncū palo: seu bacculo alligari ꝛ putari debeat) cognita: subito illā artem ex cōsimilibꝫ didicerunt. ꝛ sic de oībꝫ alijs scientijs. ¶ Stulti aūt cātores vsuales ꝛ ipsoꝝ discipuli. Etiam si per centū ānos quotidie cantarent vnā tamē historiam vel vnum officium ꝑ se cantare nequeunt. tempus multum (in quo possent in pluribꝫ artibꝫ proficere) inutiliter expendētes. Unde etiam per cantum suum ex varia discrepātia frequenter deum ꝛ sanctos suos nō laudare. Sꝫ se inuicem in chorio ꝛ in ecclesijs confundere solent. ꝛ vituperare. ꝛ per hoc deū ad iracūdiā prouocare Uanitate ergo vsus postposita cuncti cantores qui hactenus vsum didicerant ꝛ cātauerant per ꝯsilium autoris huius operis ad veram artem cātandi reuertāt que ars est musica. In qua ex similibꝫ sil'a faciliter ꝛ concorditer cognoscuntur vt cantus ipsoꝝ concors fiat ꝛ accepꝰ deo. ¶ Oīa qui pascis ꝛc. In ista ꝑte ꝛ vltimate autor implorat diuinū auxiliū pro ope suo vtiliter ꝯplendo ꝛ hec pars satis lucide in textu declarat

Usica subscriptis fiat tibi cog-
nita dictis In cordis cista si tu
bene fixeris ista Estinc bis binas
que seruāt ordine partes Per pri-

Prohemium.

mā partem discas soluere per artem Fūgit mēsuras monocordis altera puras Tertia datq3 modos perfecte noscere cunctos In quorum formis cātus cōtexitur omnis Quartaq3 cūctorū dat formas nosse tonorum Ut valeas clare psalmos ex arte tonare.

Premisso prohemio autor prosequit suum intentu3 Et diuiditur hec ps in duas D In pria diuidit opus istud in quatuor ptes siue in quatuor capitula annectens cuiuslibet capituli materiā de qua tractat Scdo subiungit illa p ordinē. Scda ibi (Pollicis in capite) In prima pte dicit autor Si iā scripta dicta que in quattuor capitula distinguntur subtiliter ⁊ pfecte. tenaci pmendamus memorie. musica fiet tibi nota. ¶ Tractat aūt primū capitulū de trib3 alphabetis que sinistre manui applicant cū vocib3 musicalib3 que in soluatura requirunt ¶ Scdm tractat de monocordo ⁊ varia eius mēsura ¶ Tertiū tractat de nouē modis antiquis ⁊ de quibusdā modernis quibus ōis cātus ptexit ¶ Quartū vo tractat de octo tonis quib3 omnis cantus specialiter in fine diiudicatur.

Circa hāc ptē nota quid sit musica Et vnde dicat

Et quis sit eius effectus Et qui primũ fuerũt ipsius musice inuentores Et q̃t sunt species eius E

¶ Musica sic diffinit Est liberalis sciẽtia perite cãtandi copiã administrãs Uel sic Musica est recte cãtandi scientia. Que (teste boetio) inter septẽ artes liberales obtinet principatũ ex eo q̄ oĩs alie artes in suis vocabulis vocũ intentionẽ et remissionẽ. i. tẽpus lõgũ et breue requirũt, circa que musica specialiter versatur ¶ Dicit aũt musica a musis que sm fabulas asserũt fuisse filie iouis et memorie. Nisi eñi ab hoie memoria teneat soni pereũt: q2 scribi nõ pñt Uel dr musica a mois qd est aqua et icos scientia quasi scientia aque. Ars eñi musica dr iuxta fluentium aquarum varios sonos fuisse adinuẽta. Uel q2 dulcius et sonorius instrumenta musicalia iuxta aquas: vbi impetuositas nõ ĩpediuerit sonare cernũt Nec mirũ sunt eñi vicinia elementa: aer et aqua que maxime ɔcurrũt in hoie vociferante ¶ Effectus aũt musice est vt faciat nobis deũ placitũ quẽ (iuxta dictũ ꝓphete) laudare debem9 p dulces musice cãt9 et instrumẽta musicalia diuisa Laus aũt dei ẽ honor dei. quicũq3 aũt honorauerit dñ honorabit ab eo Sic. ipe ait in euã9. Quicũq3 honorificauerit me honorificabit eũ pr̃ me9 qui ĩ celis est Et sic p3 euidẽter q̄ musica placat nobis deũ Uerũetiã hortat et iducit nos ad q̃slibet labores facili9 tolerãdas Singulorũ eñi opũ fatigationẽ: vocis et sonorũ modulatio et dulcedo: ɔsolat ymo etiã demones fugat. Uñ legit ꝑmo. regũ. xvi. ca. q̄ q̃ñcũq3 spũs malign9 arripuit et torq̃bat saul regẽ. tollebat dauid citharã: et ꝑcuciebat manu sua: et reuocillabat saul: et meli9 hẽbat recedebat eñi ab eo spũs mal9 neq̃ẽs dulcedinẽ cithare audire.

Prohemium.

¶ Primus autē inuentor musice artis fuit Tubal
ante tempus mosaice legis. ⁊ ante diluuium. Unde
legit genesis. iiij. q lamech (qui fuit de stirpe chaim)
⁊ septimus post adā: Duos habuit filios nomez vni
Abel: qui fuit pater habitantium in tentorijs atq pa
storijs Et nomē fratris eius Tubal qui fuit pater ca
nētiū in tithara et organo: que sunt instrumenta mu
sicalia. Iste tubal inuentor musice artis cognoscens
q adam primus homo (a quo ipse Tubal erat octau⁹
in geneloya) predixerat mundum peritur et deletur
per aquā et ignem. Ne musica periret: scripsit ipsam
in duas columnas: quaruz vna fuit latericia. Altera
marmorea. vt si marmorea per ignez periret latericia
pmaneret. Uel si p aquā latericia piret marmorea p
maneret. ¶ Pro maximo eñi thezauro habebat illā
scientiaz: que etiā post diluuiū (quo oēs hoīes preter
noe ⁊ tres filios suos cū suis vxoribꝫ deleti p iram dei
fuerant) in tabula marmorea post egressionez noe de
archa fuerat denuo adinuenta. Uñ de hoc scribit egre
gius doctor ⁊ metrificator dominus ⁊ magister Pe
trus in libro qui intitulat aurora. Duodecim vsus

Iste tubal cantu gaudens pater extitit horum.
Qui citharis psallunt organicisq modis.
Musica dulce canens fuit ars inuenta per illum
Ut pastoralis gaudeat inde labor
Et quia nouit adam primum dixisse parentem
Iudicium duplex seculis ignis aque
In geminis artem scripsit posuitq columnis
Extitit hec laterum: marmoris illa fuit
Ut non hec per aquam pereat: non illa per ignem

Capitulum primum.

Si sit deficiens vna: sit vna manens
Ut nobis iosephi declarant scripta columnam
Marmoream tellus siria seruat adhuc.
Et qꝛ scribit in pncipio ecclastice hystorie: Ois sapiē
tia a dño deo est ⁊ cū illo fuit sp ⁊ est ante euū Ipse de
us qui p spm̄sanctū primo cordi tubal (de quo sup̄ di-
ctū est) scientiā musice artis infudit qui etiaz diuidit
singulis prout vult (vt ait applus) Deinde eandē sci
entiā cordib; etiam alioꝝ infudit. vñ scribitur q pita
goras phūs primus apud grecos musice artis reper
tor fuit. Translator aūt eiusdē artis in latinuz boeti⁹:
genere ⁊ scientia clarissim⁹ ⁊ eiusdē artis ꝫm nūeroꝝ
proportionē inuestigator profundissim⁹: Guido vero
monachus extitit. vocū indagator diligentissimus ⁊
ꝯmendator traditorq; certissimus. ¶ Diuiditur aūt
musica in tres species Alia eñi vocat armonica. Alia
rigmica Alia metrica. Armonica est que discernit in-
ter sonos videlicet grauē ⁊ accutū ⁊ est idē armonica
⁊ discretio modulationis. Rigmica est que requirit
inquisitionem dictionū vtrū bene vel male cohereāt
dictiones. Metrica est que mensurā diuersoꝝ metro
rū oñdit probabili ratione. De prima aūt specie (que
primitus p pitagorā iuxta varios sonos malleoruz fa
bricantiū ex varia intentione ⁊ remissione cordarum
fuit cōsiderata duab; aliis obmissis) tractatur in hoc
opusculo Sūt ⁊ alie varie diuisiones musice que hic
cā breuitat; sunt obmisse. Capi. I. de trib; alphabet;.

Ollicis in capite scribi vult ga
maut apte Quod grecam for

mam per scripturā capit istā Γut.
Mox alphabeta cōnectis in ordine
trina. Vocibus adiūctis: quas dat
tibi musica cunctis Pro signo vocis
istic vocē vocitabis Hec alphabeta
sinistra manus sociabit Per quoruz
voces cūctos cantus variabit. Pri"
ma duo finit g: ternū cursitat ad d.
Gamaut ac are bmi pollex soci"
are Vult: in radice p⁹ cfaut ī di
cis eē Sz fert dsolre digit⁹ lōgissim⁹
inde Fert elami medius: capit ffaut
auricularis In cuius gremio gsolre
ut esse memento Inde suo more col
lo gerit hic alamire Et caput ornari
cupit eius per bfabmi Pilleus o me
dice tibi sit csolfaut apte Sz dlasolre
digitus fert lōgior inde Index hinc

iteratelami qd vertice portat Ffaut
in digito redit et gsolreut ipso Hinc
alamire gerit medius: medicus bfa-
bmi Et ccsolfa repetit. medius ddla
sol Singula prescripta man⁹ hic mō
strat tibi picta etc.

Premissa huius libri diuisione in capitula Nūc au-
tor psequitur ista p ordinē Et pōt hec ps diuidi in qtu-
or ptes sm nūe𝔭 qtuor capitulo𝔭 Scda ps ibi (Mē
tio sed facta) Tertia ibi (Jn modos) Quarta ibi (P⁹
predicta) Prima diuidit in tres ptes principales Jn
prima eīm pte tractat autor de his que sunt principia
in musica quo ad soluaturā sicut sunt tria alphabeta
que p claues et voces p lineas quoqꝫ et spacia sinistre
manui associant. Jn secūda pte subiungit soluaturā p
vocū mutationē quo ad omnē cātuꝫ. Jn tertia parte
cantū in diuersas distinguit species quedā incidentia
ānectendo. Prima ps in principio ibi vicꝫ (Pollicis
in capite) Scda ibi (Voces mutare) Tertia pars ibi
(Discas hinc variū) Adhuc prima ps diuidit in duas
ptes Jn prima parte permittit primā vocē qua vtūt
musici cū quadā claue greca Jn scda parte subiungit
reliquas voces musicales iunctas clauibꝫ latinis Se
cūda ps ibi (Vox alpha. Jn pria dicit. qꝫ Γ.i.g grecū
cū hac voce ut. pmo mānui sinistre i capite pollicis .i. in
sūma iūcta dꝫ collocari qd ēt cuꝫ greca forma vicꝫ ista

Capitulum primum.

Γut debet scribi vbi depingitur manus quanuis propter metrū sub alia forma scribatur in textu Preponitur autē hec vox vt. cū greco g. vt a. que est littera prima latina al-trinsecus tonum infra se. vt hac voce re sibi asscripta habeat. et Γ grecū ad latinū g dyapason introducat. vt lucidius infra patebit in scdo capitulo Et preterea quod Γ grecū preponitur et latine lrē subsequūtur. datur intelligi quod musica pro maiori parte primum a grecis fuit adinuenta. a latinis vero consumata. ¶ Vox alphabeta etc. In hac parte autor subiungit claues latinas cū musicalibus vocibus sibi iunctis. Et diuiditur hec pars in duas. In prima parte declarat tria alphabeta. que sunt claues in musica quo ad vocum suarum associationem. In secunda parte declarat illa quo ad vocum suarum proprietatem. Secūda pars ibi (Hec alphabeta etc) Adhuc prima pars diuiditur in tres partes. In prima parte declarat autor predicta tria alphabeta quo ad suum principium et finem. In secunda parte in manus sinistre iūcturis per ordinem locat illa. In tertia parte voces dictis alphabetis iunctas anunciat. Et quotiens in manu locentur assignat. et cum hoc proprietatem iuncturarum sinistre manus quo ad lineas et spacia et quo ad numerum linearum et spaciorum dilucidat. Secūda pars ibi (Γut ac are Bmi) Tertia pars ibi (His visis voces) Hec tertia pars posset diuidi in plures partes secundum hoc quod plura declarantur in illa. Hec est sententia in generali. Ad cognitionē textus nota quod vbicūque ponitur in hoc libro hec dictio vox nō pro vera voce sed pro signo vocis ponitur. Nō enim vt re mi fa sol la sunt vere voces: sed signa vocū Reliqua oīa sufficienter patent vsque ad illū locū His visis etc.

Ela
dlasolre
eelami
csol faut
bfa ♮mi
ffaut
ddlasol
ccsolfa
alami re
ggsolreut
aalami re
bbfa♮mi
gsolreut
Γut
Csfaut
Dsolre
Elami
ffaut
Are
Bmi
Sex vocum arsis et thesis
c f g
In natura bmollis qz bdura
a d e
Disce manū tm̄ si vis bn̄ discere cantū
Absqz māu frustra disces p plima lustra
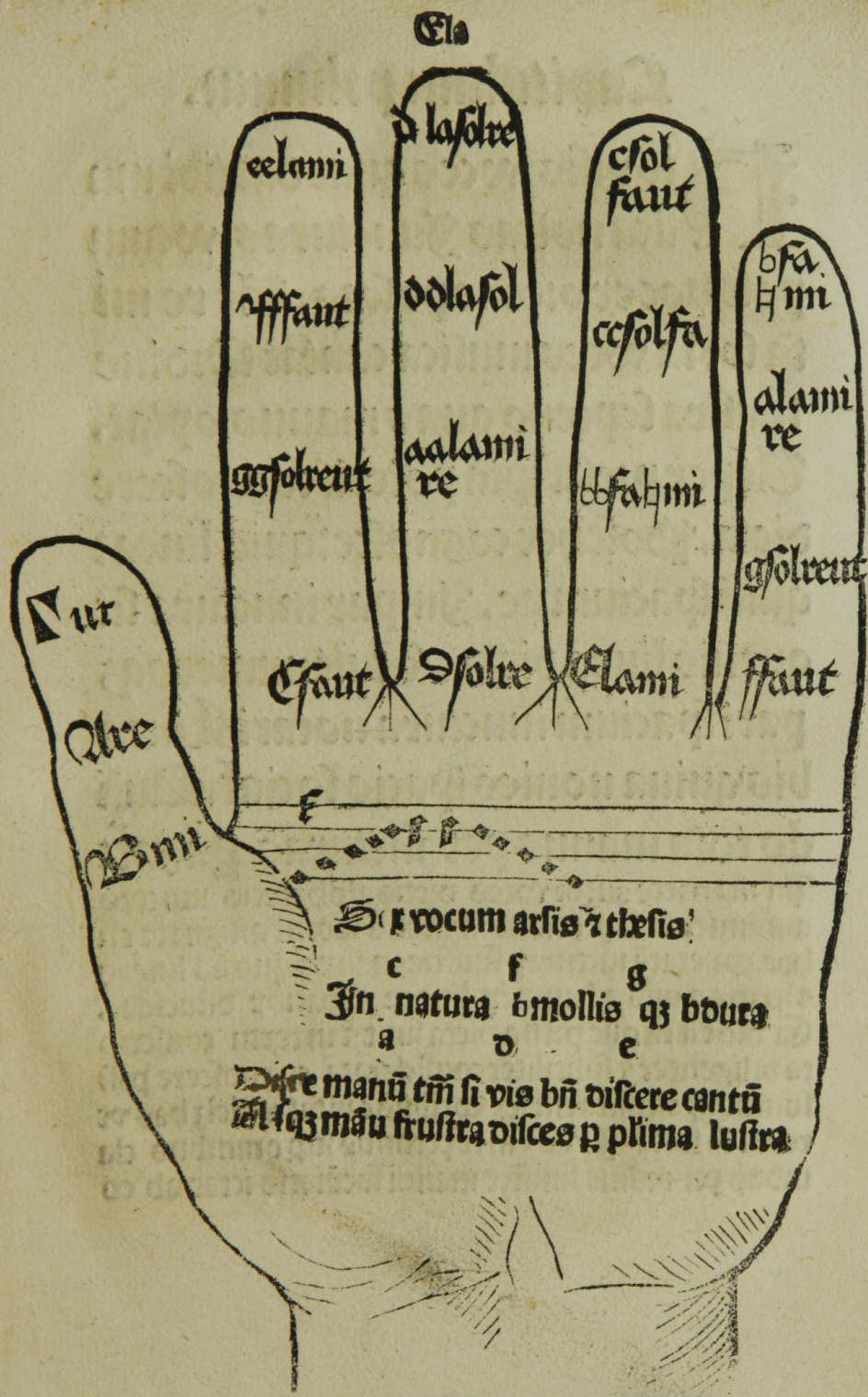
Capitulum primum.

His vîsis voces quas dat tibi musica noscas Juncturas vocum post hoc ex ordine poscas. Ut re mi fa sol la voces musica cantat Ordine sinistra septeno quas manus optat. Ut per prescripta poteris cognoscere dicta. Post hec cognosce: quid linea: quid spaciumve. Impar iunctura sit queuis linea dicta. Uult numeroqꝫ pari spacium iunctura notari Linea bis quina nonies spacio sociat᷑. Quādo tota manus per iūcturas pagat᷑:

In ista parte autor voces dictis alphabetis iunctas annumerat. ⁊ quotiens in manu locent᷑ assignat ⁊ cū hoc ꝓprietatē iūcturaꝝ sinistre manus quo ad lineas ⁊ spacia. ⁊ quo ad numeꝝ lineaꝝ ⁊ spacioꝝ dilucidat. Et dicit si ea que prius dicta suut ⁊ in textu conscripta diligenter ⁊ subtiliter considerata cognoscere possumus. ꝙ musica tm̄ sex vocibus cantat videlꝫ has vt re mi fa sol la. Istas em̄ reperimus supꝛ omnibus clauibus per ordinē sinistre manui socūiatis ictas ab eo

loco Γut vicȝ vsqȝ ad illũ locũ ddlasol ⁊ nõ pl'es. Ee dẽ aũt voces siue signa vocũ septies replicãtur in mãu ⁊ ex hoc septẽ vsurpãt sibi dispositões. quaꝝ pꝛia inci pit in Γut ⁊ finit in E capitali. ⁊ hȝ suũ fa in C capi tali. Scda dispositio incipit in C capitali ⁊ finiẗ in a minuta. ⁊ hȝ suũ fa in F cap. Tertia dispõ incipit in F capi. ⁊ finiẗ in d minuta. hȝ suũ fa in bmolli. Quarta dispõ incipit in G cap. ⁊ hȝ finẽ in e minuta. hȝqȝ suũ fa in c miuta. Quinta incipit in c minuta ⁊ finiẗ in aa geminata et hȝ suũ fa in f miuta. Sexta dispõ incipit in f minuta ⁊ finiẗ in dd gemiata. ⁊ hȝ suũ fa in bb ro tunda seu b molli. Septĩa incipit in g minuta ⁊ finiẗ in dd geminata ⁊ hȝ suũ fa in cc geminata. Cui dispõi deest vna vox scȝ la. qꝛ in vltimo cantu b durali eadeȝ vox nõ est necessaria. Licet quidã addãt Ela exteriꝰ in manu post dd lasol. Que aũt lr̃a vocetur capitalis vel minuta vel duplicata postea plenius patebit. Poterit etiã in textu seu in manu p figuras lr̃aꝝ triũ alphabe torum sufficiẽter apparere (Post hec cognosce) Hic oñt quid sit linea. ⁊ quid voceẗ spaciũ. et quot sint li nee in manu. et quot spacia. que patẽt lucide in textu

HInc alphata poteris quoqȝ co gnoscere trina. Que sunt pꝛe scripta discẽdo sequentia dicta Silla ba sit pꝛĩa clauis reserat qꝛ cãtũ Sũt voces relique qꝛ curuuntur resonare

Capitulum primum.

Groſſas dat primũ claues: modicas//
q; ſecundũ Quatuor ac claues ternũ
ſeruat geminatas.

Rimi ſcito graues alphabeti
fore voces Ex quibus extre//
mas dic quatuor aſſociatas Eſſe gra
ues: quia voce graui reſonare videñ
tur Dic quia finales cãtum finire iu
bentur Vox grauiũ prima ſit ſillaba
gamaut yma Alterius voces cũctas
fore dicis accutas Dat ternum ſuper
accutas cũctas tibi voces Clauibus
in grauibus ſ; ſi quit currere cãtus
Nõ affinales d; percurrere claues.

In iſta parte declarat autor tria alphabeta preſcripta
quo ad claues ſuas ⁊ quo ad vocum ſibi iunctaꝝ ꝓpri
etates Et ſm̃ hoc iſta ꝑs poteſt diuidi in duas. In pri
ma ꝑte autor drãm clauium aſſignat In ſecũda ꝑte
autor ſubiungit drãm vocum ſuaꝝ Secunda ꝑs ibi
(Primi ſcito graues) Ad pleniorem cognitionẽ tam

Capitulum primum.

eorum que dicta sunt quam etiam eorum que sunt dicenda. A Sciendum est quod antiqui musici primitus septem tantum cordis seu vocibus in monocordo et in sua musica vtebantur quas primis septem litteris alphabeti figurauerunt Deinde (vt dicit magister Guido) assumpserunt quatuordecim voces siue notas Quarum dispositio talis fuit In musica et in monocordo circa principium septem notas alphabeti posuerunt hoc modo capitalibus litteris signatas A B C D E F G Post quas easdem repetebant litteras sed minori forma quas septem minutas litteras appellamus hoc modo scilicet a b c d e f g que littere cum pre omnibus sunt eadem grauitate tamen et accumine differentes sicut se habet vox virilis ad puerilem: et sic demum tantum quatuordecim notas habuerunt per septenarium institutas. Unde dicit magister Johannes musice artis egregius doctor Sicut omne tempus per septem currit dies Dum videlicet septem dies transeunt et iterum repetuntur Sic musica per septem tantummodo varietates notarum graditur. Unde notandum quod eadem littere repetuntur. Sed non omnino eadem quia sunt in figura dispares et in situ: vt infra dicetur. Et sic visum est magistro Guidoni antiquos tantum quatuordecim notas habuisse Γ ut enim grecum non dum appositum fuit neque b quod molle vel rotundum dicimus. ymmo antiqui vnam cordam addentes primis septem alphabeti litteris in sua musica et monocordo tantum octo notas habuerunt In quibus poterant suum perficere cantum B Moderni autem circa hanc artem subtilius inuestigantes erant. videbant namque antiquorum notas ad

B

Capitulum primum.

melodiam non posse sufficere sed sepe cantum ꝓpter
paucitatē notaꝝ deficere ⁊ cantus vsitatos habebant
quoꝝ cursum in descensione ꝯplere nō poterant: Ut
patet in antiphona O rex glorie Ideo gama grecum
.i. Gāt. primo loco posuerūt alioquin cātus iste ⁊ plu
res alij non haberent cursum quo debite descenderēt
Preterea b rotūdū qḋ sepe ad cantū ꝑficiendum vi
debant necessariū addiderunt ⁊ inter a minutū ⁊ sic
sequens quadratū b locauere. Talem differentiā in-
ter b ⁊ b assignantes ut aliud diceref bmolle vel ro-
tundum. Aliud bduꝝ vel quadratum ⁊ sic in musica
⁊ monocordo sedecim notas disposuerunt. Deinde
(vt scribit Guido prefatus ne in musica ull⁹ habere
tur defectus) vltimas quatuor claues seu lr̄as cū su-
is vocib⁹ addidit: sed diuersis figuris quas quidā suꝑ
fluas dicebant Ipse vero maluit notas habundare
quā deficere quibus etiam b rotundū interposuit vt
si opus foret: habereꝭ in vltis sicut in medijs. Ultīo
vero moderniores tamen ante tempus sancti grego
rij monocordis bmolle bmi inter A capitale ⁊ C capi
tale addiderunt. vt infra plenius patebit: ⁊ sic in mu-
sica nunc vtimur viginti duabus clauib⁹ quaꝝ vigin
tiuna sufficienter patent ⁊ ponunꝭ in versibus scriptꝭ
(Gamaut ⁊c̄.) Ultima vero apte reperitur in monocor
do. vt infra patebit. ¶ His cognitis scire debem⁹
ꝙ lr̄e q̄ pro clauib⁹ in musica sunt assumpte tres sibi
vsurpant ordines primus ordo dicitur capitaliū lr̄aꝝ
qui incipit in Gāt ⁊ finiꝭ in a minuta. Secūdus mi
nutarum qui incipit in a minuta siue in alamire ⁊ fi

nitur in aa geminata exclusiue. Tertius ordo geminatarum qui incipit in aa geminata ꝛ finitur in dd geminata inclusiue. Primus autem modus differt a secũdo duobus modis in figura scꝫ ꝛ in situ loci. In figura quidem: quia littere pꝛimi oꝛdinis sunt capitales. Littere vero secũdi oꝛdinis sunt minute. In situ loci differunt quia littera pꝛimi oꝛdinis que est in linea in secundo oꝛdine est in spacio ꝛ econuerso: verbi gratia A capitalis littera est in spacio a vero minuta est in linea B capitalis in linea b minuta in spacio ꝛ sic de alijs per oꝛdinem. Secundus oꝛdo differt a tertio duobus modis in figura quia simplices habet litteras tertius vero geminatas. In situ loci quia littere secundi oꝛdinis qui est in linea eadem in tertio oꝛdine est in spacio ꝛ ecõuerso: verbi gratia a minuta est in linea aa geminata est in spacio. b minuta in spacio bb vero geminata in linea ꝛ sic de reliquis. Tertius oꝛdo conuenit cum pꝛimo in situ loci discrepat autẽ in figura. D His omnibus diligenter consideratis poteris cognoscere ꝙ omnis vox seu clauis que in manu situatur in numero impari censetur stare in linea Que vero in numero pari iunctruaꝝ ponitur censetur stare in spacio. ¶ (Sillaba fit pꝛima) Vult autoꝛ sic dicere ꝙ pꝛime sillabe trium alphabetoꝛum que in versibus pꝛecedentibus ponunẗ claues vocantur ideo quia referant cantum videlicet vtruꝫ sit b durus. naturalis vel b mollis. Unde sicut clauis que aperit seram: voluit hinc inde ꝛ reuoluit vectem vel repagulum. antequam quicquam referet.

Capitulum primum.

Sic etiam omnis cantus voluitur et revoluitur per predictas claues antequam sciatur: vel discatur Relique vero sillabe clauibus iūcte dicuntur voces. i. signa vocum quae resonare videntur (Primi scito graues etc.) quia inter voces trium alphabetorum musice artis. alie dicunt graues. alie accute. alie supaccute. Idcirco autor hic subinfert vocū distintionem Dicens quod voces primi alphabeti dicunt graues Ideo quia grauiter et remisse sonant Inter quas tn̄ voces prime quatuor illud specialiter retinent nomē Relique vero quatuor videlicet dsolre elami ffaut et gsolreut. non solum dicuntur graues sed etiam finales quia fore omnis cantus finit in ipsis Voces aūt scdi alphabeti quod scribit per munitas lrās dicuntur accute quia accutius sonant quam priores Voces vero tertij alphabeti dicunt supaccute. Quidā tamē vocāt voces scdi alphabeti affinales. Item quidā vocant primas tres voces eiusdē scdi alphabeti accutas Reliquas vero supaccutas Et voces tertij alphabeti vocāt etiam excellentes E (Clauibus in grauibus etc.) Hic ānectit autor q̄ddā notabile Dicens quod oīs cantus qui poterit apte et ↄpetent neumari seu notari: et insup cantari in grauibus clauibus seu vocibus In affinalibus clauibus siue etiam in accutis seu excellentibus siue superaccutis nō debebat cantari seu notari. Sicut enim in loyca pro quadam maxima habetur quod omne totum est maius sua parte Et quicquid predicat de genere predicat etiam de specie Sic etiam in musica precedens notabile: habet pro q̄dā rl'a gn̄ali eo quod affinales seu etiā accute siue supaccute claues seu voces. tm̄ adinuēte sunt ꝑpter tales cātus qui in grauibus apte nō poterāt decantari.

Uoces mõstrare discas hinc ꝛ variare Per soluaturã: que multã fert tibi curã. Quãdo mutabis vocẽ pro voce locabis Sicqꝫ dabit voces sẽper mutatio plures Si mutare cupis normas has mente tenebis Nunquam mutabis nisi sit mutare necesse Si varias cupias tibi normas artis adesse Uocẽ si clauis habet vnã non variabis Gamaut ac a re bmiqꝫ nequis variare Cuius sunt gemine poteris bis eã variare Sed non mutatur bfabmi nec variatur Eius ꝛ octaua: ne sit mutatio praua Naꝫ fa mi clare nunquã poteris variare Clauibus in quinis sic voces non variabis Uel dic septenis si mauis: nam bfabmi Binas per duo

bb claues annectis vtriqȝ.

F Sequitur secūda ps principalis huius capituli In q̄ autor declarat vocū tribus alphabetis prescriptis iūcta rū mutationē Et diuiditur hec ps in duas In pria parte autor ōndit quid sit mutatio In scda pte varias regulas de mutatiōe vocū subinfert Scda ps ibi (Si mutare cupis) In prima pte dicit autor q̄ mutatio que requiritur in soluatura sic diffinitur Mutatio est vnius vocis pro altera vicaria prestatio(¶ Si mutare cupis &c. Hic subiūgit autor tres regulas de mutatiōe Et pōt hec ps in plres partes diuidi scḋm qḋ autor ponit plres regulas de mutatione Prima rla talis est q̄ nūq̄ dȝ fieri mutatio nisi in eo loco vbi necessitas ascendēdi vel descendēdi ad hoc ɔpellit Et hoc ideo ne fiat p plura qḋ pōt fieri p pautiora qḋ etiam in omni arte viciosum est. ¶ Hic nota qḋ quotienscūq̄ mutatur aliqua vox totiens talis vox in omni loco mutationis dȝ relinqui vt eadē vox ibidem inueniatur post reuersionē que ibidē fuit derelicta Itē si aliquis scḋm eūdem modū mutari nō pōt de vna voce in aliam sine mutationibus saltus fiat vt si ɔtingat nos saltum facere ab elami in bfabmi & ecōuerso Et sic de quibusdaȝ clauibus aliis vt infra plenius patebit G (Voces si clauis &c.) Hic subiūgit autor regulas mutationuȝ speciales Et primo de clauibus que habent vnam vocē Secundo de his que habent duas voces Tertio de his que habent tres voces Quarto subinfert quandam regulā generalem: ptes patebunt infra p ordinē De clauibus vnam vocē habentibus breuis est regula

videlicet ista ꝙ nullã hñt mutationẽ. In his eñi cla
uibꝫ nõ est altera vox ergo nec mutatio ¶ (Cuius sũt
gemine) Dicit autor ꝙ illa clauis que duas habet vo
ces: duas etiã habet mutationes Et vt has mutatio
nes pleni⁹ cognoscas scire debes ꝙ hic est ordo in voci
bus vt re mi fa sol la. In clauibꝫ ergo habentibꝫ du/
as voces ꝑ ascensum mutat᷑ vox posterior in priorẽ. ꝑ
descensum vero vox prior in posteriorẽ. Ab ista regl'a
excipit᷑ ccsolfa ⁊ ddlasol In quibꝫ ambe mutationes
fiunt deorsum tm̃ Nota etiã ꝙ licet bfabmi ⁊ sua
octaua videlicet bbfabmi duas habeãt voces nullam
tñ habent mutationẽ In ipsis eñi sꝑ fa cãtat᷑ ꝑ cantũ
bmollem ⁊ mi ꝑ cantũ bdur Et in eisdem cãtibꝫ sem
per ante vel post fiũt mutationes sique necessarie sũt
Fa eñi parꝫ eleuabit᷑ ⁊ mi parꝫ deprimit᷑ que debitã ad
seinficem impediunt mutationẽ. Itez in bfabmi nõ
fit mutatio: qꝛ habet duas claues quaꝝ vtraqꝫ scꝫ bfa
⁊ bmi vnã tm̃ hꝫ vocem Mutatio aũt ad minus sꝑ
requirit duas voces. Ex his colligit᷑ ꝙ in septem cla/
uibꝫ scꝫ Γut are bmi ⁊ in vtroqꝫ bfabmi cũ duas ha
beant claues nõ fiunt mutationes In octo vo claui
bus duas voces habentibꝫ in singulis earuꝫ due fiũt
mutationes que octo claues sunt Cfaut dsolre elami
⁊ sua octaua ffaut ⁊ sua octoua ccsolfa ⁊ ddlasol Et sic
breuiter habes quindecim claues expeditas

Clauis triplata vicibus fit sex
variata Ex his vt variũ vale

Capitulum primum.

as cognoscere cantum Clauibus in
cūctis quarū voces variabis Uicis-
sim sursum mutas vocesqꝫ deorsum
Exceptis vt re:mi re: fa sol:quoqꝫ la
sol Ut re cū mi re gsolreut ac alami-
re Uicissim sursum mutāt raroqꝫ de
orsum Infra mutato fa sol:sol la so-
ciato Clauibus in cunctis quibꝰ has
voces sociabis

Hic subiungit autor regulā de clauibꝫ tres voces ha
bētibꝫ dicēs ꝙ quelibꝫ ipsarꝫ sex hꝫ mutatiōes Prima
aūt istarꝫ clauium est gsolreut qđ hꝫ tres voces scꝫ sol
re ⁊ ut Et sex mutationes Primo sol mutatur in ut
ascendendo de cantu naturali in bdurꝫ ⁊ ut in sol descē
dendo econuerso Secūdo mō sol mutatꝛ in re ascen
dendo de cantu naturali in bmollem ⁊ ecōuerso re in
sol descendendo de bmolli in naturalē Tertio modo
re mutatur in ut ascēdendo de cātu bmolli in bdurꝫ
⁊ ut in re ecōuerso que mutatio similiter fit ascendē-
do ⁊ raro vel nunqꝫ descendendo Alamire silr habet
tres voces scꝫ la mi ⁊ re ⁊ sex mutationes Primo mō
mutatꝛ la in re ascēdendo de cantu naturali in bdurꝫ ⁊
re in la ecōuerso descēdēdo Scđo mō mutatꝛ la in mi

ascendendo de cantu naturali in bmollem ꝛ mi in la ecõuerso descẽdendo Tertio mutatur mi in re de cantu bmolli in bdurũ ꝛ re in mi ecõuerso ꝛ hee ambe mutationes fiunt ascendendo Csolfaut etiã hꝫ tres voces scꝫ sol fa ꝛ ut: ꝛ sex mutationes Primo mõ sol mutatur in ut ascendendo de cantu bmolli in bdurũ ꝛ ecõuerso ut in sol descendẽdo Scdo mõ sol mutatur in fa de cantu bmolli in bdurũ ꝛ fa in sol ecõuerso ꝛ hee ãbe mutationes fiũt descendẽdo Tertio mõ mutatur fa in ut ascẽdendo de cãtu bduro in naturaleꝫ ꝛ vt in fa ecõuerso descẽdendo D olasolre sil'r mõ tres hꝫ voces scꝫ la sol ꝛ re ꝛ sex mutationes Primo mõ mutatur la in re ascendendo de cãtu bmolli in naturalẽ ꝛ re in la econuerso descendendo Scdo mõ mutatur la in sol de cantu bmolli in bdurum ꝛ econuerso sol in la de bduro in bmollẽ ꝛ hee ãbe mutationes fiũt tm̃ descẽdẽdo Tertio mõ mutatur sol in re ascendendo de cantu bduro in naturalẽ ꝛ re in sol ecõuerso descendendo de naturali in bdurũ Gsolreut in linea ꝛ aalamire in spacio easdeꝫ habent mutationes quas inferius eorũ octaue Sicut etiã elami in linea ꝛ ffaut in spacio ꝯcordãt cũ suis octauis C ccsolfa duas habet voces scilicet sol ꝛ fa ꝛ duas mutatiões: sol mutatur in fa de cãtu bmolli in bdurũ ꝛ fa in sol ecõuerso que ãbe mutatões fiũt tm̃ descendendo C ddlasol sil'r duas hꝫ voces scꝫ la ꝛ sol: ꝛ duas mutatiões. la mutatur i sol d cãtu bmolli in bdurum ꝛ sol in la econuerso ꝛ hee ambe mutationes fiunt descendendo tantum.

D Iscas hinc variuꝫ per claues

noscere cātū Nā clauis sepe tibi dat cantum variare In trinas speci- es cantum distinguere debes Bdu- rus primus naturalisq3 secundus Tertius hinc cantus bmollis erit vo citatus Bdurum cantum g clauis dat tibi tantum Cnaturalis cātus fi at tibi clauis Cāt9 bmollis f semper sit tibi clauis Bmollis claui cātus dat fa bfabmi In qua b dur9 mi sem per dat tibi cātus B dat quadratum bdurū bquoq3 rotūduz Bmollez cā tū debet tibi psallere tātū Bduruz triplo reliquos cāt9 geminabo Do- tria g duo c bis f his cātibus apte B mollē dulce bduruz succine dure Ut naturalē bmollē succine talem.

Sequitur tertia ps principalis huius capituli in q̄

autor tractat de varijs speciebus cãtus. Et diuiditur hec ps in quatuor ptes In prima pte oñdit autor q cãtus variat p varias claues & cũ hoc cãtum distingu it in tres species In secũda pte declarat illas species p ordinẽ In tertia pte easdẽ species subdiuidit quã dã drãm subiungendo In quarta pte ãnectit quedã incidẽtia p que rñdet tacitis questionibus Secũda ps ibi (bdur cãtũ) Tertia ps ibi (bdur triplo) Quarta ps ibi (Doctores cãtum) Circa primã ptẽ nota q an tiquissimi musici qui tm̃ sex vocibus seu cordis vel sal tẽ octo vocibus i monocordo & in musica sua vtebant nullis mutationibus vtebant & omnẽ cantum suũ na turalẽ vocabant Deinde post mltũ temporis spaciũ docentes & discentes musicã plres notas & voces adin uenerunt & easdem p ascensum & descensum diuerso cãtui addiderunt Unde etiam bmolle musice pter dulcedinẽ & molliciẽ cãtus addiderunt drãm assignã tes inter b & b vt vnũ diceret bmolle Aliud bdurum eo q duriorem sonoritatem inducit Et sic cantum in tres species distinxerunt plures differentias dispen diose assignantes inter easdem species Quarum spe cierum nomina claues & discensiones sufficiẽter pa tent in textu ¶ (Ut naturalem &c.) Dicit autor q cã tus bmollis concordat frequẽter cum naturali qd ex hoc cognoscere poteris quia plures cantus quinti to ni qui incipiũt in ffaut per cãtum bmollem & ibidem etiam finiuntur eodem modo per cantum naturalez Incipi possunt in csolfaut & ibidẽ finiri vt patere po terit infra in alleluia Agno nos xpo. de beata agneta & in quampluribus alijs cantibus consimilibus

Capitulum primum

Doctores cantũ plures addũt
sinomenũ Qui sic est dictus si
nomenus id est superauct⁹ Sicut b=
mollez cãtum prestat bfab mi Dicen
tes posse talem quoqz tradere bmi
Musica si voces mi fa sol la sociasset
Quatuor ad claues: ⁊ in his prior a
re fuisset Voces ad claues manui sz
quas manus aptat Has instrumen
tis manufactis sepe coaptat Orgãa
recta: lira: qd mõstrant ac monocor
da Per que quit bmi cãtus bmollis
adeẽ Quod puto prodesse fieri quo
qz sepe necesse Si cupimus cantum
bene psallere gregorianum Anti=
qui libri sicut mõstrant reperiri Ut
patet in sole graduali consimiliqz.

De alphabetis.

Cantum quē veteres cupiunt finire dſolre Hunc quãuis iuuenes finire velint alamire Bmollis talis ſcio qꝺ nequit f fore clauis Talē ſed cãtū bmi dat per b rotundū Qꝺ bene formata mōſtrare queunt monocorda Nec tamē vt vocē poterūt hec iungere primã Qꝺ neqꝫ prodeſſe poterit quicquã vel obeſſe Hic cantus clare qꝛ tamē tranſit ad are Sepius ⁊ bmi tantū cupit aſſociari Quē finire tonus vult per dſolre ſcꝺus Si velud antiqui cupis hunc cantare magiſtri Quē nunc finire iuuenes gliſcūt alamire Artē diſcamus vſuꝫ quãuis teneamus Dupliciter ſcriptum cantū diſcamus ⁊ iſtū Sic totãqꝫ manū mage noſcimus ⁊ monocordum.

Capitulum primum.

k Hic auctor ponit quoddam incidens per quod respondet tacite questioni posset enim aliquis dicere cum cantus bmollis a gsolreut in spacio vsque ad gsolreut in linea inueniatur et interseratur inter gsolreut et csolfaut in secundo alphabeto et etiam superius in tertio alphabeto inter gsolreut in linea et inter ccsolfa in spacio. vtrum ne etiam infimus inter gamaut et cfaut in primo alphabeto eodem modo cantus bmollis possit haberi et decantari Respondet auctor et dicit quod bene possit et debeat fieri licet enim doctores musice artis infra in manu voces aptas cantui bmolli clauibus non attribuunt vt possimus descendere a dsol re vsque ad gamaut per has voces la sol fa mi re et eodem modo ascendere per soluaturam per easdem scilicet re mi sol la. Sicut per habundantiam vocum possumus facere a gsolreut vsque ad csolfaut et etiam a gsolreut in linea vsque ad ccsolfa Tamen id apte potest fieri in instrumentis manufactis Seu artificialibus: vt in monocordo Organis Lira et ceteris instrumentis. Et hoc sentit beatus gregorius et omnes antiqui scriptores musice qui notando responsorium graduale (In sole posuit) cum consimilibus gradualibus in are per cantum bmollem incipiebant et in dlasolre cum sint secundi toni apte per notam finalem finiebant quod nullatenus poterit fieri nisi per cantum bmollem vt a Cfaut ad Bmi tonus et non semitonium decantetur Quod optime fit per instrumenta musicalia quia cum in speciebus dyapason eedem voces esse dicantur vt plenius infra patebit Ideo ne mirum si cantus sinomenus id est vltimo adiunctus et inuentus qui vocatur alio nomine bmollis supra

inter g & c locum habeat quin hoc etiam fieri possit in fra in grauibus infra g grecū & C capitale Et sic tres cantus bmolles possunt esse & fieri: & hoc precipue in musicalibus instrumentis Et quia moderni canto/ res plures cantus secundi toni vt graduale (In sole posuit taber.) & grecis (A summo celo) sm beatum gregorium & sm instrumenta musicalia volunt decā tare per cantum bmollem qui potest esse & fieri in gra uibus clauibus per instrumenta musicalia Ideo eos/ dem cantus qui debent in Are incipi: & in Dsolre fini ri incipiunt in elami & finiunt in alamire per notam finalem Et quedam alia gradualia scilicet (Domine deus virtutū Excita dn̄e. & Tollite portas &c.) ¶ que gradualia antiqui incipiebant in Cfaut & per no/ tam finalem cum sint secundi toni finiebant in Dsol re. Moderni vero incipiūt in Gsolreut Et similiter finiunt in alamire per notam finalem Et sic mutant debitum finem secundi toni scilicet Dsolre & cū3 hoc mutant cātum in finali suo Ubi fit ascensus de Ela mi in linea ad ffaut in spacio ibi em̄ cantant semito/ nium vbi tonus debite iuxta Gregorium debet de/ cantari. Et hec oīa planius patebunt infra per dupli cem notam seu neumam predictorum gradualium ad maiorem declarationem & demonstrationem eo/ rum que predicta sunt neumatorum: seu notatorū dupliciter per claues &c. ¶ (Nec tamen vt vocem poterunt hec iungere primam.) Dicit autor q̄ can/ tus bmolles: qui infra decantantur in manu per monocorda non possunt habere primam vocem.

Capitulum .II.

scilicet ut quia in monocordo apte mẽsurato ſm antiquos in gamaut sonat re ⁊ infra gamaut non est aliqua vox Tamen via artis mõocordum posset formari ⁊ mẽsurari In quo ſ cũ hac voce ut. prima posset reperiri ſm modernos vt postea patebit ibi Infra g: grecum ⁊c.

Incipit. Ca. II. de monocordo

Entio sed facta cũ supra sit monocordi Ipsius formã nostro decet addere cordi Per multã partẽ quia nos hanc ducit ad artem Et gliscit noster certissimus esse magister. Nec sicut reliqui preciũ petit ipse magistri Quãuis cãtare doceat nos nocte dieqȝ Omni pro nobis cupiatqȝ carere quiete Ipsi si volumus: ⁊ ei si nos sociamus Ergo suũ variũ studeamus discere cantũ Quẽ donat gratis vt fons nimie pietatis Nec per-

turbatur decies si percutiatur Ymmo quãdo plagas centũ das suscipit omnes Nõ dedignãdo sed mage cõpatiendo Quod tua mens stulta nequid apte dicere multa Concinnaqꝫ ligna bene decãtant sine lingua Dic rogo doctorẽ si vidisses ita mitez Dicere non poteris: quia nullus adest ita mitꝭ Pitagoras factor cuius fuit atqꝫ repertor Istũ doctorẽ tibi prestant cõcaua ligna Cũ sola corda magadis apte sociata Ad quas stet scripta per claues cedula lõga Que claues veras prestẽt ex ordine formas Dic lignum magadam quod sustentat tibi cordam Doctor prefatus pueris est consociatus Filia vultqꝫ sua

Capitulum. II.

lira dici nostra magistra Claues cō-
iuncte si sint in ea bene cuncte Hinc
lira predicti cum filia sit monocordi
Nos propter patrem sibi dignū de-
mus honorez Ut doceat cantū nos
dulciter vt monocordum.

Sequitur secūdum capitulum huius libri In quo autor tractat de monocordo et varia eius mēsura Et diuidit istud capitulū in quinque partes principales A In pria parte tractat autor de monocordo quo ad ipsius dispositionem et commendationem seu vtilitatem In secunda parte de monocordo quo ad ipsius varias mēsuras In tertia parte tractat autor de monocordo scz quo ad modernorum musicorum ordinationem In quarta parte quo ad ipsius exercitationem vt debitam vocum presentet consonantiam In quinta parte quo ad cantum in ipso seu etiam in libris decantandum Secunda pars ibi (Istinc mēsuram) Tertia pars ibi (Per formationes) Quarta pars ibi (Ligniferumque gradum) Quinta pars ibi (Uis vi sis varium) In prima parte autor vult sic dicere Ex quo supra dictum est de monocordo quod plures voces contineat quam iuncture sinistre manus contineāt. Idcirco nunc de ipsius forma vtilitate et mensura plenius est pertractandum B Describitur autem

De monocordo.

ſic monocordum: vt ſcribitur in libro qui intitulatur dyalogus muſice artis Monocordum eſt lignum lō gum quadratum in modum capſe ⁊ intus cōcauum in modū citare ſuper quod poſita corda eius ſonitu varietates vocum facile comprehendit Et dicitur a monos qđ eſt vnū ⁊ corda quaſi vnam habēs cordā Huius autem inſtrumenti muſici inuentor ⁊ factor fuit pitagoras magnus ⁊ egregius doctor ⁊ magiſter grecorum Et quia valde vtile eſt inſtrumentum ad cognitionē artis muſice Idcirco ad ipſum plene co gnoſcendum noſtre mētis intētio eſt dirigenda Do cet enī multiformiter omnium vocum debitam con ſonantiā Unde etiā in predicto dyalogo dicit magi ſter diſcipulo. littera monocordi ſicut cātilena diſcur rens eſt ante oculos: pone ꝙ ſi non dum vim ipſarū litterarum plene cognoſcis ſcḋm eoſdem litteras per cutiens cordam ab ignorante magiſtro mirifice audi es ⁊ diſces Et reſpondet diſcipulus fere inꝗ mirabi lem dediſti mihi magiſtrū· qui a me factus me doce at meqꝫ docens nihil ſapiat ipſum propter ſapientiā ⁊ obedientiā ſui maxie āplector Cātabit enī mihi qñ voluero ⁊ nūꝗ de mei ſenſus tarditate ꝯmotꝰ verberi bus vel iniurijs me cruciabit Subiūgit deīn autor ī lr̄a ꝙ illđ inſtrumētū muſicū ſcꝫ monocordū plures habet pueros ſcꝫ lirā: cytarā: cymbalū: ⁊ organū ⁊ ſic đ alijs Eedē enī menſure que requirūť ad monocordū apte mēſurādū Etiā requirūť ad lirā ꝗ ad duo extre ma ligna in quibꝫ currūt claues ⁊ quo ad capitellum ſiue magadam que ſuſtentat cordā retro ⁊ ſic de alijs inſtrumentis muſicalibus

Capitulum .II.

EStinc mēsuram monocordi di
scito puram Ligniferās maga
das prope fines ponito binas. Ad
quarū primā g debes ponere grecaȝ
Ad reliquaȝ magadā poteris cōscri
bere cifrā Altera nā magada pro si
gno stat quasi cifra Que dum nil sig
net dat significare sequēti. Postqȝ
nouem similes infra magadas cape
partes Post hoc bisbinas: hinc tri
nas: post quoqȝ binas Omnes mē
sura claues dabit ista quaterna Pri
mo cōsimilē partē distingue nouenā
Fit tonus ad partem primā nouāqȝ
per artē Sic primā partē nouam da
bit A qȝ per artē Tertia D grossum
capit: a dat quintaqȝ paruū Sexta

qꝫ d paruũ: septima dat a tibi dupluꝫ
Sed cum mẽsuras similes facis ipse
nouenas Nil dabit octaua: nihil al-
tera: quartaqꝫ nona Partibus in re
liquis certas claues retinebis Hinc
⁊ ab A parteꝫ grossa distingue noue
nam B quadrũ partẽ primã finitqꝫ
per artẽ Terna dat E magnũ b quin
taqꝫ dat tibi quadrũ Sexta dat e par
uũ b septĩa fert duplicatũ Queqꝫ to
nũ partẽ poteris sic scire nouenã Si
partes primas gliscis cõiungere bi-
nas Quatuor hinc similes infra
magadas cape partes Ad primam
partem diatesseron adde per artem
Partis sed relique finis tibi sit dia-
pente C grossum primã partem fert

Capitulum. II.

Gqȝ secundam Tertia pars per ḡ di apason monstrat aperte Ultima pars magadam carpit cifre sociataȝ Claues consimiles similes seruāt si-bi formas. Hinc infra magadas partes similes rape ternas Ad pri-mam partem socia diapente per ar-tem Finis vult relique partis diapa son habere D grossum partē primā finitqȝ per artem Altera pars fere d paruuȝ gliscit habere Tertia pars magadam iūgit cifre sociatā Sed bmi per mi diapante nequit sociari Ffaut ad clauem sursum sibi cōsocia tam Sed per fa tantū sinomenū duȝ cano cantum Cum diapente tonus semper tres det sociatos Quis semi-

tonium ſolum ſit conſociatuꝫ Quod nequit a bmi ſurſumqꝫ per f reperiri Cum ſemitonia ſurſum pateant tibi bina Nec multum tales ars curat pſallere quintas Sꝫ potes a bmi ternas partes ſociare Et ſemitoniũ pars prima cupit propriare Ad bmi propriam quod mõſtrabit tibi quintam Quod ſemitonium variuꝫ pſallit tibi cantum Ac ad b quadrum iũgit diateſſeron aptum Scriptaqꝫ de bmi ſcribuntur bbfabmi Poſt infra magadas binas ſimiles cape partes Primula pars fere diapaſõ gliſcit habere Altera pars magadaꝫ carpit cifre ſociatam Dictas menſuras ad quaſlibet addito claues.

Capitulum. II.

E qua mensura post se diapason
habebit Hac ad bmolle bmi diapen-
te tenebit Hinc breuiter formas mo
nocordi discito certas Ter ton⁹ ter
nis: diatesserō itqꝫ quaternis It di
apen te tripes: diapason fit quoqꝫ bi
spes. ꝑ bipes cā metri

Sequitur secunda pars principalis In qua autor de
terminat de mensura monocordi. ⁊ posset in plures p
tes diuidi ¶ Sententia huius partis talis est:
qn̄ monocordum est concauatum ⁊ paratū tunc ꝓpe
fines ipsius ponende sunt due magade Est autē ma-
gada lignum quoddam modicum super quod poni de
bet corda postquā monocordum est apte mensuratuꝫ
⁊ circa primam magadā debet poni g greca littera sub
hac forma Γ ad secundam vero magadā poterit po-
ni cifra quia stat tm̄ pro signo siue claue dans formā
alijs clauibꝫ ⁊ debite mensuram ꝓm artem. sicut ⁊ ci-
fra nihil signat: sed dat signare numero sequenti or
dine retroclito velud magada. ¶ (Postqꝫ nouē simi
les infra magadas ⁊c.) Hic ponit autor quatuor mē-
suras monocordi in generali scilicet nouenariaꝫ: qua
ternariam: trinarium: ⁊ duplam ¶ (Primo consimi
lem) Hic prosequitur predictas mensuras in speciali
⁊ primo primam secundo secundam ⁊c. Vult autē

sic dicere a prima magada ad secundam faciēde sunt
per circinum nouem partes equales Et ad finem pri
me none partꝫ debet scribi a que facit tonū ad g grecū
Ad finem secunde partis nihil est scribendum Ad fi-
nem tertie none partis scribi dꝫ D grossa lr̄a que fa-
cit dia pente ad g grecum vel diatesseron ad A magnū
vel graue Quarta pars vacat, Ad finem quinte par-
tis debet scribi a parua lr̄a seu accuta que facit diapen
te ad D grossum Ad finem sexte debet scribi d parua
seu acuta que facit diatesseron ad a acutum In fine
septime partis debet poni duplex siue superaccuta
que facit diapente ad d acutū vel ad a paruum diapa
son. D ¶ (Hinc ⁊ ab a ꝛc̄) Hic subiungit autor
secundam nouenariam mensuram: dicens ab A gros
sa vel graui littera fiant nouē partes equales ⁊ finis
prime none partis offert b quadratū que facit tonū
ad a Secunda pars vacat vt supra Tertia p̄s offert
E grossum Quarta nihil offert Quinta p̄s b paruū
quadratum acutum Sexta p̄s offert e acutum seu
paruū per diatesseron Septima pars b duplex qua-
dratum per diapente Et sic per duplicē nouenariā di
uisionem habemus cū g greco vndecim claues Sub
iungit etiaꝫ autor in littera ꝙ quilibet tonus poterit
inueniri per nouenariam mensuram ad secundā ma
gadam Ita videlicet ꝙ semper prima nona p̄s offert
tonū ad illā clauē a qua accipis nouenariā diuisionē.
E (Quatuor hinc similes ꝛc̄. (Hic prosequitꝛ au
tor secūdā mēsurā dicēs Si a prima magada ad secū
dam fiant quatuor partes equales Prima p̄s facit fi
nem ꝑ diatesseron Secunda pars facit per diapente

Capitulum. II.

Tertia pars per diapason verbigratia Si a g greco fiunt quatuor partes equales Prima pars offert C grossum per diatesseron Secunda G grossum quod facit diapente ad c Tertia vero g paruum quod facit diapason Ultima vero pars pertingit ad cifram siue ad secundam magadam Hoc idem intellige de omni alia claue per quaternam diuisionem De A grossa non est necesse fieri quaternã diuisinonem: quia D grossum a acutum :7a duplex quas daret secunda diuisio quaterna: prius habemus per primam nouenariam diuisionem Item a B grosso non est necesse fieri quaternam diuisionem quia per secund dm nouenariam diuisionem habemus E grossum b quadratum acutum 7 b duplex ipsius scilicet diapason quas claues offert secunda quaternaria diuisio Si autem a C faciamus quaternam diuisionem· Prima pars offert f graue per diatesseron Secunda pars c acutũ per diapente Tertia pars c duplex per diapason F (Hinc infra magadas partes 7c.) Prosequitur autor tertiam diuisionem que est trimembris: dicens Si accipis infra magadas tres partes equales Prima pars offert diapente Secũda pars diapason Et hoc itellige de omni claue cui⁹ quitá cupis habere F (Sz bmi per mi diap. 7c.) Hic facit autor exceptionem ab ista ternaria mensura Dicens quando in bmi cantamus cantum bdurum tunc sursum ad quintam clauem scilicet ffaut non offert diapente: sed quando canimus cantum bmollem accipiendo in bmi hanc vocem fa Unde ad hoc ꝙ terna diuisio posset verificari a bmi debemus facere ternã diuisionez 7 finis prime

partis offert semitonium inter f graue et G quod semito nium facit diapente ad G grossum et istud semitoniū valde est necessarium in monocordo et in organis, quia sine ipso non posset apte cantari sequentia Congaudent angelorum et plures alii cantus. Et sicut f graue per diuisionem quaternariam In prima parte bmollem hz per diatesseron Et per secundam partem facutum per diapente et in medio tertie partis bmolle per accu tum Sic semitonium infra f graue et g per quaterna riam diuisionem Primo offert b quadratum per di atesseron Et in secunda parte semitonium inter f et g accutum Si opus fuerit per diapente et hoc est quod dicit autor in lra ¶ (Scriptaque de bmi Post infra magadas) Hic prosequitur autor quartam mensuram dicens Si infra magadas vel etiam a quacūque claue ad secūdam magadam fiat binaria diuisio finis prime partis offert diapason vt si a greca g scz gama fiat binaria diuisio Prima pars offert g graue et sic de aliis clauibus ¶ (F qua mensura) Dicit autor quod eadem mensura qua f graue facit diapason post se eadem mēsura bmolle vel sinomenum ante se ¶ (Hinc breuiter etc.) Hic epilogat autor breuiter predictas quatuor mensuras Et dicit quod tonus currit vbique per diuisionem nouenariam Diatessoron per quaternariam Diapente per trinariam Diapason per binariam Hiis habitis omnes modi quibus cantus contexitur pnt haberi Et de his plenius tractabitur in Tertio capitulo. Nota bispes ponitur pro bipes quod non poterat poni in metro quia pria breuis Et est ibi figura epēthesis Nā sincopa de medio tollit quod epenthesis auget.

Capitulum .II.

PEr formatores monocordo//
rum iuniores Infra g grecum
reperitur vt f sociatũ Dictis serua
tis mensuris nec variatis Ut sine de
fectu vocum bmollis haberi Infe//
rius valeat: cantus pleneq3 doceri
Qui cantus manui nequit in solfa
sociari Sed talem cantu3 monocor
dum dat tibi tantum Et tunc vocem
re sibi gamaut applicat apte Hinc a
mi: b fa: c sol: d concinit 7 la Sursum
sic e la manui fit consociata Ternus
b durus ꝙ la bene sit soniturus Cũ//
q3 nouem partes recte formabo per
artes F infra grecum g claues fert
nisi quinq3 Premula g grecum fert
pars: C tertia grossum

De monocordo

Quintaqꝫ G grossuz: c sexta dabit ti bi paruũ Septima pars vere g par// uũ gliscit habere Tot fert g grecũ tot post dabit A inde grossuz Quas pri or et trina fert pars quint septima sexta Et sic quindenas per tres queo carpere claues Hec poterit cuncta mõstrare proportio quadra Per va rias claues diuisim cõsociatas Hinc semitonia studeas cognoscere plura Que bene formato cupiũt addi mo nocordo A bmi nonies similes tu diuide partes Ultima qđ magadaz tãgat pars fine locatã Et semitonia poteris reperire quaterna Nil da// bit octaua: nihil altera: quartaqꝫ no na Partibus in reliquis sed semito

Capitulum. II.

uia cernis Sic a bmolli qd vult pre=
cedere bmi Quatuor cōsimiles par
tes distinguere debes Et semitonia
poteris cognoscere plura Sicqz so=
num clarum tibi monstrabit mono=
cordum Ligniferumqz gradū vox
queuis captitat aptum Qui cordam
tangat vox vt sonitum bene tangat
Per palmamqz leuam monocordi
tangito cordam Quam iuxta maga
dam per palmam tangito dextram
Quando monocordis varium can
tum sociabis.

G S equit tertia ps huius capituli In qua au=
tor determinat de formatione monocordi sm moder
nos musicos Et vult sic dicere vt cantus bmollis
siue sinomenus plene siue defectu haberi possit mo=
derni musici infra g grecum ponunt f cū hac voce ut:
a qua per nouenariam mensuram inueniunt g grecū

ꝛ ab eadem f per! quaternariam diuisionem habebūt
primo diatesseron per bmolle ꝛ sic de alijs Semper
enī predicte quatuor mensure stant in sua virtute de
vna claue ad aliam ¶ (Dictis seruatis ꝛc.) autor sic
vult dicere sicut supra dictum est q̄d Γ grecum p
nouenariam diuisionē offert quinq; claues ꝛ A gros-
sum similiter quinq; Sic f infra g grecū per nouena-
riam diuisionem offert quinq; claues Per primam p-
tem g grecum. Per tertiam partem C grossum Per
quintam G grossum. Per sextam c paruum Et per
septimam g acutum Notādum ꝙ antiquissimi mu
sici in Cfaut sub grecis litteris ꝛ clauibus incipiebāt
monocordum octo tantum gradibus ꝛ vocibus vtē-
tes: que voces pro cantu tunc habito sufficiebāt De
inde successores illorum semitonium premiserunt a
bmi incipientes monocordum ℞ Post hec pto-
lomeus rex egipti A graue sub idiomate suo premi-
sit. ꝛ tunc translata musica a greco in latinum. latini
septem primas litteras alphabeti in monocordo dis-
ponebant postmodum per illorum successores eedem
littere duplicabantur. Postea g grecum scilicet ga-
ma premitebatur. in signum ꝙ musica pro maiori
parte fuit a grecis adinuenta Postremo dominus
Guido trinum alphabetum per claues duplicatas
ꝛ insuper bmolle seu rotundum b addidit ꝛ in secun
do ꝛ tertio alphabeto scilicet in acutis ꝛ superacutis
vocibus Ultimo autem bmolle infra in grauibus mo-
nocordo super addebatur Et deinde longo tempore
per modernos musicos hec littera f cum hac voce ut

prima monocordis preponatur ne vllus defectus in-
fra in cantu bmolli ꝑmaneret sicut etiam supra extra
manum ⁊ in monocordo circa finem ꝓpe magadam
poni poterit eela siue e lfa cū hac voce la. Ne tertius b
duralis cantus paciatur defectū vltime vocis scilicet
la Ulterius notandum ꝙ plura semitonia in lira mo
nocordis ⁊ organis sunt necessaria sicut infra q̄slibet
duas claues que tonum faciunt inuicem semitoniū
poterit poni Adinueniendum autem illam per debitā
mensuram: scire debes ꝙ a bmi per b quadrum debes
mensurare nouem partes equales vsq; ad secundaʒ
magadam ⁊ finis prime partis offert certum semito
nium inter c ⁊ d graues Finis vero tertie partis fert
semitonium inter f ⁊ g graues Finis quinte partis
fert semitoniuʒ inter c ⁊ d: acutas Finis sexte partis
fert semitoniuʒ inter f ⁊ g superacutas. ¶ (Lignifexq;
gradum) Sequit̃ quarta pars in qua autor ostendit
qualiter debeamus nos exercere in monocordo ⁊ pa-
tet satis lucide in textu. Ad pleniorem prescripta
rum mensurarum cognitionem Nota in arismetica
sepelegitur dupla proportio sesquialtera sesquitertia
⁊ sesquioctaua Proportio autem est similitudo qua
numeri se adinuiceʒ habent Dupla igit̃ proportio est
vbi maior numerus minorem bis in se continet: vt
vnitatem binarius binarium quaternarius Trinari
um senarius. ⁊ sic in infinitum quia numerus est mł
tiplicabilis in infinitum: vt patet quarto phisicoruʒ
Sesquialtera autem proportio est vbi maior nume-
rus minorem totum in se continet. ⁊ eius alterā par
tem. vt binarium ternarius. quaternariuʒ senarius

septenariū nouenarius. Octonariuz duodenarius. ⁊ sic de aliis Sexquitertia proportio est vbi maior nūerus minorē totum inse ꝯtinet. ⁊ eius tertiā partem vt ternarium quaternarius Senarium octonarius nouenariū duodenarius ⁊ sic de aliis Sexquioctoua proportio est: vbi maior nūerus minorē inse totū continet: ⁊ eius octauā partem: vt octenarium nouenarius Secūde aūt proportiones in mensura ꝯsiderant̄. Erit enī dupla proportio: vbi maius spacium minus bis inse ꝯtinet Dupla igit̄ proportio est exemplar dyapason Omīs enī eius species in duob9 passib9 fiunt. Sexquialtera vero in mensura est ꝓportio: vbi mai9 spacium minus inse ꝯtinet ⁊ eius alteram partez Et hec est exemplar diapente cuius omīs species fiunt in trib9 passib9 Sed sexquitertia ꝓportio est vbi maius spacium in se ꝯtinet totum minus ⁊ eius tertiā ptez ⁊ est exemplar diatesseron. cuius omīs species quatuor passib9 fiunt Sexquioctaua aūt ꝓportio est in mensura cuius moior intercapedo minorē totā inse ꝯtinz ⁊ eius ottauā ptem sicut dictum est in octo ⁊ nouem Hec etiā forma est toni cuius omīs vt ita dicam species nouenario passu fiunt k Unde verius ⁊ recti9 epoctos dicit̄ quā tonus hoc enī nomē habet ꝓporcionaliter eo ꝙ sit sup octo Tonus aūt dr a tonando .i. sonando Ea igit̄ ꝓporcione qua quisqȝ maior nūerus vel maior intercapedo minorē supat vel minor supat̄ a maiore Eadē cuiusqȝ dicte vocis prior sonus supat posteriorem vel posterior supat priorem in grauitate ⁊c.

Sequitur notabile.

Capitulum. II.

De compositione monocordi cōpendiosam nota doctrinam.

Per medium ligni in quo ipse conficere volueris lineam trahe occultā Et in principio eiusdē linee ꝓmo dose circa finē accipe pūctū circa quem signa f ꝛ ibi dꝫ poni prima magada Post hoc frange circinum vt ab eodem puncto in ea linea ſm longitudinem ligni poteris nouez habere diuisiones quas signa per pūcta ꝛ in primo puncto pone Γut. In secundo nihil In tertio Cfaut In quarto nihil In quīto gsolreut In sexto csolfaut Et in septimo gsolreut acutum In octauo nihil In vltimo vero pone cifram que habet locum secunde magade Post hoc a gamaut vsqꝫ ad secundā magadā nouē fac ptes ꝑ nouē puncta signādo eas Et in primo puncto pone Are In tertio dsolre In quinto alamire In sexto dsolre In septimo alamire Deinde ab are ꝯsil'r fac nouē ptes vsqꝫ ad secūdam magadā In primo puncto pone bmi In tertio Elami In quinto bmi in bfabmi In sexto elami acutum Et in septimo bmi in bbfabmi Deinde incipe a prima magada videlicet ab f infra gamaut ꝛ vsqꝫ ad secundā magadā Quatuor fac ptes In prima pone bfa infra bmi graue In secūda pone ffaut In tertia ffaut acutum Deinde incipe a bfa infra bmi graue ꝛ ab eo fac ꝯsil'r quatuor diuisiones vsqꝫ ad secundam magadam Et in prima pone b semitoniū inter dsolre ꝛ elami In secūda pone bfa in bfabmi In tertia pone bbfa in bbfabmi Deinde abmi graue incipiendo

vsq3 secundam magadam nouem fac partes In pri- ma pone b semitoniu3 inter cfaut 7 dsolre In tertia b semitoniũ inter ffaut 7 gsolreut In quinta pone b semitonium inter csolfaut 7 dlasolre In sexta b semi tonium inter ffaut 7 gsolreut acuta Et in septima si placet b semitoniu3 inter ccsolfa 7 ddlasol Deinde a semitonio inter dsolre 7 elami incipiendo fac quatu or partes ad secũdam magadam In prima signabis b semitonium inter gsolreut 7 alamire In secunda b semitonium inter dsolre 7 elami In tertia fac b se mitoniũ quod erit inter ddlasol 7 eela 7 hoc si placet 7 tertia3 diuide in duas partes ibi in medio habebis b semitonium inter gsolreut 7 aalamire Postea inci pe a csolfaut 7 fac duas partes vsq3 ad secundam ma- gadam 7 in medio pone ccsolfa Similiter fac a dsol- re 7 in medio pone ddlasol Sic etia3 ab elami acuto duas fac partes 7 in medio pone eela extra manum Et sic complebitur monocordum.

Sequitur forma monocordi in arcu papiri signata.

Capitulum. II.

His visis varium properato
discere cantum Sed primo fa
ciles cantus addiscere debes Ut bo
ne sunt doctor o rex subiũgito lector
Inclita regina prece tua virgo Ka-
therina Ad verum sina duc nos v bi
nulla ruina Agno nos cristo iũgas
pia quesumus agnes Post alleluia
cane: spõsa dei speciosa Hinc sanct⁹
iunge christi de virgine matre Versi
bus adiũctis fons dulcoris mel amo
ris Agnus subiũgas misererequ ter
superaddas Discas in sole post du-
pliciter graduale Tollite cognosce
mox dupliciter graduale.

Sequitur quinta ps huius secundi capituli princi-
palis que non indiget multa verboꝝ doctrina ꝛ diuisi
one Sed magis denominatione ꝛ operatiõe In ista
eñi parte autor cantus varios Primo descendentib⁹

musicaz magis vtiles prius annumerat Deinde an/
numeratos cũ nota subiungit: vt sunt bone doctor ꝛ
sic de aliis Hec cantio ad exercitationem nicipientiuz
soluisare. poterit incipi in omni claue in qua hec vox
la inuenit videlz: in vtroqꝫ elami: in vtroqꝫ alamire ꝛ
dlasolre ꝛ in ddlasol Tñ magis ꝓprie ꝛ vo ꝓpriissime
incipit in alamire ꝛ finit in dsolre cum sit primi toni
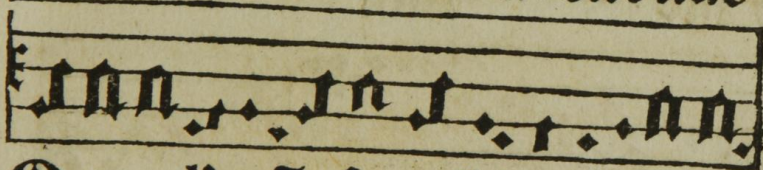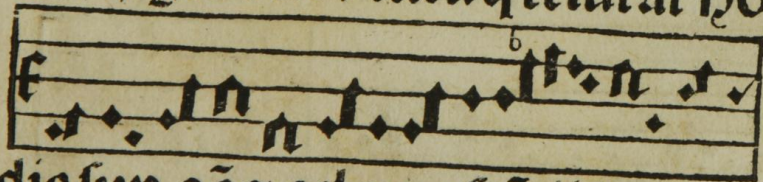
Capitulum. II.
reliqs nos orpha. ꝫmitte pmiſ
ſum patris
i nos ſpm̄ vitatis all'a Euouae
Alle luia
Inclita regina prece virgo tu
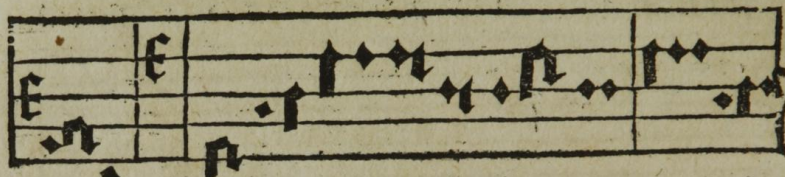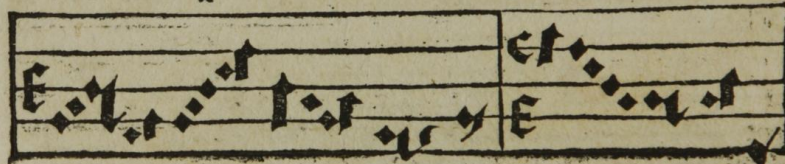
De monocordo.
a ka the
ri na ad veꝝ sina duc nos
vbi nulla est ruina
Alle luia
A gno
A4
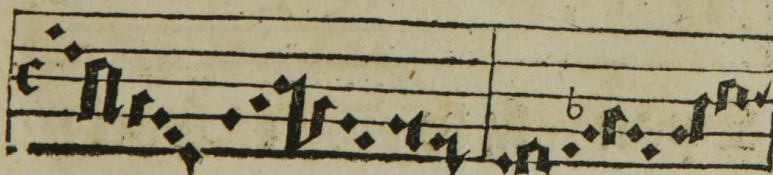
Capitulum.II.
uos cri sto
jun gas pi
a quesum⁹ a gnes
Alle lu ia
Spon sa de i speci
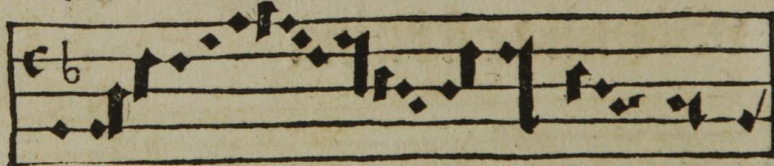
De monocordo.
o sa mar gare
taṽnans rosa ď hac valle la
crimosa tua p̃ce gratiosa nos
ꝑduc ad regna ce li gau
di o sa
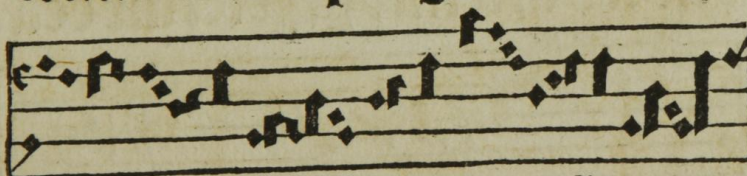
Capitulum. II.
San ctus Sanctus Sanc
tꝰ dñs deꝰ ſaba. Fõs dulcoris
ãoris iħu filiꝰ giſ plẽi ſũt celi⁊
terra gloria tua oſaña in excel
ſis. Bñdictꝰ marie filiꝰ q̄ vēit
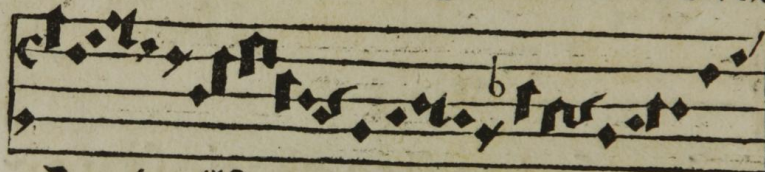
i noie dñi Fax ãoris pax placo
ris virtus
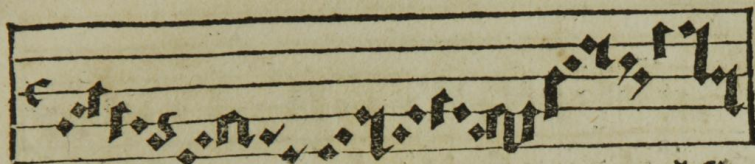
almi numini. osaña in excelsis

Agnus dei qui tollis peccata

mũ di miserere miserere mise

rere nobis dona noß pacem
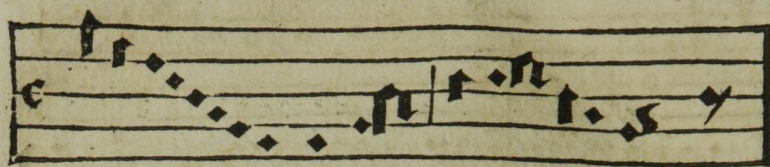
Capitulum .II.
dona nob̄ pacem
In sole posuit tabernaculum
su um ꝛ ip se
tā q̄ spōsus p̄cedēs de thalamo
In al'a claue
scd̄m moder
su o
Aliud graduale.
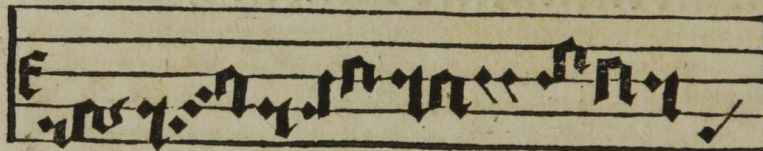
De monocordo.
In sole posuit tabernaculū su
um et ipse tāq̄
spōsus ꝓcedēs de thalāo su
o
Tollite por tas prin ci
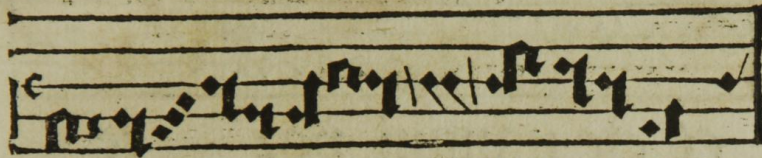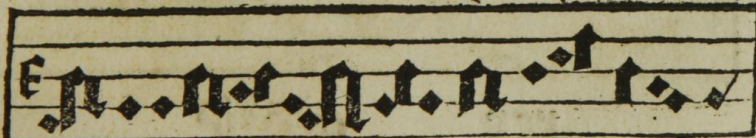
pes ve stras
et ele uamini por te
eter nales et
introi bit
rex glorie
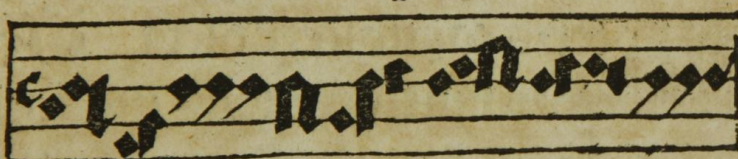
Tollite por tas prin ci
pes ve stras
7 eleuamini por te
eter na les et
introi bit

Capitulum .III.

Capitulum .III. de modis.

Inde modos sursum tendētes
atqꝫ deorsum Hec per subscri-
pta poteris cognoscere dicta Ter
tria iūctorū sunt interualla modorū
In quorum formis cātus cōtexitur
omnis Antiqui libri sicut tibi dāt re-
periri Unisonus primus: semitoni-
umqꝫ secundus Tertius inde mo-
dus tonus est de iure locatus Est se-
miditonus quartus: ditonus quoqꝫ

quintus Estq; modus sextus diatesseron his sociatus Septimus inde modus tibi sit diapēte vocatus Hinc semitonium diapenteq; consociatum Inde tonum iunge sociatum cum diapente Sicq; modi cuncti consueti sunt numerati In semitonio mi nō poterit breuiari Dictio quod valeat hecmetro cōsociari Cōsimiles voces liber hic prefert tibi plures Ut per se curta fiat tibi sillaba lōga Quod mihi prudentes ignoscere posco legentes Cum metrum tales poscat sic ponere voces

Hic incipit tertium capitulum huius libri In quo autor tractat de modis quibus omnis cantus cōtexitur Et diuiditur hec pars in duas partes In prima parte premittit autor materiam istius capituli In secunda parte pro

E

Capitulum. III.

sequitur illam Secunda pars ibi (Ter tria iūctorum)
Vult ergo sic dicere autor Postquā supra: in primo
et secundo capitulis didicisti tria alphabeta vocibus
musicalibus adiuncta cum pluribus aliis incidenti-
bus Nunc discere et studere debes modos quibus om-
nis cantus contexitur Quicunque enim cantandi periti
am conatur adipisci illi nō solum que prescripta sunt
sufficere possunt Verumetiā ea que sequuntur summo
pere sūt notāda cū sint valde necessaria A S (Per
tria iunctorum) In ista parte prosequitur autor ma
teriam premissam et diuiditur hec pars in tres partes
In prima parte diuidit autor modum de quo specia-
liter hic tractat in nouem species. In secūda parte pro
sequitur easdem species per descriptionem In tertia
parte prosequitur ipsas per cantus demonstrationem
Secūda pars ibi (Unisonus voces) Tertia pars ibi
(Prescriptosque modos) Adhuc prima pars diuidit
in duas In prima parte facit autor quod iam dictum
est In secunda parte excusat se de quadam redarguti
one seu obiectione que possit sibi fieri Secūda pars
ibi (In semitonio) In prima parte dicit autor quod ter
tria id est nouem sunt interualla modorum quibus
cantus contexitur et hoc intellige de modis ab antiquis
musicis seruatis. Hic notare debes quod quādo vna vox
distat ab alia grauitate vel acumine siue intensione
aut remissione talis distantia interuallum vocatur.
Huiusmodi autem interualla a musicis modi vocantur
Unde etiam sic describitur ab egregio doctore boetio inter
uallum Interuallum est soni acuti grauisque distātia

Et eodē mō modus prout hic sumit᷑ poterit describi Et quia interualla prout musici ipsis vtuntur nouē modis fiebāt Ideo etiā nouē sūt modi ⁊ hos modos autor ꝑm ordinem ānumerat in textu Primus eñ modus vocatur vnisonus secundus semitoniū ⁊ sic de alijs ¶ In semitonio) Hic autor excusat se de quadam obiectiōe que posset sibi fieri. posset eñ sibi obijci. ꝙ male posuisset hanc dictionem semitoniū in metro siue in textu quia altera sillaba est breuis ꝑm regulas quātitatum quā ipse posuit longam: excusat se de hac sillaba ⁊ de quibusdam alijs cōsimilibus sillabis Dicens ꝙ ad hoc compulit ipsum necessitas metri. Unde huiusmodi; delictum postulat sibi a discretis lectoribus huius libri ignosci.

Unisonus voces similes sociat tibi plures Connectens rere mimi voces similesq3 Sicq3 manus cunctas modus hic sociat sibi voces

Sed semitonium fa mi sociat sibi tantum Si tēdas supra vel

declinaueris infra Per septena loca que sunt manui sociata Sed semito nia lira plura dat ꝛ mõocorda Quã manui supra per claues sint sciata.

Si preter voces fa mi socias tibi binas Esse tonum dicas: varias species superaddas Ut re cum mi re: fa sol sol la superadde Ut re septenis vicibus re mi tot habetis Fa sol septena loca dant sol la quoqꝫ sena Sic loca bis dena septẽqꝫ tono sociabis Totam quandó manum per iuncturas peragrabis

Hinc semiditono voces tres consociabo Ut tonus ꝛ fa mi sint semper consociati Exinde primũ re fa mi solqꝫ secundum Uel fa re

primum dicas sol miq3 secundu3 Re fa septenis vicibus mi sol tot habe-bis Sic semiditono loca bis septe3 sociabo Linea si primam vocem ca-pit addit ꝛ imam Primam si spacio do ternam consociabo

AD ternam voce3 ditonus pre-bet tibi saltum Includitq3 to-nos binos infra vel in altum Ut mi cantando vel fa la consociando Ut mi septenis vicibus: fa la cape senis Sicq3 manu ditonos tredecim dic esse repertos Linea si captat primā ternam simul aptat Primā si spacio do ternam consociabo.

QUatuoꝛ ac voces diatesseron

Capitulum.III.

aſſociatas Cum ſemitonio biniſqꝫ
tonis ſociatis Claudit in exemplis
vt plane noſtis in iſtis Ut fa vel ſol
re mi la ſi vis ſociare Ut fa ſepte-
nis vicibus re ſol tot habebis Mi
la per cantum vicibus ſex iūgito tā-
tum Et ſic bis denis vicibus diateſ-
ſeron addis

T' Ritonus ad vocem quartam
poſſet retineri Cantus quem
raro quorumdam vult adhiberi In
quo vix poterit reſonantia dulcis
haberi Ergo communis cantus cu-
pit hunc remoueri Muſica dulciſo-
nas cū poſcat carminis odas Per

voces quãtas soli diatesseron aptas
Tritonus inqz manu raro posset re
tineri Cantus conmunis si glisceret
hunc ad hiberi Ffaut huncqz modũ
prestabit cum bfabmi In qua si cla-
ue remouendo fa retines mi Uel si
fa retines elami sursum quoqz pos-
cas.

DAt voces quinqz tibi contex-
tas diapente In quibus est so
lum semitonium sociatum Nam se-
mitonia nunquã sociat sibi bina In
fra si saltũ cupias fieri vel in altum
Cãtãdo re la sol ut: mi mi quoqz fa
fa Ut sol septenis vicibus tibi dat di
apẽte Sex vocibus la re post conso

ciando repente Mi mi ter reperis
fa fa quoqꝫ ter superaddis Sic vi-
cibus denisqꝫ nouem diapente tene-
bis Linea si recipit primam quintaꝫ
sociabit Primam si spacio do quin
tam sociabo.

Dat semitonium diapenteqꝫ cō
sociatum Sex voces duo quis
fa mi semper sociabis Si tendas su-
pra vel declinaueris infra Iste mo-
dus mi fa vel re fa fert sociata Mi
fa ter reperis quater hinc re fa socia
bis Sic loca septena modus hic ser-
uat sine pena Linea si primam reci-
pit spacium capitimā In spacio pri-
ma viceuersa distat ab ima

Sex vocesq; dato diapēte tono sociato Per saltum: solum quibus est fa mi sociatum Sicut in exēplis vt la: mi req; videbis Per loca sex vt la voces cōnectere cura Sz vicibus ternis mi re tu consociabis Sicq; nouē vicibus fiet modus iste repertus Linea si primā recipit spacium capit imam In spacio prima viceuersa distat ab ima Extremosq; modos cantus raro sibi binos Jungit: sed reliquos septenos sepius addit

In ista parte describit autor species modorum prius annumeratas Et diuiditur hec pars in duas partes In prima parte facit autor quod dictum est In secūda parte subiungit quasdam additiones Secunda pars ibi (Additur inde modus diapason ɔsociatus)

Capitulum. III.

Adhuc prima pars posset diuidi in nouez partes s'm q autor describit nouem modos Partes patebunt infra per ordinem Item quelibet illarum nouez partium potest diuidi in duas seu etiam in plures partes s'm q autor describit primo modum et deinde subiungit exempla: et postmodū ostendit quot sint species cuiuslibet modi seu quotiēs quilibet modus fieri posset cum quibusdam alijs incidentibus vt infra patebit studioso lectori B ¶ (Unissonus voces) Dicit ergo primo sic (Unissonus) est primus modorum et habet fieri scilicet quando eadem vox sepius repetit' scilicet ut ut:re re:mi mi:fa fa:sol sol:la la: Et sic etiā descendēdo prout euidenter patet in āthiphona (Factus est repente de celo sonus) Huic autez mō non competit ita proprie descriptio morum prehabita sicut ceteris modis sicut etiam nominatiuo casui in gramatica non competit proprie descriptio casus: cum a nullo cadat sed ceteri casus cadūt ab ipso Sic etiā vnisonus. vbi nō est distantia vocum quia ibi nō sunt diuerse voces in specie: sed bñ in numero ¶ Sz semitonium Semitonium est associatio duaruz vocum inuicem minus plene sonantium vt si fiat oscēsus de mi ad fa vel econuerso descensus Et dicitur semitonium a semis semi quod est imperfectum et ton' quasi imperfectus tonus Et non a semis semissis quia sonat dimidium: quia si semitonium esset dimidius tonus: tunc ut constaret ex vna voce: que est medietas toni: et non ex duabus: sed semitonium cōstat

ex duabus vocibus ergo semitonium non est dimi-
dius tonus Etiam si semitonium esset medietas to-
ni tunc tonus diuideretur in duo equalia quod est im-
possibile et contra omnes musicos ergo semitonium
non est medietas toni: sed tonus imperfectus Et nus-
quam fieri potest nisi de mi ad fa per ascensum Et
econuerso de fa in mi per descensum et potest fieri sep-
ties per claues manus: pluries vero per instrumenta
musicalia ¶ Si preter voces) Tonus est perfectum
spacium duarum vocum inuicem plene sonantium.
Uel tonus est associatio duarum vocum inuicem per-
fecte sonantium quod redit in idem siue fiat intensio siue
remissio vt si iungas has voces ut re vel mi re et sic de
alijs omnibus vocibus Hijs duabus fa et mi excep-
tis que tamen cum alijs vocibus sursum vel infra iuncte
constituunt tonum: vt cantando re mi: vel fa sol: Et
econuerso mi re: vel sol fa Et dicitur tonus a tonan-
do .i. fortiter sonando: habet enim fortem sonum res-
pectu semitonij: et fit per claues manus vigintiseptem
vicibus ¶ (Huic semiditono) Semiditonus est spa-
cium continens semitonium et tonum. Uel est associ-
atio semitonij et toni Et habet duas species de re ad
fa vel de mi ad sol et econuerso Et potest fieri per cla-
ues manus quatuordecim vicibus Nota etiam si prima
vox ponitur in linea Tertia similiter in linea est ponenda et econ-
uerso Similiter si prima continet spacium similiter et tertia
fit enim semper ad tertiam vocem semitonio incluso.
(Ad ternam vocem) Dytonus est interuallum seu spa-

cium continens duos tonos:⁊ fit similiter de vna vo
ce ad tertiã semitonio excluso Et dicitur a dya qđ est
duo ⁊ tonus quasi duos continens tonos. sicut semi
ditonus a semitono:⁊ tono dicitur Et habet diton⁹
duas species ascendendo de vt ad mi ⁊ de fa ad la vel
econuerso descendendo Et habet fieri xiij. vicibus p
voces manus ¶ (Linea si primam) Notandu; ꝙ au-
tor in hoc capitulo, vtitur frequenter illa figura que
dicitur Epimone que tamen figura potest dici color
rethoricalis de q̃ dicit autor Grecismi. Epimone sen-
tentia fit crebro repetita Interscalares versus istud
manifestant. Sicut in theodolo frequenter scribitur
Cede dies celo quia nescit cedere virgo Impia quid
dubitas o deianira mori. Et dicitur ab epi quod est
supra ⁊ monos quod est vnum quasi vnius posite su
pradicte sententie repetitio. Versus autem Intersca
lares dicuntur per scale similitudinem: quia sicut in
scala plura spacia ponuntur inter gradus sic ⁊ versus
Interscalares. aliis versibus multotiẽs interponunt
sicut frequenter apparet in Ouidianis: ⁊ in pluribus
aliis libris ¶ (Quatuor ac voces diatesseron associa-
tas) Diatesseron est sextus modus ⁊ est interuallu;
seu spacium continens duos tonos ⁊ semitonium ⁊
habet tantum fieri quando fit intentio vel remissio
de vna voce ad quartam voce; Et dicitur a dia quod
est de ⁊ tetras vel tesseron quod est quattuor quia fit
vt dictũ est quando itur de vna voce ad quartã semi
tonio semper intermixto Continet autẽ tres species

Prima est de ut ad fa. Secunda de re ad sol Tertia de mi ad la et semper econuerso Et dicit autor in littera quod fit viginti vicibus per voces manus ¶ (Tritonus ad vocē) Ne autor videatur defectuosus in modis quibus cantus contexitur Dicit quod aliqui cantores addunt tritonum ad quartam vocem quia continet tres tonos sed raro vtimur illo in cantu Inuenitur tamen in repetitione inuitatoriorum que ascribūtur venite septimi toni vt in inuitatorio Aue maria: dominus tecum Seculorum amen: dominus. Et habet fieri ab ffaut ad bfabmi per cantum bdurum vel a bfabmi ad elami sursum ascendendo per cantum bmollē Sed quia raro inuenitur Idcirco a paucis musicis ponitur cum non habeat tantam dulcedinem sicut diatesseron ad quartam vocem qui modus diatesserō includit semper semitonium Sed tritonus includit tres tonos semitonium excludendo quod semitonium dulcedinem cantui frequēter adducit et administrat et ob hoc tritonus minus curatur: licet interdum reperiatur vt supra dictum est per repetitionem inuitatoriorum ¶ (Dat voces quinque) Diapēte est septimus modus et constat ex tribus tonis et semitonio intermixto Et dicitur a dia quod est de et pentha quod est quinque quia constat ex quinque vocibus: Habet enim plus vno tono quam diatesseron: et quattuor habet species Prima est de ut ad sol Secunda de re ad la Tertia de mi ad mi sine mutatione Quarta de fa ad fa et semper econuerso Et .xix. vicibus inuenitur per totam manum Subiungit etiam autor in littera quod si prima illarum vocum ponitur in linea Similiter et quinta et idem

intellige de spacio que omnia sub tali exemplo patet per solfam D F (Dat semitoniuz) Octauus modus vocatur semitonium cũ diapente: ⁊ constat hic modꝰ ex semitonio ⁊ diapẽte Et fit de mi scđe dispositionis vocuz ad fa: quarte dispositionis videlicet ab elami ad csolfaut ⁊ econuerso. ⁊ in pluribꝫ aliis locis Habet enĩ semper fieri de vna voce ad sextam ascendendo ⁊ descendẽdo ita ꝙ duo semitonia semper sint intermixta Et fit duobus modis de mi ad fa ⁊ econũso ⁊ de re ad fa ⁊ ecõuerso. fit aũt ter de mi ad fa Primo ab elami in spacio ad csolfaut Secundo ab alamire in linea ad ffaut in spacio per cantum bmollez vt sepius patet in antiphona Alma redemptoris Tertio modo ab elami in linea ad ccsolfa ⁊ econuerso Quater vero de re ad fa Primo ab are ad ffaut ⁊ econũso Secundo a solre ad bfabmi ⁊ econuerso per cantum bmollem Tertio ab alamire per cantum bduruz ad ffaut in spacio Quarto a dlasolre ad bbfabmi per cãtum bmollez Et hic modus fit septies in manu Et subiũgit autor in lr̃a Si prima vox ponitur in linea Sexta ponẽda est in spacio ⁊ econuerso: si prima vox ponitur in spacio sexta vox ponit̃ in linea (Sex vocesqꝫ dato) Tonus cũ diapente: est nonus modus ⁊ cõstat similiter ex sex vocibus: ex tono videlicet ⁊ diapẽte vno modo tãtum semitonio intermixto Et fit duobus modis videlicet de ut ad la ⁊ de re ad mi Sex vicibus de ut ad la: ⁊ tribꝫ vicibus de mi ad re Primo a dsolre ad bfabmi per cantum bdurum qui semper requirit mi in eadem claue Secundo a dlasolre ad bbfabmi per eundem cantum Tertio ab elami in li-

nea ad gsolreut descendendo vel ascendendo per cantum bmollem Si autem in isto modo prima vox ponatur in linea sexta vox ponitur in spacio et econuerso ¶ (Extremos modos) Hic vult autor quod vltimi duo modi raro ponuntur: et hoc secundum antiquos In nouis autem historijs pluries reperiuntur.

Additur inde modus diapasõ cõsociat⁹ Octo cõiũctas semper seruãs sibi voces Infra si saltuz fieri cupias vel in altuz Per totãqz manũ noscas hũc currere saltũ Hũc nõ in nũero prescriptorũ numerato Extat et iste modus vocũ cõcordia di ctos Nã voces summas semper con cordat ad imas Huncqz modũ vete res tenuerũt atz moderni Sicut per scripta veterũ poterit bene cerni Linea si primã recepit spaciũ capit imã In spacio prima viceuersa distat ab ima:

Capitulum. III.

In hac pte subiungit autor quasdã additiões Et diuiditur hec pars in duas fm q autor facit duas additiones Secunda pars ibi (In cantuq rudi) ¶ In parte prima dicit autor q predictis nouem modis additur quidam alter modus qui vocatur diapason qui a quibusdam non dicitur modus sed consonantia seu equacia nominatur equat em summas voces ad imas Diapason em a qualibet voce seu claue ad consilem id est suam octauam eleuatur τ deponitur ut a gamaut ad gsolreut τ ab vno dsolreut ad aliud τ ab are ad alamire τ econuerso τ sic de aliis clauibus Dicitur autẽ diapason a dia qđ est de τ pã qđ est totum τ son qđ est vox eoq in se continet omnes voces In predictis autez modis quilibet se exerceat qui autem tam in predictis q subscriptis modis: hac exercitatione vult grauari tedio: nec vnãquãq vocez ad aliam apte compararet per modos Ita vt in articulis manus seu in cantu quo interuallo vnaquequ vox ab altera distat perpendere valeat: se sciat in precedẽtibus proculdubio inuanum laborasse τ fere omnem diligentiã perdidisse Nota etiam q si prima vox per diapason ponitur in linea: sua octaua poni debet in spacio. τ econuerso ¶ Dicit etiam autor in littera q iste modus seruatus est tam ab antiquis quam a modernis In libro em qui vocatur dialogus musice vbi vnison⁹ semitoniũ cũ diapẽte τ ton⁹ cũ diapẽte τ illi modi qui fiũt ad septimã vocẽ penit⁹ obmittunt Diapason inter alios modos septem ponitur quib⁹ antiqui vtebãtur. quos etiam virgilius in bucolicis vocat septem discrimina vocum. quibus modis mo-

uerni addiderunt unisonū ponētes illū primū & uocā
tes abusiue modū Sicut gramatici nominatiuū ca
sum. & ꝙ plures tñ ꝯputant tm̄ nouē modos uocum
q̄ra diapason obmittūt cū supra dictis modis ad uo
cem sextam & septimam ob raꝛ in cantu eoꝝ usum.

IN cantuqꝫ rudi quidā iunxere
modni Uoces septenas uno
saltu sociatas Hūcqꝫ modū cūcti ue
teres spreuere magistri Cum nomē
propriū sortiri non queat unū Hec
ratō nulla papali nec data bulla Cū
uox bina modos possit sibi iūgere bi
nos Et uox trina modos ualeat tibi
tradere binos Et uox sena modos
prestare queat tibi binos Ut tibi pre
scripta plene dant noscere dicta
Sic septena modos poterit uox tra
dere binos Nōia que bina sib ser
uāt appropriata Est semiditonꝰ pri
or & diapente uocatus Sed nomen

F

ditonus fert cũ diapẽte secũdus Ut
soluatura vigili dat noscere cura
Hosqȝ modos clerus gliscit seruare
modernus Preter predictos in ter
terni numeratos Sic tredecizqȝ mo
di per te poterunt numerari Tri-
tonus inclusus si sit quem raro dat
vsus Sed super octauã nullus quit
scandere vocẽ Nam voces octo dia-
pason solus habebit Inter quas vo
ces modus alter quisqȝ manebit Er
go modũ quẽqȝ diapason cõtinet ĩse
G Hic facit secundã additionẽ dicẽs ꝙ quidã mo
derni in cantu suo iũgunt septeȝ voces vno saltu. qui
modus ab antiquis nõ curabatur eo ꝙ non poterat
sortiri vnum nomen spetiale quod quidam dixerũt
Sed hec ratio nulla. quia sicut ad duas voces duo
possunt esse modi. vt semitonium ⁊ tonus: ⁊ duo mo
di ad tertiam vocem: vt semiditonus ⁊ ditonus ⁊
duo modi licet raro ⁊ ad quartam vocem scilicet di-

atesseron ⁊ tritonus ⁊ duo modi ad sextam vocem vt semitonium cum diapente ⁊ tonus cum diapente Sic etiã duo modi possunt haberi ⁊ fieri ad septimaꝫ vt semiditonus cum diapente ⁊ ditonus cum diapẽte quibus modis plures moderni in suo cantu vtuntur ꝙ optime fieri potest ex arte Si eñi licitum est ꝑ diapason ascendere ab vna voce ad octauam ⁊ per reliquos modos infra octauam vocem de vna voce ad quemlibet aliam licitum est fieri etiam ad septimam licet eñi hoc non sit semper factum per cõmunem cantum potest tamen fieri quia cuiuslibet artis possunt fieri que non dum in communi sunt vsu: nec tamen propter hoc autor huius cantionis (texterni sunt modi) iudicandus est oberrasse: ob hoc ꝙ modos ad septimam vocem non posuit quia suo tempore non seruabantur quamuis nunc per modernos seruentur ⁊ in nouo cantu.

PResciptosqꝫ modos plures dabit ordine iunctos Cantio texterni quã cantant quiqꝫ moderni Cãtus datqꝫ modos veteresqꝫ modernos Ora voce pia pro nobis virgo maria Tritonus exclusus si sit queꝫ raro dat vsus Quos cantus binos

cum neuma cõsociatus Propter cle
riculos istinc subiungo nouellos.

Sequitur tertia pars principalis huius capituli In qua autor predictos modos omnes declarat per duaꝝ cantionũ demõsttationem In quaꝝ prima prescripti nouẽ modi magis vsitati cũ diapason declarant̃ In secũda vero cantione que p totã currit manuz varie species cunctoꝝ modoꝝ tã antiquoꝝ quã modernoꝝ (solo tritono excepto) declarãtur sicut patere poterit lucide per ipsius soluaturam.
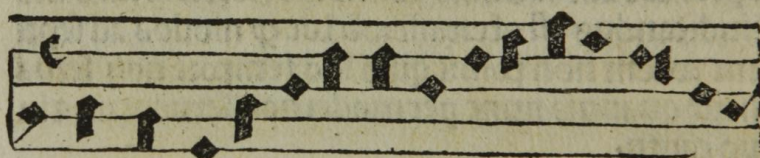
Diapēte Semiditoniūcūdiapēte Tonuſcūdiapēte
ad hec ſon⁹ Diapaſon Si quē delectat ei⁹ hūc mo͞d
eſſe agnoſcat Cūq̃ tā paucis clauſulis tota armo
nia formetur vtiliſſimū eſt eas ſcire ⁊ memo
ri e commendare nᶜ pri⁹ ab hui⁹mōi ſtu
dio quieſcere donec vocū interuallis agni/

tis armoni e totius facilime queat
Exēpla
ð tritōo
cōprehēdere notitiam Euouae
Rosaꝝ rosa ꝑmula
Aue maria gra. do mi-
nus tecum Gloria
Sic erat i pricipio ꝛ nūc ꝛ sem
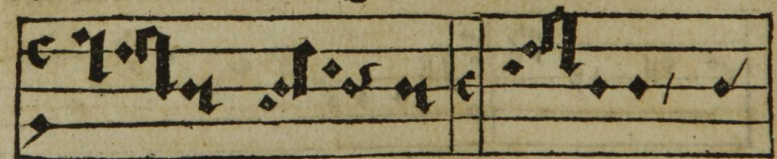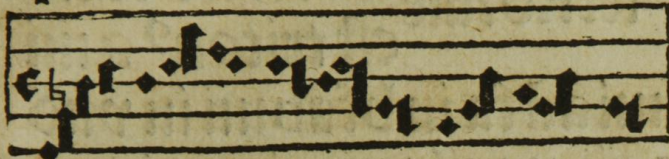
per ⁊ in secula seculoꝝ amen
dominus te cum
Seculoꝝ sexti Aue
mari a Sec. q̈rti O
dulcis ma ria mater mi

sericordie
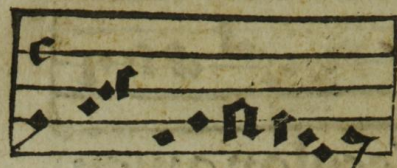
Hic in aue ma-
ria ĩ sexto tono
est triton⁹ a mi
in elami ad fa in bfabmi in vnd
cina ꝛ.xij.vocib⁹ a principio
Silr̃ in o dulcis quarti toni est
tritonus ab ut in ffaut ad mi in
bfabmi ĩ.xiij ꝛ xiiij.vocib⁹a fine

Alle lu ia

Hic dat̃
modula-
tio pascẽ
sum ꝛ de-
scensum totius manus. tamen
irregulariter quia nullus can-
tus potest hunc cursum habere.

De modis.
O ra
vo ce pi a
pro no
bis vir go
Figura d mo
disiteruallaꝝ

Figura interuallꝝ.

Sine distātia		Sine distātia ⁊ interuallo ⁊ sic est vnisonus	A
	Scđa	Debiliter intēsa ⁊ remissa ⁊ sic est semiditoniū	B
		Potēter intēsa ⁊ remissa ⁊ sic est tonus	C
	Tertia	Debiliter intēsa vel remissa ⁊ sic ē semiditonꝰ	D
		Potēter intēsa ⁊ remissa ⁊ sic est dytonus	E
Dis mo dꝰ fit aut	Quarta	Debilit̄ ⁊ sic ē diatesserō	F
		Potēt̄ ⁊ sic est tritonꝰ	G
	Quinta	Dulciter ⁊ sic ē diapēte	H
Cū distātia ⁊ h̄ mlꝉtipliciter aut fit in	Sexta	Debiliter ⁊ sic est semitonium cum diapente	I
		Potēter ⁊ sic est tonus cum diapente	K
	Septima	Debiliter ⁊ sic est semiditonus cum diapente	L
		Potenter ⁊ sic est ditonus cum diapente	M
	Octaua	Et sic est diapason	N

Exempla require notata ſm alphabetū in columna proxima.

Figura interuallaꝝ.
A Unisonus
C Perfecte secunde
B Imperfecte scd̃e
L Impfecte septie
D Impfecte tertie
E Perfectetertie
F Impfecte q̃rte
G Perfecte q̃rte
H Diapente
I Impfecte sexte
K Perfecte sexte
N Diapason
M Perfecte septime
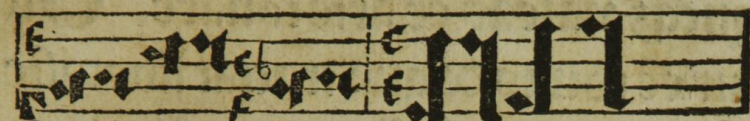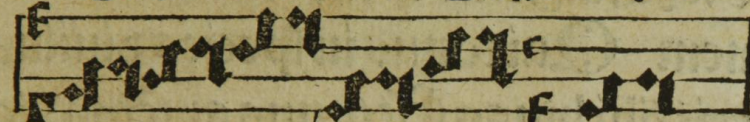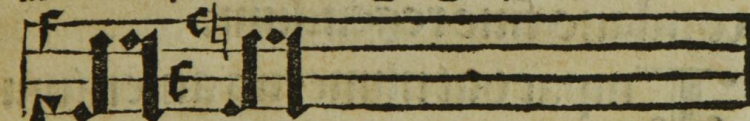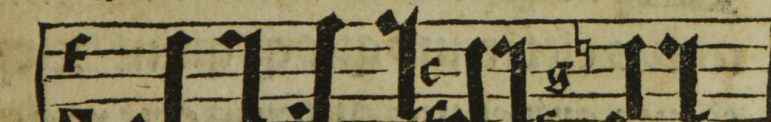
Capitulum. IIII.

POst predicta tonos studeas cognoscere cunctos Ut cātuz quēqz valeas ex arte tonare Dicitur eē tonus de quo tractat liber iste. Regulaqz finē cātus diiudicat om/nem Qui tonus in species diuisus erit tibi binas Est tonus autētus: tonus ē dictusqz plagalis Quos hinc per species plures distinguere dbes Quatuor autētus dic quatuor atqz plagales Sicqz tonos cūctos. dic octo cōsociatos Ad quemuis cantum condgno fine regendum.

Impar dat numerus autentum: parqz plagalē Autētus prim⁹ tonus est ternus quoqz quint⁹ Septimus extremus autētus erit vocita

tus Per numerosqz pares sic annu
merabo plagales. Autēti propria
seruāt sibi nomina greca Primū di-
co prothū: sed deutrū dico secundum
Ternū dic trituz: thetrardum dicito
quartū Additus hisqz tonis primū
cāt⁹ fuit omnis Inseruere viri pru-
dētes inde moderni Quatuor: et ta-
les dixerūt eē plagales Sic nūc qui
teruus tonus est fuit ille secūdus Et
nūc qui quintus tūc ternus erat voci
tatus Et qui septen us nūc quartus
tūc fuit ille. Autētos dominos di-
cas: seruosqz plagales Sic primi ser
uus tonus est de iure secūdus Terti
us hinc dominus eius: seruus quo
qz quartus Cū quinto domino sex-

Capitulum IIII.

tum seruum sociabo Septimus oc-
tauo redimitus sit quoqz seruo No
mina sunt alia diuersa plagalibus
apta Autenti sursum tendunt ser-
uiqz deorsum Quanuis communes
retinere queāt sibi fines Ut tibi sub
scripta clare dant noscere dicta.

SEquitur quartum ꝛ vltimum capitulū hu-
ius libri In quo autor iuxta promissum suū
factum in libri principio tractat de tonis Et
diuidit ur hec pars in duas In prima parte
premittit autor istius capituli materiam In secun
da parte prosequitur illam Secunda pars ibi (Dici
tur esse tonus) In prima parte vult autor sic dicere
Post quam in primo capitulo huius libri didicisti
soluare ꝛ quemlibet cantum per claues cognoscere
cum pluribus alijs que circa eandem materiam in-
cidunt declaranda Et post quā in secūdo capitulo di-
dicisti plura de monocordo ꝛ varia eius mensura Et
tertio de modis nouem antiquis ꝛ quibusdem mo-
dernis quibus conficitur omnis cantus. Nūc in isto
capitulo quarto studium tuum debet versari circa to-
nos quibus omnis cantus in fine dijudicatur seu re

gitur cognoscendus. A ¶ (Dicit esse ton⁹) In hac parte prosequitur autor materiã iam premissam Et diuiditur hec pars in tres partes principales In prima parte determinat autor de tonis quo ad eorũ diffinitionẽ diuisionẽ et differentias In secũda parte determinat de ipsis quoad claues In quibus cantus eorum finitur In tertia parte determinat de tonis quo ad claues quibus ipsorum seculorum amen adaptantur Secunda ps ibi (In dsolre tonus) Tertia pars ibi (Claues seculorum) Adhuc prima ps diuidit in duas In prima parte ponit autor toni descriptionẽ In secunda parte subiungit ipsius toni diuisionem Secũda ibi (Qui ton⁹ in species) B In prima pte dicit autor qꝫ tonus prout in isto capitulo sumitur Est regula que de omni cantu in fine diiudicat Nam nisi scieris finem tonorum non poteris cognoscere quantũ cantus debeat eleuari vel deprimi seu infra quas claues incipi: que omnia p finem cantus regularis (vt infra dicetur) cognoscuntur Unde etiam ab aliquibus Musicis Tonus sic diffinitur. Tonus est regula naturam et formam seu debitum cursum cantus regularis determinans Dicit autem regularis: ad differentiam cantus irregularis seu irregularium qui solent indifferenter in diuersis principijs inchoari et in varijs finalibus terminari. Sicut ptꝫ in his (Ascẽdẽte ihesu in nauiculã) Et (Bñdicta sit creatrix) que regl'ariter sunt octaui toni et tñ a quibusdã sexto et a quibusdã tertio coaptant tono.

Capitulum. IIII.

¶ Differt autem hic tonus a tono de quo in prece-
denti tractaẗ capitulo· qui est vnus nouem modorū
quibus cātus ꝯtexiẗ Cōstans ex duab9 vocib9 simul
ꝯiunctis: fa mi vocib9 tm̄ exceptis vt supra dictum est
¶ (Qui tonus in species) Hic determinat autor de
tono quo ad ipsius diuisionē Et diuiditur hec ps in
duas In prima parte diuidit autor tonuꝫ in species
In secunda parte drās illaꝝ specieꝝ subinfert Scḋa
ps ibi (Impar dat numerus) Ad huc prima ps diui
di tur in duas In prima pte diuidit autor tonum in
species: In secunda parte subdiuidit easdem spcies
Secūda pars ibi (Quatuor autentos) ¶ Cir
ca primā ptē nota q tm̄ quatuor toni a grecis prio
⁊ principaliter erāt adinuenti Vꝫ videlicet prothos
deutros seu deutrius tritus ⁊ thetrardus Hec em̄ no
mina greca ipi greci ipis imponebāt Hos aūt tonos
autentos. id est digniores appellauerūt Cantus em̄
qui tunc tpis habebaẗ eisdē quattuor tonis ꝓprie po-
terat attribui Nōdū em̄ beatus gregorius cantum
gradualis ⁊ anthiphonarij: Nec sanct9 ambrosius su
um dictauerūt cātū quib9 cātibus nūc sancta mater
ecclia vtiẗ Moderni itaqꝫ musici vidētes predictos
quattuor tonos minus posse sufficere ad oē genus
cantus discernendū. quatuor alios· predictis quatu-
or addiderunt. quos plagales seu subiugales· siue
seruo seu disciplos prefatoꝝ quattuor vocauerūt: quē-
libet predictoꝝ tonoꝝ in duos scindēdo seu distingu-
endo vt prothū in primū ⁊ secūdū Deutrū in tertiū
⁊ quartū Tritū in quintū ⁊ sextū Thetrardū in septi
mū ⁊ octauū Diciẗ aūt prothus a prothos qḋ est pri
mū Deutr9 seu deutrius a deutro qḋ est secūdū Tri

tus a tris qđ est tres Thetrardus a thedras qđ est q̄tuor Primo em̄ isti toni ſm ordinē debitū erant dispositi licet nunc plagales toni sint eisdē immixti D (Impar dat numerus) Hic subiungit autor drās tonorum Et diuidit hec ps in quatuor ſm ꝙ autor quatuor drās tonorum assignat Secūda ps ibi (Autenti propria) Tertia ps ibi (Autētos dn̄os) Quarta pars ibi (Autenti sursuz) Prima drā talis ē ꝙ autēti toni ſm ordinem sunt in numero impari positi. Plagales vero in numero pari. Secunda drā est ꝙ autenti toni primo erant adinuēti. Plagales vo postmodū Tertia drā est ꝙ autēti sūt digniores tāq̄ dn̄i. Plagales vero indigniores tanq̄ ſui ⁊ discipuli Quar. drā est ꝙ autenti in cursu suo tendunt sursum Plagales vero deorsum vt infra planius patebit Nota etiam ꝙ secundus tonus dr̄ plagalis prothi. i. secūda ps primi toni q2 in eadem claue in qua ⁊ primus finit ⁊ deorsum tenditur in suo cātu Quartus vero dr̄ plagalis deutri. i. tertij. Sextus plagalis triti. i. quinti Et octauus plagalis thetrardi ⁊ septimi Et reliqua satis lucide patent in textu

IN dsolre tonus prim⁹ finitq3 secundus Hos ⁊ finire quādo q3 potest alamire Fert elami ternuz cui cōsociabo quaternū Cuius finē cū mi quandoq3 dabit b fa b mi Ffaut

hinc quintum sociatq; tonu; sibi sex
tum Interdũ tutũ quis finem c dat
acutũ. Septimus octauus gsolreut
est sociatus Hic finisq; datur excep-
tio nulla sequatur.

Autẽti de fine toni descendere
possũt Ad primas voces: ascẽ
dere vocibus octo Sepius hinc no-
nã sociatq; licẽtia vocẽ Ad quintas
voces scãdunt a fine minores Descẽ
su quartas possunt quoq; carpere vo
ces Quartas natura donatq; licen
tia quintas Interdum binas supra
lasciuia voces Cãtus multorũ super
addit sepe tonorũ Que semiditonũ
sociat qũq; deorsu; In primo quin
toq; tono sibi cõsociato Sepius ad

quartã cupit iſtis addere vocẽ Formula cunctorum ſic eſt tibi ſcripta tonorum Raro mutabis hanc formã vel variabis Antiquũ cantuz ſi vis perpendere tantum Curſus preſcriptos noſcas variare modnos Scãdentes curſum deſcendenteſqz deorſum Nunc ad velle ſuũ cantuz dictãdo modernum Qui cantus totus ⁊ anormalus eſt vocitandus Quando preſcriptas fertur tranſcendere metas

Sequit̃ ps principalis huius capituli: In q̃ autor tractat de tonis quo ad claues: in quib9 cãtus ipoꝝ finit̃ Et diuidit̃ hec ps in duas In prima pte facit autor ꝙ dictũ eſt claues ſcz tonoꝝ oñdendo· In ſecunda pte ex hiis dictis ſubiũgit formulas diuerſoꝝ tonoꝝ Scda ps ibi (Autẽti de fine) Prima ps adhuc diuidit̃ in q̃tuor partes ſm ꝙ ſunt q̃tuor claues tonoꝝ finales Scda ps ibi (Fert elami) Tertia ps ibi (Ffaut hinc quintuz Quarta ps ibi (Septimus octauus)

Capitulum. IIII.

E Ad cognitionē harum partium nota quatuor quod primus et secundus tonus quantum ad omnem cantum suum tam antiphonarum quam responsoriorum et introituum et aliorum cantuum finiunt in dsolre Aliquando etiam (sed raro) finiunt in alamire per cantum bdurum Tertius et quartus tonus finiunt in elami Interdum etiam licet raro finiunt in bfabmi per cantum bdurum Quintus vero et sextus tonus communiter et naturaliter finiunt in ffaut in linea Aliquando tamen sed raro finiunt in csolfaut quando cantus bmollis infra in manu non poterit rite neumari. Septimus vero et octavus tonus semper finem faciunt in gsolre ut F (Autenti de fine toni etc.) F Ex predictis subiungit autor formulas tonorum Dicens quod autenti toni infra claves suas descendere possunt ad proximas voces Ascendere vero ad voces octavas exemplum sume de primo tono: qui finit regulariter in dsolre Hic potest in principio sui cantus in medio seu circa finem ubi placuerit: descendere ex sui natura in Cfaut et ascendere ad octavam vocem sui finalis videlicet ad dlasolre Quando vero finit in alamire hoc ibi intellige de suo ascensu et descensu infra finalem ad unam vocem Hoc idem etiam debes sentire de singulis tonis autentis quantum ad claves suas finales in ascensu et descensu Quintus tamen tonus propter semitonii imperfectionem raro requirit infra suum finalem videlicet ffaut unam vocem Sed plures ex licentia aut unam aut nullam ut infra plenius patebit G Plagales vero toni infra claves suas finales regulariter et naturaliter possunt descendere ad diatesseron sive ad quartam vocem Ascendere vero ad quintas voces sive ad diapente: ita tamen quod finalis vox ipsius clavis ascendendo seu descendendo pro prima computetur voce Exemplum sume de secundo tono qui est plagalis primi.

Hic finitur in dsolre sicut suus autentus vt dictum est Hic potest regulariter seu naturaliter descendere ad Are ex licentia ad g grecum: ascendere vero ad ala mire Unde nota hic diligenter quod tam autenti toni quam plagales quamuis habeant naturalem cursum vt dictum est in qua vt frequenter currunt: permittitur tamen ex licentia quod quilibet ipsorum infra se et supra se assumat sibi vnam vocem et ex lasciuia interdum duas voces: ita vt primus descendere queat ad bmi et supra ascendere ad elami in linea Et secundus ex licentia ad g grecum videlicet gamaut descendere Et ad bfabmi ascendere Preterea ex lasciuia cantus (vt dictum est) parcitur tam autentis quam plagalibus tonis vt adhuc supra se et infra: interdum non sepius assumere queant v.iam vocem Sicut enim pueris parcitur per licentiam ipsis datam exeundi scolas ad tempus Et si interdum (raro tamen) ex sui lasciuia paulisper excedunt dissimilantur Sic per similitudinem in cantu nunc per licentiam nunc per lasciuiam plura dissimulantur Ita tamen quod ista lasciuia in eodem cantu raro fiat ¶ Item nota quod de huiusmodi lasciuijs eo quod raro fiunt regule generales non dantur Sed de hijs tantum que sunt communia. Regula enim est vniuscuiusque artis commune mandatum Insuper scire debes quod moderni cantores in sui cantus carmine seu dictamine frequenter transgrediuntur regulas antiquorum prescriptas ascendentes et descendentes in cantu suo sicut placet. Unde licet ipsorum cantus (quo ad predictas regulas ab antiquis communiter traditas et obseruatas quo quilibet autentus infra suam finalem clauem descendere

potest ad vnā vocem ꝛ supra octauā ad vnā ascēdere ꝛ plagalis quilibet infra finalē descendere ad diatesseron ꝛ ascendere ad diapēte) dicatur irregularis. quādo dictas metas excedit: nō tn̄ inse irregularis fore censetur. qꝛ debitam formam mōꝝ (quibꝰ cantus cōtexit vt pscriptū est in precedēti capitulo) obseruare videntur ꝙ patet in vario cantu q̄s moderni concinūt ꝛ decantando dictant ¶ Preterea scire debes ꝙ primus ꝛ secundus tonus finire possent in Are Si vsus ꝛ cōsuetudo ad hoc accederent Et tercius cum quarto ·n bmi: ꝛ quintus cū sexto in Cfaut Ita ꝙ totaliter eadem cōsonātia cantus psisteret ꝛ pmaneret sicut in dsolre elami ꝛ ffaut quo ad eosdē tonos Sꝫ quia hoc raro fieri posset ꝛ nō sp ideo p artem tradite sunt regl'e ꝛ claues finales cuiuslibet toni generales ¶ (Sepius ad quartam) Dicit autor ꝙ cantus primi ꝛ quinti tonoꝝ ex sui lasciuia infra clauem finaleꝫ sepius descēdūt ad quartam vocē vt patet supra in alleluia (Sponsa dei speciosa margaretha) ꝛ in responsorijs de sancta anna (mel ꝛ lac) ꝛ in dedicatione ecclesie in responsorio (Bn̄dic dn̄e) ꝛ in quāpluribus alijs cātibus ℟ Nota etiam ꝙ plura responsoria pmixtos hūc tonos scilicet quintum ꝛ sextum que tn̄ frequenter quinto tono attribuuntur in quibus etiam frequenter fit descensus infra finalem ad quartaꝫ vocem Sicut patet in purificatione virginis marie: in responsorijs (Responsum accepit simeom Suscipiens ihesum in vlnas) Et cuꝫ hoc responsoria hn̄t principia sexti toni quia incipiunt in dsolre: idem intellige de alijs tonis De primo tono sume exemplum in

antiphona (Salue regina) que ſm plures deſcendit ad Are ⁊ in reſponſorio (Filie ihéruſalem ꝙ ſimiliter tranſit ad Are. ⁊ ſm aliquos ad gamaut. Et ideo patet in antiphona (Ecce tu pulcra) ⁊ ſic de alijs cantibus in tali claue

CLaues ſeclorum per amen poſt diſce tonorum Clauibus in grauibus cum finē dat tibi cantus Primi quart ſeclorū ſext a dat amē tibi paruum Introitus norma ſed ſextus tollit ab iſta Semper ſeclo=rum dat amen grauis f tibi quorum Hec dat amenqȝ toni ſeclorum qđ=qȝ ſecundi Terni quint ſeclorum ſi=mul oc c dat tibi paruum Prefert ſeclorum ſepteni d tibi paruum Da qȝ tonis ſurſum ſeclorum quiſlibet aptum Hos cum finitos per cātus cernis acutos Hec breuiter poteris cum neuma diſcere ſi vis.

Capitulum. IIII.

Istinc subscripta: que lucidat omnia dicta Et que cunctorum species dat scire tonorum Nam sub se species retinere tonos scio plures.

Sequitur tertia ps principalis huius capituli quarti: In quo autor tractat de clauibus quibus seculorum amen tonorum adaptantur quedam incidentia interserendo Et diuiditur hec in duas In prima parte facit autor quod dictum est. In secunda parte ea que dixit per demonstrationem cantus subiungit Secunda ps ibi (Primum querite) Adhuc prima ps diuiditur in duas In prima parte seculorum amen: cunctorum tonorum clauibus specialibus ad hoc deputatis adaptat In secunda parte et huiusmodi dictis speciales dras tonorum subinfert Secunda ps ibi (Primus habet sub se) In prima parte dicit autor quod seculorum amen primi quarti et sexti toni adaptantur a acuto. i. alamire Sed seculorum amen secundi toni adaptantur F graue. i. ffaut in linea Tertij vero et quinti et octaui toni seculorum amen adaptantur ad csolfaut Sed seculorum amen septimi toni adaptantur dlasolre Et hoc intellige quando predictorum tonorum cantus in grauibus clauibus finitur: quia quando primus tonus finitur in alamire tunc suum seculorum amen adaptatur elami in linea Similiter quando sextus tonus finitur in csolfaut suum seculorum amen: similiter elami in linea adaptatur Hic nota quod alamire bfabmi et csolfaut vocantur claues affinales suarum infra quintarum scilicet dsolre elami et ffaut: quia

in eleuatione ꝛ depressione ꝯcordāt cū clauibus eisdē que claues dicūt̄ naturales finales Septimus aūt ꝛ octouus tonus supra in quinta sua scʒ dlasolre vo/ cē assumere nō valent finalē: ergo nūꝗ̄ sursum finiūtur nec suū seculoꝝ amē vnquā variatur Etiā notandum ꝙ secl'oꝝ amē diuersoꝝ tonoꝝ variantur in fine ẜm varias suas drās de quibꝫ postea patebit.

PRimus habet sub se species si// cut lego quinqꝫ Alter hꝫ nul// lā. ternus subdit sibi ternā Quatuoꝛ ꝛ quartus: vnā quintꝰ. quoqꝫ sextꝰ Septime bis binas. octaue totqꝫ su peraddes Hecqꝫ per exempla cog// nosces hic tibi scripta Primꝰ vt ecce leua: ductus: volo: lazare: salue. Pꝰ quā cōsurge: tibi cōsociabo secūde. Fauus dat terne: ciues: salua: quo// niāqꝫ: Quarta tota: secus: benedi// cta: tulit: dabo factus Fons: omnis: quintus. sextus lupus: ꝛ benedictus Septimus: ipse preibit: ex: scimus:

stella: tu es qui Octauus gaude: fili:
priꝰ: egoqꝫ nos qui. Dicta sed extre
ma species tibi scit peregrina Psal-
moꝝ queqꝫ dictis tonis superadde
Infra per varias tibi formas ordi
ne iunctas Hij versus clare tibi dāt
psalmos resonare Ut re mi primus
tonus vsurpat quoqꝫ sextus Tertiꝰ
octauꝰ: vt re fa datqꝫ secūdus Per
varias claues vt re fa sed superad-
des Cfaut ⁊ tales gsolreut accipe
claues Lala sol quartus vt mi sol
dat tibi quintus Solsol fa sol la sep-
timo sunt sociata Magnificat psal
mus iungatur et hinc benedictus.
Quos diuersoꝝ mutabit forma to
norum Primus cum terno sextoqꝫ

tono sociato Trudenti ni ne voces
cupiunt sociare Septimus octauus
si dict quartusqꝫ secundus Septenū
ni ne cupiunt aliqui releuare Per
dictas quintum voces fert virgula
sursuꝫ Ut tibi subscriptus plene dat
noscere cantus

Hic autor ex predictis subiungit speciales tonorum
differencias Et diuidit hec pars in quatuor In pri
ma parte autor differentias tonorum ānumerat In
secunda parte illas per exempla demonstrat In ter
tia parte variā psalmorum melodiam ex his dictis
subinfert In quarta parte cuiuslibet cantus octo to
norum neumas finales ꝛ principia magis vsitata ꝑ
ordinem annectit: cantus videlicet qui in grauibus
finalibus finitur Secunda pars ibi (Primus vt
ecce) Tertia pars ibi (Psalmorum quinqꝫ) Quarta
pars ibi (Neumas finales) Textus non indiget mul
ta declaratiōe quia planus est: erit tamē planior post
modum per cantus demonstrationem quicqꝫ est in
textu ponit oportet necessario vt ꝑ demonstrationem
cantus (Si textus debeat intelligi) lucide declaretur.
¶ Hij versus clare ꝛc. O Hic subiungit autor
melodiā psalmoꝝ dicens ꝙ psalmi primi ꝛ sexti toni
incipiūt in ffaut ꝑ cātū bmollē ꝑ has voces vt re mi.

Capitulum. IIII.

Pſalmi ꝟo tertij ⁊ octaui toni incipiũt in gſolreut ꝑ
has voces vt re fa Pſalmi ꝟo ſecundi toni in Cfaut
per eaſdem voces vt re fa Sed pſalmi quarti in ala-
mire Quinti in ffaut Pſalmi vero ſeptimi toni in d
laſolre vt infra lucidius demonſtrabitur per cantum
ſingulorum tonorum Subiũgit deinde autor in lit-
tera ꝙ melodia in magnificat: ⁊ benedictus: etiam eſt
diuerſa ſm̃ diuerſos tonos vt etiam infra patebit.

Neumas finales cõmunes oc-
to tonorum Per varias ſpe-
cies iſtinc ex ordine diſcas Pricipiũ
varium. ſʒ primo diſce tonorũ. Pſa
lere qnãdo chorũ bene cantum gli-
ſcis eorum Bis duo principia dat
primus: totqʒ ſecundus. A C D iũ-
gis F: a ſed in his variabis. a modi
cũ primus: A groſſuʒ datqʒ ſecũdus
Gamaut ac elami cãtũ dãt raro ſecũ
di Rariꝰ hinc elami cantũ primat ti
bi primi Sepius E G c dat ternus
rarius Fqʒ. Ordine C D ⁊ E F G

quarto dabo quinqȝ A modicumqȝ
tono raro quarto ſociabo F dat pri
cipiũ quinto ſimul a c acutũ G raro
qȝ tono poteris cõiũgere quinto C
D principia dat ⁊ F ſext⁹ tibi terna
G ſimul a b cd vult ſeptimus aſſoci
are CD E F G dabit vltimus addit
⁊ a c Raro principia reperis cõmu-
nia plura Quãuis ſint plura tameȝ
hec nõ ordine iũcta Clauibus in gra
uibus cũ finẽ dat tibi cantus Clari-
us exẽplis ſubſcriptis iſta videbis.

Hec ps poſſet diuidi in plures ptes ſm plres tonos
vult tñ autor ſic dicere Octo neume finales genera-
les octo tonoꝝ ſunt poſt predicta diſcende: ſed tñ pri
us ſcienda ſunt principia cantus cuiuſlibet toni que
ſunt diuerſa ſm diuerſos tonos A F (Bis duo
principia ⁊c̃.) Dicit autor ꝙ prim⁹ tonus quo ad in-
ceptionẽ ſui cãt⁹ q̃tuor hȝ principia magꝫ vſitata ſcȝ C
D F G graues ⁊ a acutã C vt in antiphona (Duct⁹
eſt ihesus) D. vt in ãtiphona: Ecce nomẽ dñi: F vt in
ãtiphona: volo pr: ⁊ in ãtiphona: Lazarus: In a vt in
ãtiphona: Salue regina: Inuenit etiã in C graui in-

cipere vt in rñsorio: Ego te tuli. Secũdus tonus
silr̃ hꝫ q̃tuor principia magꝫ vsitata scilicet A C D ⁊
F graues A vt offertoriũ: Ad te dñe leuaui: C vt in ã
tiphona: Nõne cor nr̃m: In D vt in ãtiphona: Ecce
in nubibꝰ celi: In F vt in ãtiphona: Quẽ vidisti In
g greco scꝫ in gamaut etiã incipit cãtꝰ secũdi toni sed
raro vt in rñsorio: Educ de carcere: Silr̃ in E graui:
vt in ãtiphona: Ecce maria: Quã tñ quidã ⁊ ꝯmuniꝰ
in F faut incipiũt Repit etiã incipi in b inferioris fi-
nomeni seu bmolli vt in graduale: Saluũ fac suum
Tertiꝰ tonꝰ hꝫ principia tria magꝫ vsitata E G gra
ues ⁊ c acutã ⁊ raro f graue E vt in ãtiphona: Quan
do natus est: F vt introitꝰ: Nũc scio vere: G vt in ãti-
phona: Fac benigne: c vt in ãtiphona: Viuo ego: ⁊ ãti-
phona: Unũ opus: Quartꝰ tonꝰ quinq̃ hꝫ principia
C D E F G. C vt in ãtiphona: Bethlẽ: D vt in ãti-
phona: Bñdicta tu: E vt in ãtiphona: Fidelia: F vt in
ãtiphõa: Sciẽs qꝛ: G vt ãtip. O mors: O Qui
tus tonꝰ hꝫ tria principia F graue a ⁊ c acuta F vt ãti
phona: Alma redẽtorꝫ. ⁊ in ãtiphõa: Oĩs vallis: In
a vt in ãtiphõa: Fons ortoꝝ: c vt in ãtiphõa: Eleua-
mini: ⁊ in ãtiphõa: In sole posuit: G raro vt ꝯmunio
Nõ vos relinquã Sextus tonꝰ tria hꝫ principia C
D F: C vt allã Vox exultatiõis: D vt ãtiphona: Si
ego verꝰ. F vt ãti. Nõ turbet. Raro in G vt ãti. Nesci
ens mr̃ vgo: Sed rariusin bmolli vt ꝯmunio: Re
dime me: Septimꝰ quinq̃ hꝫ principia G grauẽ a b
c d G vt in ãtiphõa: Assumpta ẽ: a vt ĩ ãtiphõa: Ipse
preibit: b vt ãtiphõa: Cõstitues: c vt ãtiphõa: Scio
cui credidi: d vt ãtiqhõa: Sit nomẽ: Octauus septem
hꝫ principia C D E F G graues ⁊ a c acutas C vt
ãtiphõa: Stabũt iusti: D vt ãtiphõa: Dixit dñs mu

lieri. E vt antiphona. Hora est. F vt antiphona. Ma gi videntes. G vt antiphona. Dum ortus. a vt anti phona. Scitote. c vt ãtiphõa Ineternũ. ⁊ sic de aliis

In ista parte autor ea que sup dicta sunt de tonis p demõstrationẽ cantus declarat Et diuiditur hec ps in tres partes In prima pte tra ctat de tonis quo ad seculoꝝ amẽ antiphonaꝝ ⁊ me lodiam psalmoꝝ cũ quibusdam aliis incidentib⁹ In secunda pte tractat de tonis quo ad versus ⁊ gl'a pri responsoriorum In tertia parte tractat de tonis quo ad versus introituũ Secũda ps ibi: Versus cantare Tertia ps ibi Quos dãt introitus. Adhuc prima ps diuidit in octo ptes ꝑm nũeꝝ octo tonoꝝ Secunda ps ibi. Secundũ aũt sile est huic. relique d'o partes patebunt per ordinẽ Adhuc prima pars sicut ⁊ queli bet alia partiũ. diuidit in quatuor partes ℞ In prima parte premittit autor notam seu neumã quã dam finalem ⁊ generalem cuiuslibet antiphone. pri mi toni in fine applicabilem. per quã etiam neumam finalem cantus primi toni discernitur ab aliis cãtib⁹

In secunda parte formulam primi toni tamen principiis suis vsitatis que ⁊ prius per metrum posu it: subiungit In tertia parte speciales regulas seu notabilia specialia de inceptione primi toni tam prin cipalis q̃z differentiarum suaruꝫ ꝑm principia prius posita annectit In quarta parte melodiaꝫ psalmo rum primi toni subinfert Partes patebunt per or dinem ⁊ satis plane sunt Si diligenter inspiciãtur inceptiones antiphonarum ⁊ speciales inceptiones seculoꝝ amen nõ solũ in hoc primo tono sed etiã in

Capitulum. IIII.

sequentib9 tonis p ordinē. Per notā enim finalem
gnalē vnus tonus discernit ab alio Sed p inceptio
nes antiphonaꝝ tā toni principales ꝙ̄ ꝺꝛales cogno
scunt vt infra studioso lectori patere poterit Nota etiā
ꝙ melodia psalmoꝝ in fine scdm varias drās variat.
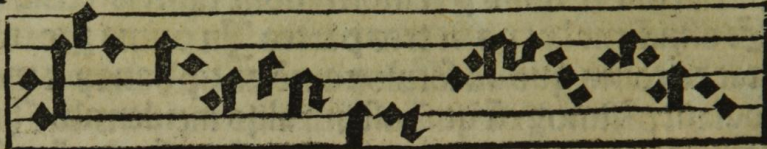
Primū querite regnū dei

Nota ꝙ cuicūqȝ cātui seu
antiphone nota finalis prescripta sup. (Primū que
rite regnū dei) est apte ⁊ debite applicabilis: primi to
ni fore censet Formula aūt primi to. hec est C D E F
G a b c d e f g Dr aūt formula a formādo qꝛ claues
tā in formula primi toni ꝙ̄ etiā in formula sequētiū
tonoꝝ posite seu ponēde: dant formā regularē cuilibȝ
tono seu cātui cuiuslibet toni qꝛ inter easdem claues
quilibet cātus tonoꝝ regulariter currit. Et si sepius
easdem claues excedit dr fore irregularis quo ad eun
dē tonū. nō tū est necessariū ex hoc ꝙ quilibet cantus
octo tonoꝝ oēs claues que in forma ipsius ponūt ple
ne pcurrat Plēs enim cant9 videm9 vix quinqȝ vel qua
tuor claues pcurrere ⁊ qꝛ eidē cātui sufficiūt Ideo nō
est opus plēs claues pcurrere Principia aūt primi
toni cōmunia ⁊ mag. vsitata sūt qttuor C D F graues
⁊ a minuta. Min9 vo cōīa E grauis vt ptȝ in rñsorio
(Ego te tuli) ⁊ G grauis: in q̄ ātiq̄ incipiebāt ātipho
nā (Tecum principium) ⁊ quasdam alias consiles vt
(Canite tuba ⁊c) Quas moderni incipiūt in F graui

R Nota etiam q antiphone que in ipsa d finali incipiunt et nō subito ad diapente ascendūt et que supra a finali in f p semidytonū incipiūt descendentes p diatesseron ad C faut licz etiam deinde ad diapente ɔsurgāt ad principale seculo℞amē primi toni pertinere debebūt vt patebit infra in subscriptis exēplis Nota etiā q quidā vltro suis prauis vocibꝫ q̄ldā cantus a suo regulari cursu distorquēt vtpute istas antiphonas(Quid retribuā Cum inducerēt Cum audisset iob) et ɔsimiles Cum enī iste antiphone sint prothi .i.primi toni:et leuiter incipiende ipi eas acriter incipiunt et extollunt. itaqꝫ cū istis ɔueniūt in principio (qn̄ natus est Qui de terra) et ceteris silibꝫ Nec mirū de principijs cū etiā fines ꝑuertāt. Quidaꝫ etiā has ātiphonas(O pastor eterne:et si offers munus tuū) cū ɔsimilibꝫ secūde drē ob merā vocem quilismatis ascribere maluerūt quibꝫ tn̄ nō est ɔsenciendū cū sub principali tono debeant collocari Quilisma autez est nota duplicem vocem inceptionis clauis seruans.

S Sequitꝰ de drētijs Un̄ nota q oēs iste ātiphōe que in ipa claui finali D seu tono infra finalē videcꝫ in C incipiūt et ad diapēte festināndo currūt ad pmā differentiam pertinebunt Si autē in ipsa finali D incipiunt et subito ad diapente non consurgunt sub principali tono.vt supra dictum est collocabūtur· Omnes autem antiphone que infra finalem D incipiūt. videlicet in C et ad diapente festimantes non currūt secunde sunt differentie Quidam tamen minus sapientes antiphonā(Postulaui patrem meum)et antiphonam (Iste puer magnus) ad quartum tonum

retorquere conabantur eo q in principio cũ aliquib antiphonis quarti toni concordare videntur Decepti etiam cõsimilibus cantuum principiis. Nota etiam q hec antiphona O beatum pontificem cum in principio 7 in fine esset secundi toni propter eius tm̃ eleuationem (O martine) a domino otone vt scribitur in dialogo musice curiose est emendata 7 sub hac differentia collocata Omnes vero antiphone que post euouae in f graue incipiunt 7 ad finalem D per semitonũ 7 tonum se precipitauerint Tertie erunt differentie Omnes autẽ antiphone que in eadem f graui incipiunt 7 per tonum 7 tonum ad a acutam ascendetint 7 circumflectuntur vel sine circunflectione vltertius ascenderint seu moram in a acuta fecerint q̃rte sunt differentie Omnes vero antiphone primi toni in F graui incipiẽtes 7 immediate per ditonum ad a acutam ascendentes 7 deinde per totum descendentes Et omnes antiphone in a acuta incipientes quinte erunt differentie vt infra lucidius patebit p exempla

Principale euouae primi toni.

Capitulum.IIII.

Intonatio pſalmoꝝ mi
noꝛum ſm antiquos.
Pꝛimi toni melodiã pſallas in direc to
Dixit dñs domino meo ſede adextris meis
meis meis meis meis meis
Scḋm moder-
nos.
Dixit dñs dño meo ſede adextris meis
Scḋm mo-
derniores
Dixit dñs dño meo ſed adex. meis
Intonatio
pſalmoꝝ ma-
ioꝛum
Magnificat anima mea dñm
b3
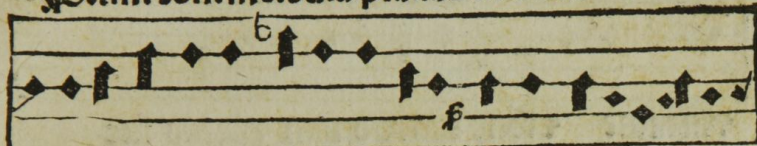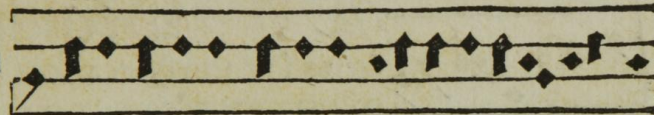
Capitulum. IIII.

Bñdict⁹ deus isra hel quia
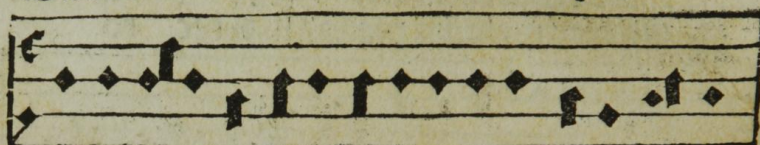
visitauit ⁊ fecit redẽtionem plebis sue
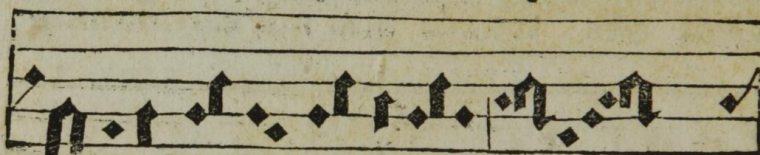
Scõm autẽ simile est huic

¶ Sequitur de
secundo tono Circa cuius princi-
pium nota ꝙ cuicunqꝫ cantui pre
scripta nota finalis debite est applicabilis iste iudicatur
fore secundi toni Est autem hec formula secundi to
ni Γ A B C D E F G a b Sicut enim quilibet
autentus a sua finali claue recepit super se diapente ⁊
postea diatesseron vt primus tonus a dsolre ad alami
re requiritur diapente ⁊ deinde ab alamire vsqꝫ ad dla
solre octauã finalis requirit diatesserõ. assumens tñ
infra ⁊ supra vnam vocem si opus fuerit. Sic quili-
bet plagalis regulariter infra suã finalẽ clauẽ requi-
rere potest diatesseron ⁊ supra diapẽte. vt patet in se
cũdo tono qui a sua finali claue D requirit diatesse
ron ad Are ⁊ supra diapente alamire: assumens infra
⁊ supra vnam vocẽ regulariter si fuerit necesse Fi-

nit autẽ secundus tonus qđ sepius dictũ est in D sol
re Sicut primus suus autentus Principia vero
secũdi toni vsitata sunt q̃tuor scilicet A C D ⁊ F gra
ues Inuenitur etiam principium habere in Γ gre
co vt in responsorio. Educ de carcere. ⁊ in E graui vt
aliqui incipiunt anthiphonam Ecce maria. Nota
etiã ꝙ aliqui sunt cãtus qui ad gamaut ⁊ etiã ad pri
mũ a non remittũť. nec etiã ad decimã c necꝫ ⁊ ad vn
decimã d nõ eleuãť de quibꝫ dubiũ est an primi vel se
cundi sint toni de quibꝫ est ista discretio Si ad octa
uã a ⁊ ad primã nonã b b nõ ascendũt certissime sunt
de secundo tono: cũ aũt itacꝫ octaue a ⁊ vtracꝫ nona
b vtriusqꝫ toni ꝯmunes ad quasdã cãtus ascenderit
Si diu in eis ꝑmaneat sine tertio aut quarto eas re
ꝑcuciat primi erit toni Si aũt in inferioribꝫ incipiet
⁊ ꝭm quãtitatẽ antiphone vel alterius cantus rarissiẽ
ad illas ascẽdat secũdi erit toni vt antiphona (Circũ
dãtes circũdedeřt) ⁊ pľes alĳ cãtus ꝯsiľes qui frequẽ
ter occurrunt.

Sequiť Euouae
secundi toni.

Capitulum. IIII.
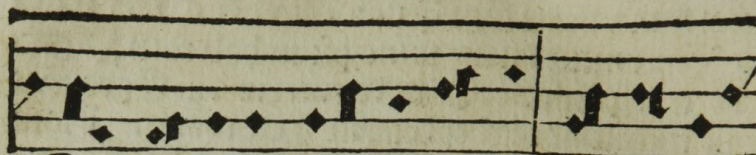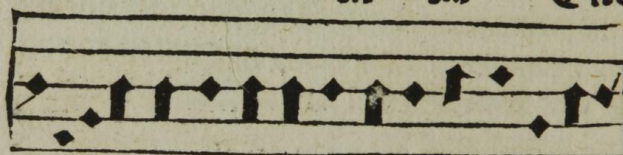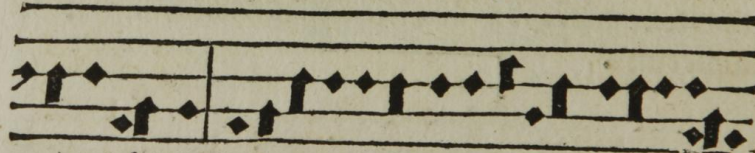
Intonatio psal/
morum maiorū
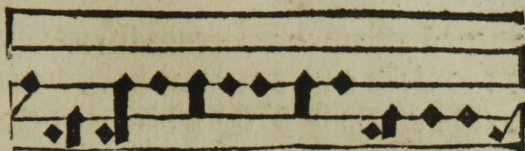
Magnificat aīa mea dominum

Bñdictus dominus deus israhel quia visita

Sequit de tertio tono

uit ⁊ fecit redemptionē plebis sue

Tertia dies est qꝫ hec facta sunt

Euouae ptꝫ ad fau' di'
Principale tertij toni

De tertio tono qui apud grecos deutros dr Et finitur in E graui siue in elami in spacio ascensum hñs ad suū diapason: videlicet ad

Capitulum IIII.

e acutã.assumens si opus fuerit vltra vnam vocem seu cordam cuius euouae in C acuta incipit Formula eius est D E F G a bb c d e f Prima tertij toni mag; vsitata sunt tria scz E et G graues et c acuta Similiter F graue sed raro Etiã aliqñ bdur sed rarissiẽ De eius finali nota scripta supra sunt.idẽ intellige et de alijs notis seu neumis generalib; finalib; Principale euouae nullas recipit anthiphonas nisi illas que in ipsa finali claue videlicet elami incipiunt siue ascendãt ab ea semitonio aut semiditono siue descendãt ab ea tono vt infra patebit Pria drã recipit illas ãtiphonas que ĩ G incipiũt et in nota vni⁹ sillabe et festinãter recurrũt ad c acutã:seu que in ipsa c incipiũt et alquãtulũ morãt in ea añquã descendãt et postq̃ descẽderint iterũ eã repcuciũt Scđa drã recipit illas antiphonas que in G graui ĩcipiũt et paulatim ad c acutã ascendũt.Tertia drã recipit illas ãtiphonas que in G graui incipiũt tono ascẽdentes vicz in a: ibiq; iterato altius p semiditonũ ascendunt vt infra patebit

Prima orā.
Euouae
Ciues mei vermes
Vado parare
Domine mi rex
Fili tui sp
Scda orā.
Viuo ego
Unum opus feci
Euouae
Salua nos
Presta dn̄e
Quasi vnus
E go sum pastor
Ter. orā.
Euouae
Quoniā ineternum

Capitulum. IIII.

Intonatio tertij toni psalmorum minorum secundum antiquos

Omnia quecumque Domine probasti
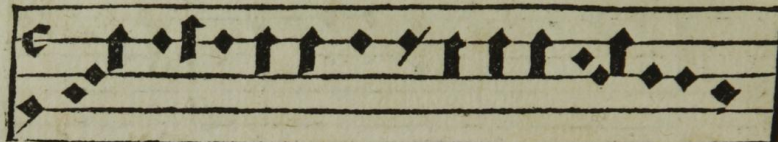
Tertium suspende in medio sed in fine precipita

Dixit dominus domino meo sede a dextris meis

Secundum modernos

Dixit dominus domino meo sede a dextris meis

Intonatio psalmorum maiorum

Magnificat anima mea dominum

Benedictus dominus deus israel quia visita
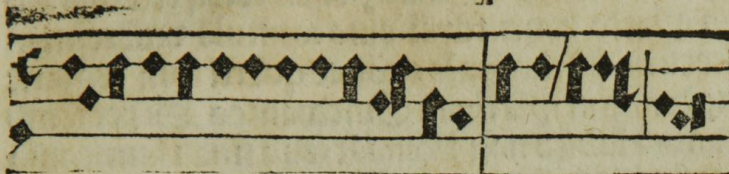
uit ⁊ fecit redēptionē plebis sue sue sue sue

Sequit̄ iubilus q̄rti toni

Quarta vigi lia venit ad eos

X Sequit̄ de quarto tono q̄

dꝛ plagalis deutri siue deu trij.i.tertij ⁊ finit in elami
sicut suus autentus cuius euouae alamire adaptat̄
Ascēdit aūt sursum ad diapente ⁊ infra ad diatesserō
sicut quilibet alter plagalis seu discipulꝰ naturaliter
recipiēs infra ⁊ supra vnā vocē ex licentia cū opus fu
erit in suo cantu vt supra dictū est Cuicūq̄ aūt cā-
tui neuma finalis prescripta in fine apte aplicatur
quarti censetur fore toni Formula ipsius hec est A
B C D E F G a bb c Principia q̄rti toni vsitata
sunt quinq̄ C D E F G graues·quidā addūt a acu
tam Sed in sola antiphona (Nisi diligerent) Discer
nit̄ aūt q̄rtus tonus a tertio taliter qꝛ quartus tonꝰ
habet primā A secūdā B ⁊ tertiā C naturaliter quas
nō hꝫ tertius Et tertius vndecimā D duodecimā
e ⁊ tertiādecimā f ex licētia: q̄s nō hꝫ q̄rtus Unde si
aliquis cantus nec predictas voces seu claues tertij
oēs: nec illas quarti: sed decimā c attingat Uel secun-

dam vel nonam b amplius diligat tertij erit toni Alias in quarto ponentur. si eius formula differentias imitetur Principale euouae quarti toni requirit antiphonas in ipsa finali E inchoantes Si per semidytonum subito non ascendāt seu a finali semitonio supra scilicet in f vel in g inchoantes Si per semidytonum subito ad finalem descendant vt patet infra p exempla Prima differentia recipit illas antiphonas que infra finalē tono incipiūt scilicet in D graui & gradatim ascendunt Secunda differentia respicit illas antiphonas que in D graui incipiūt scilicet tono infra finalem & immediate tono & semidytono surgunt Tertia differentia respectuz habet ad illas antiphonas que infra finalez dytono videlicet in C graui incipiunt Quarta vero differentia requirit illas antiphonas que in ipsa finali E incipiunt & immediate per semidytonum ascendūt & que in G graui incipiunt & tono ascendunt vt patet p exempla

Euouae Tota pl'cra es Post ptū vgo Sciētes principale q̄ti toni

q̄ hora est Te inuocamus Nos sciētes

Pria dra

Euouae Secꝰ decursus aq̄ꝝ Media vita

Symō bariona Innuebāt Rubū quē viderat
Sed hec pria dra apd mo
dernos ꝯphendit sub tono: capitali minime tenet.

Secunda differentia q̄rti toni

Euouae Benedicta tu Ante thoꝝ

Cōmēdamꝰ nosmetipsos Supꝫ te iherusalem
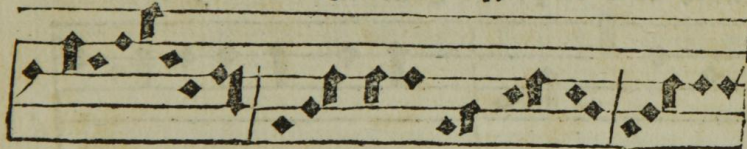
Euouae tertie drē. Tulit ergo Bethlehem Domine

suscipe me Leuita laurentius Ne reminisceris

Capitulum. IIII.

Euouae q̄rte Fact⁹ sum Fidelis Ad te dn̄e
dr̄e q̄rti toni

Ex egipto O mors Sion Ua de iam

Seq̄r intonatio
psalmorum minorum
f̄m antiquos

In prole mater

Quart⁹ ton⁹ in primo ḡdatim ascēdit s3 tādē

ab alto cadit Dixit dominus domi

no meo sede a dextris meis
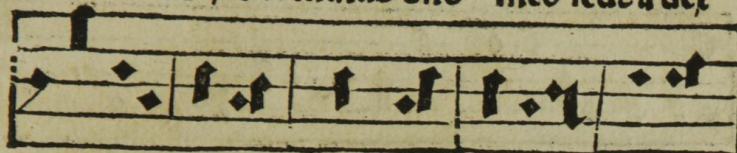
De tonis.
Scdꝫ mod; nos
Dixit dominus dño meo sede a dex
tris meis meis meis meis meis
Into. psalm. maiorꝝ
Magnificat anima mea dñm
Alit Magnificat anima mea deũm
Benedictus dominus deus israhel
quia visitauit ⁊ fecit redemptionem
I

plebis sue vl' Bñdictus dominus deus israhel
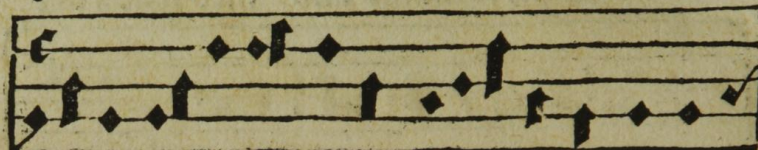
Quinqꝫ prudentes intrauerũt ad nuptias
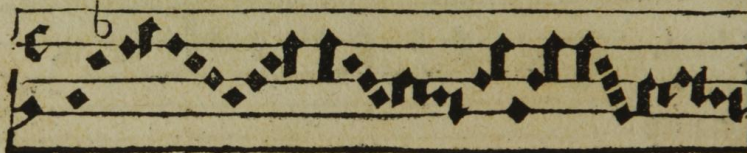
y Sequit̃ de quinto tono

Quintus tonus apd antiquos dict⁹ est tritos ꝛ finit in F graui vicꝫ in ffaut in linea ascẽdens ad suũ dia⸗ pason seu ad ipsius octauã vicꝫ ad ffaut in spacio ꝛ to no supra ꝑ licẽtiã : Rarissime infra finalẽ vnã vocem recipiẽs ꝓpter semitonij impfectionẽ Sꝫ interdũ ꝑ semidytonũ seu diatesseron ex lasciuia descẽdit ad C faut Cuius euouae csolfaut adaptat̃ Cuicũqꝫ etiã cã tui neuma finalis prescripta rite est applicabilis cẽset̃ fore quinti toni Formula aũt quinti toni est hec F G a bb c d e f g Principia quinti toni vsitata sũt tria F grauis a ꝛ c acuta· Alia etiã principia minus vsita⸗ ta interdũ repeciũt̃ Unã tñ habet drãm que regit ꝛ

respicit illas anthiphonas que in ipsa finali claue vicz ffaut incipiũt subito ascẽdẽtes ☧ Sed sciẽdũ est hic ⁊ diligẽter notãdũ ꝙ in cãtibꝫ Quĩ⁹toni ⁊ ei⁹ subiugalis b rotũda frequẽti⁹ inuenit posita que ad f finalẽ diatesseron reddit Que ꝯsonãtia vt mgr iohes testat maxie in cãtu curato est necessaria. Unde dñs Guido qui post boetiũ huius artis tamquã neglecte obliuioni tradite repator fuit: prefatam b cũ quibusdã aliis vocibꝫ supra in manu p claues duplicatas siue p alphabetũ tertiũ duplicatuz nullatenus in monocordo apposuisset nisi valde fuisset necessaria

Capitulum. IIII.

Al ma Nazareus

Bene omni a Oēs angeli

Sequit̃ intonatō psalmoꝝ minoꝝ quinti toni ẜm ātq̄s

Quinti toni medietas scđo similis

sed in fine dissimilis Dixit dominus

domino meo sede a dextris meis

Scđz modernos

Dixit dominus domino meo
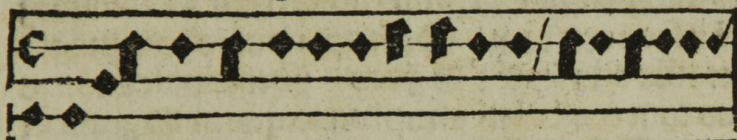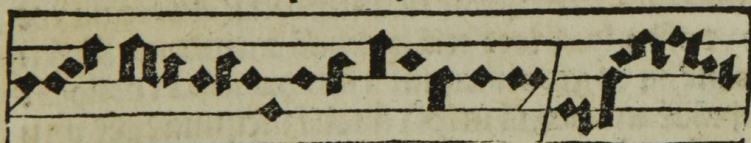
Sequitur de sexto tono qui dicitur plagalis seu discipulus triti seu quinti qui etiã finitur in f graui sicut suus autentus cuius euouae alamire adaptat: ascendit aũt sextus tonus finali sursum ad diapente: infra vero finalẽ ad dyatesserõ raro

assumens vtrobiqꝫ vnam vocem Cuius formula est
hec B C D E F G a bb c d differt autē sextus ton⁹
a quinto qꝛ quintus habet ex sui natura sursum vn-
decimam d. duodecimā e. ⁊ tertiādecimā f. quas non
habet sextus Et sextus habet quartā D. tertiā C. q̄s
nō habet ex natura quintus nisi fiat hoc interdū ex la-
sciuia cantus. sed nō ex natura Si igitur aliquis can
tus non habet totā eleuationē quinti toni nec totaꝫ
dispositionē sexti Sed c acutā seu d ⁊ iuxta quātita
tem cātus sepius repercuciat quinti erit toni Si ve
ro nō ascendat nisi ad primā nonā b seu ad secundaꝫ
nonā b sexti erit toni Principia huius toni magis
vsitata sūt duo scꝫ F ⁊ D g̈ues Principale euouae
huius toni regit illas antiphonas que in D graui in
cipiunt. Itē regit illas ātiphonas que in ipsa f fina
li incipiunt ⁊ descēdunt vel subito ad alamire ascēdūt
quia huiusmodi antiphone que cū mora aliqua in g-
solreut ad alamire scandūt sub dc̄a collocant᷑ Item
principale euouae regit illas ātiphonas que in c acu-
ta incipiūt ⁊ ibidē finiūtur cum infra in grauibꝫ ꝓpter
bmollē cantari nequeāt sicͤ antiphona (Aue regina ce
loꝝ) ⁊ ꝯsimiles Nota etiā ꝙ quidā antiphonā (Nesci-
ens mr̄) in G graui incipiūt ⁊ sub principali collocāt
Alij eādē antiphonā in ipsa finali f incipiunt per vni-
sonum quibus consentiendum est.

Sequitur principale euouae sexti toni

De tonis.
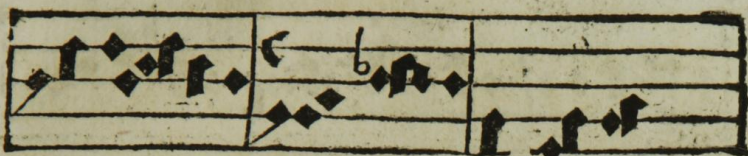
Euouae
Lupus rapit
Puer ihesus
Si ego
Notū fecit
dn̄s
all'a
Non turbetur
A ue
regina celorum
Quā pulcra es
Nescien
mēs
q̄lisme
Nesciēs mē
virgo
Euouae
Dn̄a sexti toni.
Bn̄dictus
Benedixit
Eructauit
Reue-
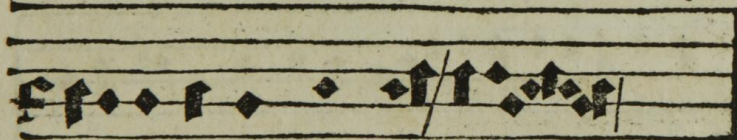
Capitulum.IIII.

la dño Benedi ctus deus iſrahel

Intonatio pſalmoꝝ pmi norum ẜm antiquos

Sext⁹ item vt prim⁹ imponit̃ ſʒ a⁹

liter deponitur Dixit dñs dño meo ſe·a dex.me.

Scdʒ moder nos
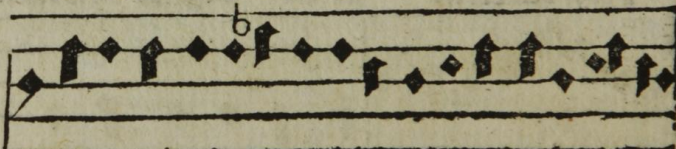
Dixit dñs dño meo ſede a dex.meis

Alit̃ Dixit dñs dñomeo ſede a dex tris meis

Intonatio pſalmorum maiorum

Magnificat aĩa mea dominum

Bñdictus dominus de us isra hel quia

visitauit ⁊ fecit redēptionē plebis sue

Sequitur neuma toni septimi.

Septē sunt spiritus ante thronū dei

Sequitur de septimo tono

qui apd̃ grecos thetrard⁹ dr: hic finit in g grauí; ascē-
dēns sic ceteri autēti ad suū diapason vnā vocē ifra ⁊
sup ex licētia aliq̄ assumēs Cuius euouae in d acuta
incipit vel incipiunt Cuicunq̧ autez cantui nota pre
scripta finalis ē· applicabilis apte ⁊ debite censetur fo
re septimi toni Formula aūt septimi toni hec ē F G
a bb c d e f g aa Principia hui⁹ toni vsitata quin-

g sunt G a b c d Principalis tonus regit et respi
cit illas antiphonas que in a acuta incipiunt Regit
etiam illas que in b quadrata in bfabmi incipiunt et
per dytonū cadūt Pria dfa respicit illas antiphōas
que in ipsa finali g incipiunt et p interualla ad diapen
te consurgunt Secūda dfa respicit illas antipho
nas que in finali g incipiunt et sine interuallo ad dia
pente ↄsurgūt Itē recipit illas que in ipsa c incipiūt
et sine veloci descensu ascendūt Tertia dfa respicit
seu regit illas ātiphonas que in b quadrata i bfabmi
incipiunt et immediate ascendūt Item respicit illas
antiphonas que in c acuta incipiunt et per semitoniū
immediate remittuntur Quarta differentia respi
cit illas antiphonas que in d acuta incipiunt D
Hic nota q quidā musici antiphonā (Exortū est Ora
te sancto clemente Helena ↄstantini mr) et ↄsimiles
Sub hac quarta drā locauerūt eo q post primū ascē
sum suum ad d acutā p semidytonum cadunt: sicut
plures antiphone huius drē que in d acuta incipiūt
quāuis potius sub secūda drā debeant collocari Utrū
aūt sub qrta vel tertia dfa collocent nō erit mlta vis.
Nota etiā q due psalmodie septimi toni sūt hic sub
scripte. sed prima mag est ↄmunis et vsitata hec om
nia lucidius patebunt per cantum subscriptum

Betonis.
Extruxit Egregie martir Cōfortatus est
In galilea Erūpēt mōtes Dscēdi Anima mea
scda dña Euouae Scimꝰ qm̄ Urbs fortitudinis
Angelus ad pastores Hele na Exortū est
Scio ꝙ ihrlm Lauda iheru salem
Euouae Tertia dña Stella ista Uisit dñs

Capitulum. IIII.

Bñdic ta Clamauerũt Cõfortatus

Euouae Tu es qui venturus
q̃rta d̃ca
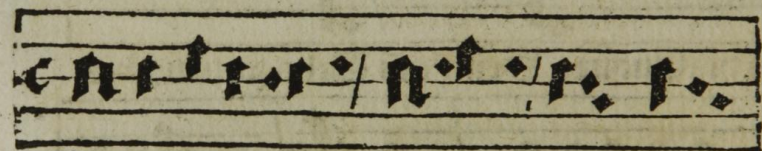
Non est hic ali ud Ho mo Dñe libera
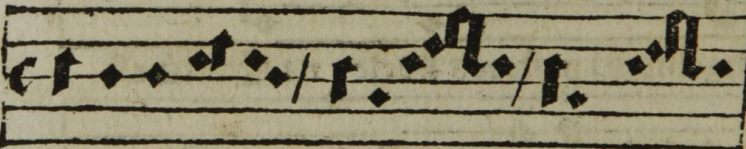
Sit nomẽ domini Me suscepit Caro mea

Seq̃r intonatio psalmorum minoꝝ ſm antiquos

Tu es petrus

Septimus quartũ in medio respicit sed in

fine despicit Dixit dominꝰ dño meo sede
a dextris meis meis meis meis meis
Scdꝫ mod.
Dixit dñs dño meo sede a dext. meis
Aliť Dixit dñs dño meo sede a dextis meis
Intona
tio psal.
maioꝛ
Magnificat anima mea dominū
Benedictus dñs deus isra hel quia
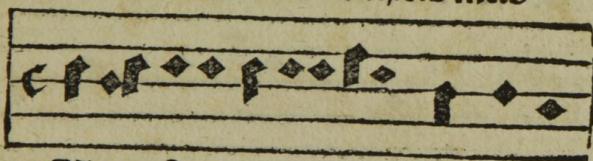
E Seq̄r de octauo tono qui
dr̄ plagalis thethrardi.i.septimi ꝛ finit in g graui sic
su⁹ autētus ascēdēs sursum ad diapēte ꝛ infra ad dia
tesserō sumēs vtrobiq̄ vnā vocē si opus fuerit ꝛ ex
hoc ptꝫ dr̄a inter septimū ꝛ octauū qꝛ septim⁹ ascēdit
ad suū diapasō sup̄ finalē ꝛ ifra tonū si necesse fuerit
Octau⁹ vo infra ad diatesserō amittit̄ q̄ xp̄r si aliq̄s

cantus nõ habet totã remissionẽ octaui nec totã ele uationẽ septimi si infra finalẽ nõ descẽdat ⁊ ad diapẽ te eleuat̃ cẽset̃ fore septimi toni Si ecõuˀso iudicabit̃ octaui toni Formula ipius hec est C D E F g a bb c d ⁊ e ex licentia Principia octaui toni magꝫ vsitata sunt septẽ C D E F G a ⁊ c acute: adaptãt̃ aũt euo/uae eiˀ csolfaut. Principalis tonˀ respicit q̃sdã ãtipho nas in C graui incipiẽtes Aliq̃s in D graui q̃sdã in g ⁊ q̃sdã in a acuta vt ĩfra patebit p exẽpla F Quidã ꝟo minus sapiẽtes antiphonas in C ⁊ in D grauibꝫ incipiẽtes sub prima locauerũt dr̃a Quidẽ etiã ãtipho nã (Claudˀ quidã ⁊ Ascẽdẽte ihũ in naniculã) cũ ꝯsili bus ad tertiũ conabũt̃ flectere tonũ eo ꝙ in principio quibusdã ãtiphonis tertij toni sunt ꝯsiles Sꝫ tales iudiciũ auriũ plus q̃ finale legitimam ꝑpẽdebãt· q̄ꝝ cãtoꝝ scurilitas magis est deridẽda q̃ ꝯmẽdãda qꝛ de tonoꝝ seu modoꝝ discretione paꝝ sentit sed id solũ se quit̃ ꝙ aliq̃litate cui res inuere videt̃ sicut castrimar gie seruiũt p falsam eiꝰ dulcedinẽ a vera sobrietatis regula seducũt̃ Prima dr̃a incipit illas antiphonas octaui toni in E vel F grauibꝫ incipiẽtes vt patet in/fra per exempla. Secũda differentia respicit illas an/tiphonas in c acuta incipientes ⁊ subito per semito/nium vel p semiditonũ cadentes Tertia differentia respicit ⁊ regit antiphonas in c acuta incipientes sed prius quã descẽdant ad alamire ascendentes Quar ta ꝟo dr̃a dꝛ pegrina cuius dr̃e antiphone ab ãtiquis sub principali tono eo ꝙ in c graui incipit collocabãt̃ ⁊ ideo adhuc a quãpluribꝫ modernis ista dr̃a parum curatur Dicit̃ aũt pegrina ideo qꝛ rara in psalmodia

Capitulum.IIII.

Principale octaui toni.

Euouae

Gaude ꝛ letare Stabūt iusti Sapiētia

Dixit dñs mulieri ca nanee
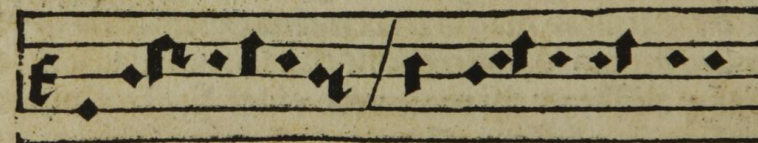
Spiritus domini Dū ortus fuerit

Pe trus apostolus Ascendente ihesu
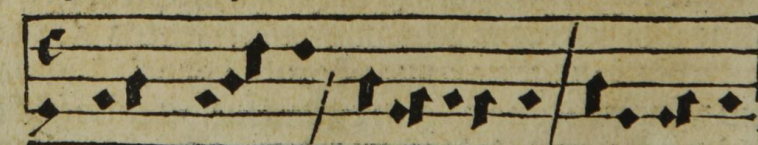
Claudꝰ quidam Scitote qꝛ Apertum est

Seq̄r pria differētia

Euouae Fili q̄d fecisti

Prima dfa octaui toni.

Magi viden tes Anime impiorum
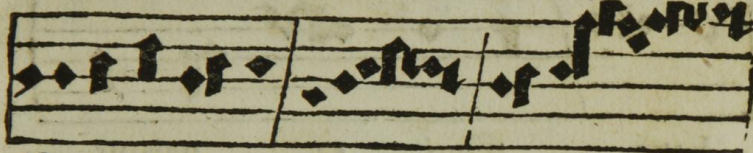
Pater abraham Ardēs em̄ Jocunda re

Euouae Priusq̄z te formarez

Scd'a dfa.
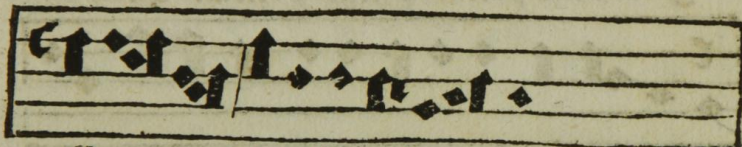
Hoc est preceptum In eternū Deprofundis

Deo nestro Ite ꝛ vos Salue crux

Capitulum. IIII.

Benefundata est Euouae Tertia dña

Ego in altissimis Euntes i

bant Cogi ta uerunt

Intonatio psalmoꝝ minoꝝ ſm antiquos

Octauus secundo respõdẽs in medio

sed tali te no re concluditur

Dixit dñs dño meo sede a dextris

meis meis meis a dextris meis

Scdõz modõ/nos.

Dixit dñs dño meo sede a dex.me.

Aliť Dixit dñs domino meo sede a dex.me.

Intonatio psalmoꝝ maiorum.

Magnificat a nima mea dominum

Bñdict' dñs deus israhel quia visitauit ⁊

fecit redemptiomẽ plebis sue

Capitulum. IIII.

Sequunt̃ modulationes versuum responsoriorum ad octo tonos ſm communem modum Noue autem hystorie aliter habent.

Versum cātare studeas hinc octo tonorum Quos cantāt pu

eri multa dulcedine bini Quando
chorus cantuꝫ finiuerit hijs sociatū
Postulat ⁊ iūgi sibi quisquis gloria
patri Sed duplex disci debebit gloria
patri Ars donat primum prefert v
susqꝫ secundum Singula principia
sed noscas primitus horū Que post
finales seruare volūt sibi claues In
cipias versus autentos per diapen
te Per semitonium diapenteqꝫ con
cine ternū Quartus ⁊ octauus dia
tesseron est sociatus Incipiunt sex
tum finales atqꝫ secundum Cfaut
at versuꝫ primat persepe secundum
Ut per subscriptas poteris cogno
scere formas Sꝫ variat versus hos
cant⁹ sepe modernus Diuersis for

Capitulum. IIII.

mis incertis sed tibi normis.

G In ista pte autor subiūgit varias formas vsuū qui respiciunt responsoria octo tonorum qui versus finitis responsorijs in choro a senioribus per duos pueros seu scolares dulciter dicantur cum suis gloria patri Ad pleniorem autem cognitionem textus ad memoriam reducenda sunt ea que supra dicta sūt in tertio capitulo de modis quibꝫ omnis cantus contexitur vbi ostendit quid sit diatesseron quid diapēte Item reuocāda sunt ad memoriam que in hoc q̄rto prescripta sunt capitulo de clauibus finalibus octo tonorum ibi videlicet. (In dsolre tonus primus finitq̨ secundus) His ad memoriam reductis text' planus erit Posset etiam ista pars in plures partes diuidi sicut patet sufficienter Forma etiam versuum subscriptorum octo tonorum in neuma seu nota ipsius ascripta per ordinem satis manifesta ⁊ lucida est que forma siue neuma in nouis hystorijs per nouos cantores sepe variantur ¶ Nota etiam q̄ duplex gloria patri cuilibet versui octo tonorum ascribitur primum s̄m artem ab antiquis seruatam reliquum s̄m vsum de quo vix disuescunt quam plures. sed de hoc non erit multa vis vtrum primum vel secunduꝫ gloria patri decantetur quanuis potius ars vera quā vsus in cantu deberet seruari: licet dicatur communiter Cū fueris rome romano viuito more Cum fueris alibi viuito sicut ibi Et iterum artem discamus quamuis vsum teneamus.
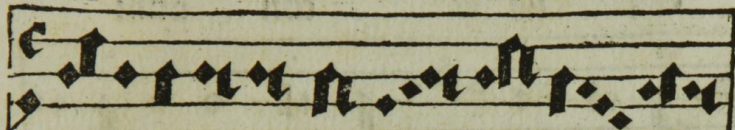
Primus vt iste sonus tibi
versus erit reso nan dus
Gloria patri ⁊ filio ⁊ spiritu
i sancto Aliꝰ Gloria patri
⁊ fili o ⁊ spiri tui san cto
En dulcedo to num tibi concinit
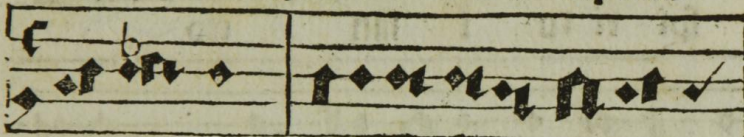
Capitulum. IIII.

i sta se cun dum

Glo ri a patri ⁊ fi lio ⁊

spi ri tu i san cto

Glo ria patri ⁊ fili o ⁊c.

Terti us hinc versum sic quẽvis

tol lit in al tum
tu i san cto
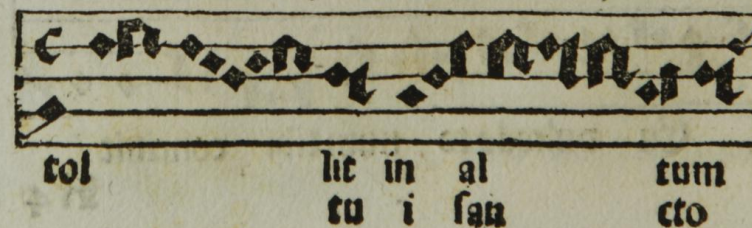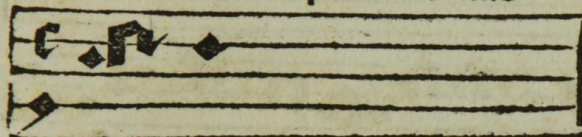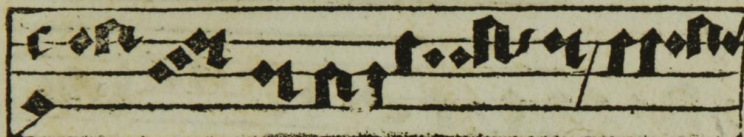
Glori a patri ꝛ filio ꝛ spiritui
sancto
Glori a patri ꝛ fili o ꝛ spiritui
Inde toni ver sum
sic quarti vol ue re or sum
Gloria patri ꝛ fili
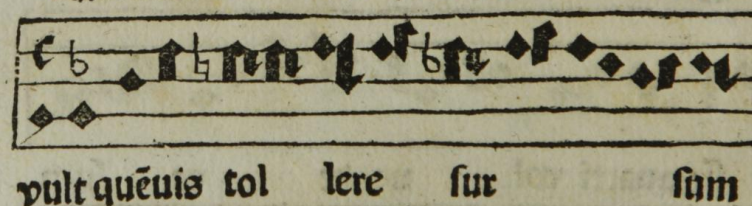
Capitulum. IIII.

o ꝛ spi ri tui san cto

Gloria patri ꝛ fili

o ꝛ spiri tui san cto

Quittus ꝛ hinc ver sum

vult quēuis tol lere sur sum

Gloria patri ꝛ filio ꝛ spi

ritui san cto

Gloria patri ꝛ fili so

ꝛ spiri

Dulcioꝛ est so nus

sex ti quen dat tibi ver sus

Glo ria pa tri ꝛ fili

Capitulum.IIII.

o ꝛ ſpiri tui ſan cto

Gloꝛia patri ꝛ fili o

ꝛ ſpiri tui ſan cto

Sep timi verſum pꝛe cun

ctis tol li to ſur ſum
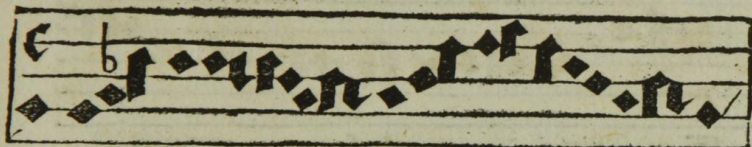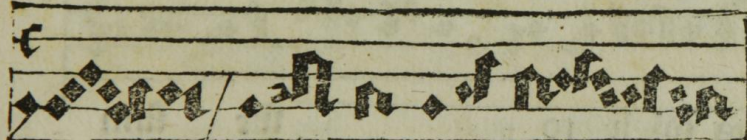
Glo ria patri ꝛ fili o ꝛ

De tonis.
ſpiri tui ſan cto
Glori a patri ⁊ fili
o ⁊ ſpiri tui ſan cto
Talibus octauumq; neumis
con ci ne ver ſum Gloria
patri ⁊ filio ⁊ ſpiri tui ſancto Gloria
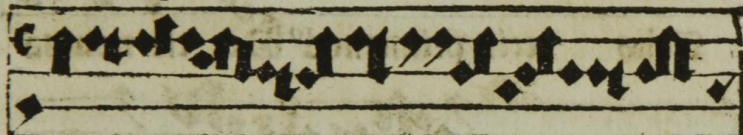
Capitulum. IIII.

parti ꝛ fil o ꝛ spiri

tu i san cto

Sequitur recapitulatio neumaꝝ prescriptarum ver suum octo ꝛ sunt metrice ꝯposita quatuoꝛ versibus.

Talis erit primi mod⁹ Hec est neuma

secuti di Ter ti us hoc resi lit

Hoc quartus car mine rex it

Hic modulus quinti Talis mo

dulati o ſex ti

Septi mus his modu lis
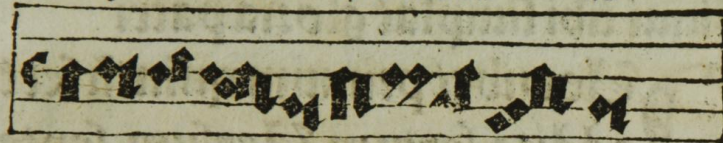
Octauus fungitur i ſtis

QUos dant introitus poſt hec
addiſcito verſus Ut plus cun
ctorum pateat tibi forma tonorum.
Incipitur verſus per fa ſol la tibi
primus Ut re fa verſus per cfaut it
qꝫ ſecundus Ut re fa verſus per G
prebet tibi ternus La ſolſol verſus
lalala dat tibi quartꝰ Ut mi ſol ver
ſus bmollis dat tibi quintus Bmol
lis verſus vt rere dat tibi ſextꝰ Pre
fert ſeptenus fami faſol tibi verſus.

Capitulum. IIII.

Ut re vt octauus vt fafa fert tibi versus Gloria p iungis cui triplat amen tibi primus Duplat amē quintus . octauus erit sibi iunctus Sz per amē reliqui tibi simplat gloria patri

QUe rubet primum quintū fert addito sextum Uersum septenum duo c dant atqz secūdum Ternus z octauus gsolreut est sociatus Sed solus quartus alamire fit associatus Hec z in exemplis subscriptis singula cernis. Introitusqz tonis octo prius associabis Primus gaudete dat: lex dominiqz rorate: Datqz sequens salue: terno benedicite iunge Eduxit dominus tonus hinc sociat tibi quartus Ecce deus quinto

domine in tua cōsociabo Sextꝰ dat
iusti . septenus dat populus si Fert
inuocauit octauus ꝛ ad te leuaui Est
hic insertus alius varius quoqꝫ can
tus Et sic addisce totiꝰ carmina misse
M solū tria c simul x tria preterie
re Pꝰ christū natū binū si iun
xeris annum Cum flores istos con
texuit hugo sacerdos Reutlingn̄k:
noris si nomē scire loci vis Contio
sueuorum quo colligitur variorum
Post ānos denos hinc plurima con
sociauit In varijs spacijs huius li-
briqꝫ locauit Qui nūc sexcent v tria
x versus retinebit Ex quis diuersos
varijs nemis adhibebit

In ista parte ad pleniorem cognitionem tonoꝝ sub-
iungit inceptiones versuum qui associantur introi
tibus cum tota forma ꝛ cum suis gloria patri. ꝟ. ꝛ pa

tere poterit. q euouae introituum (qui eodez modo sicut responsoria et antiphone per octo tonos decantantur) eisdem clauibus adaptantur quibus et euouae antiphonarum solo versu introituum sexti toni excepto. cuius euouae in ffaut incipit vt infra patebit ¶ I Hic nota q quandocunque introitus secundi toni in alamire finitur: tunc euouae versus incipit in csolfaut et ipse versus in gsolreut vt patet in introitu (Cibauit eos etc.) Item si aliqui alii introitus sursum in acutis finiuntur clauibus siue affinalibus euouae versuum similiter sursum incipiuntur. ¶ Subiungit etiam autor in littera q versus introituum primi toni triplicat in fine gloria patri secundum varias inceptiones introituum. ¶ Quintus vero et octauus tonus in gloria patri introituum duplicant euouae Etiam secundum varias inceptiones suas vt infra plenius patebit per cantus demonstrationem ¶ Introitusque etc.) Dicit autor q primo introitus octo tonorum per ordinem sunt sciendi ¶ Ubi nota q primo tono tres introitus in subscriptis versibus sunt associati propter triplex euouae in gloria patri ipsorum ¶ Quinto vero et octauo tono duo introitus sunt adiuncti propter duplex euouae Reliquis vero tonis vnus introitus propter vnicum euouae assignatur vt infra patebit k (Non solum tria c) Hic autor paulisper digreditur a materia huius libri describendo tempus et locum in quibus iste liber descriptus est Et dicit q ab incarnatione domini effluxerit mille anni tricenti triginta duo quando iste liber fuerat conscriptus per versus quadringentos preter triginta Deinde post annos decem autor huius libri co

fiderans se plura necessaria obmisisse superaddidit ad diuersa loca hui⁹ libri.cclxxv. v̄sus Subiūgit etiā in littera nomē suum ꝛ officium Et deinde subiūgit ꝙ liber iste continet sexcentos tringintaquinqꝫ v̄sus quorum versuum aliqui neumis sunt associati in diuersis locis huius libri sicut patet sufficienter.

Sequitur seculorum amen introituū ſm octo tonos cū aliorū cantuū exēplis Et primo de principali euouae primi toni.
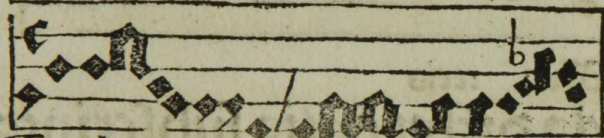
Prima differentia attribuitur introitib⁹ qui in a acuta incipiūt vl'in F capitali citi⁹ ad a acuta ascēdētes ꝛ ibidē aliquā morā faciētes licꝫ ad ffaut iterato descēdāt ꝑ interualla tonorum

Capitulum. IIII.

Seculoꝝ amē Lex domi ni

Sapiētiā sancto rū Scio cui credidi
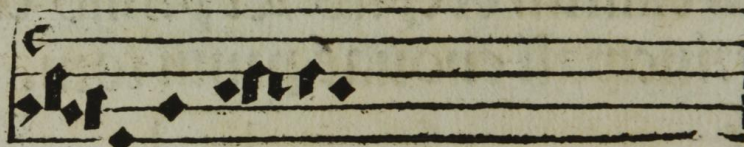
Sal⁹ aūt Mise reris

Secūda differentia subscripta respicit introitus primi toni in Cfaut incipientes ꝛ deinde ꝑ tonum ꝛ post hoc ꝑ diapente ascendētes vt patet in exemplis subscriptis

Seculorū amen Rora te Suscepimus

Gaudeam⁹ Incli na

Modulatio versus huiusmodi

Prima etate plasmati sũt

adam ⁊ eua ⁊ positi sũt in sede beata

Gloria patri ⁊ filio ⁊ spiritui sancto si

cut erat in principio ⁊ nũc ⁊ semp ⁊ in

secula seculoꝝ amẽ Seculoꝝ amẽ

Seculoꝝ amẽ Grað Posuisti ℣. Deside
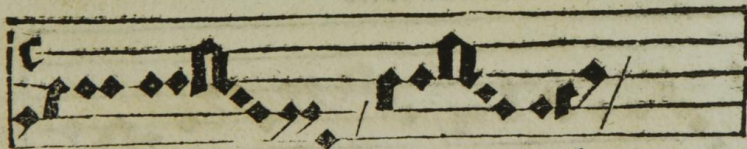
rium Alle
luia Christus rſur gens
Offer. Jubilate de o Cōn. Cū inuocarē te
Ecce virgo Seculoꝝ amen Salue ſancta
De ſecundo tono
Ecce adue nit Dominus dixit Cibauit
Terribilis eſt Ex ore infanciū ꝓ. Secūda
Gloria

Capitulum.IIII.

oratio Vocem iocundi ta tis

Nunc ſcio Si iniqtates ℣. Tẽptat⁹ abrahã
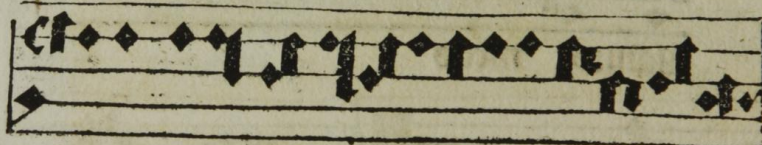
tertia eta te dilectũ yſſaac mactare ꝓbat

Gloria patri ꝛ filio ꝛ ſpiritui ſancto

ſicut erat in principio ꝛ nũc ꝛ ſemꝑ ꝛ in

ſecula ſeculoꝝ amẽ Alle lu

ia ℣. Leta mi ni

Off Bñdixi sti Côn. Bñdici te oẽs

Côn. Btũs ser uus Seculoꝝ amen

De quinto tono.

Edux it dñs Omnis terra Resurrexi

ꝛ ℣. Quarta etate moyses legis ta

balas accepit in mõte sina Gloria patri ꝛ

Capitulum. IIII.

filio ꝛ spiri tui scõ sicut erat ĩ principio

ꝛ nunc ꝛ sp ꝛ in secula seculoꝝ amẽ

Huius quarti toni gͣduale ra-
ro inuenit̃ freqnẽtius eñ gͣdua
lia diuersoꝝ tonoꝝ debitum cur
sum excedunt

Alle luia Surrexit

pastor Off. Perfice gressus meos Illumi

na Cõn. Bñdicite deum
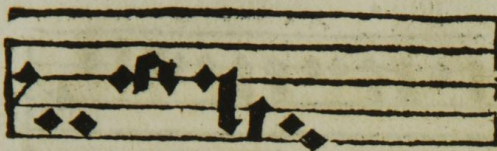
Sequit de quinto tono euouae principale.

Dilexisti
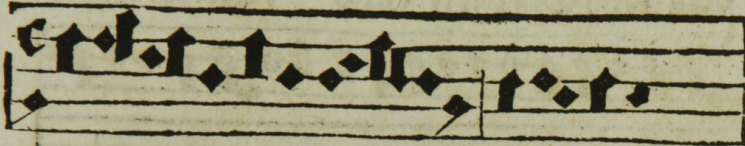
Seculorum amen Ecce de us Exaudi deus

Differentia quinti toni et respicit introitus in ffaut incipiens et deinde ad alamire ascendens

Seculorum quinti Domi ne in tua

Circundederunt me Loquebar Miserere mihi
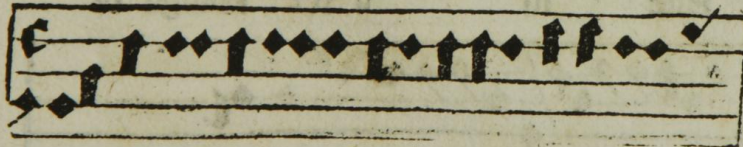
℣. Quinta etate prevaluit david i funda cum lapide

Capitulum.IIII.

ītra goliā Gl'a patri ⁊ filio ⁊ spiritui sancto

sicut erat in principio ⁊ nūc ⁊ sp ⁊ in secula se

culoꝝ amē Seculoꝝ amen Gradu. Tribulati

ones ℣ Vi di

Alle lu a ℣ Diligā te

Off. Reges tharsis Bñdic aīa
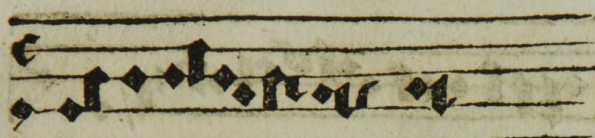
Seqt de sexto tono
Cōn. Dicit do mi nus
Seculoꝝ amē Justi epulentur Os iu sti
In medio eccle sie ꝟ. Saluator nūc dñs
deus etate sexta nat⁹ est in terra
Gloria patri ⁊ filio ⁊ spiritui sancto
sicut erat in principio ⁊ nūc ⁊ sp ⁊ in se
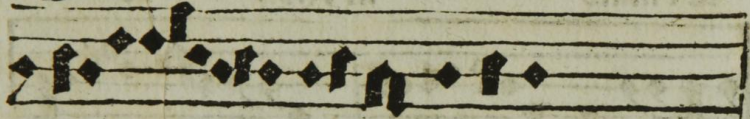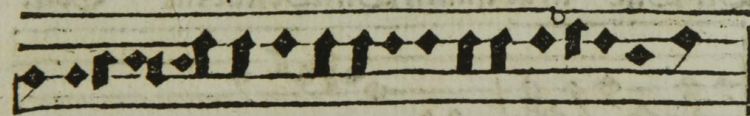
Capitulum. IIII.
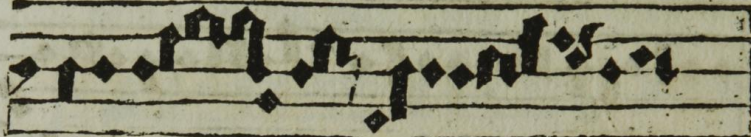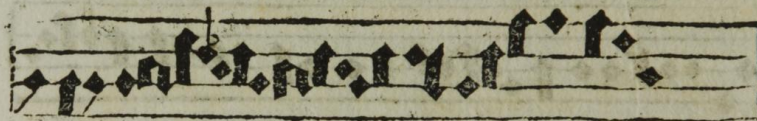
De tonis.

Puer natus eſt Viri ga li le i

Deus in adiutorium ℣. Septima etate

reſurgemus rationem meri torum reddi

turi Gloria patri ⁊ filio ⁊ ſpiri tui

ſancto ſicut erat in principio ⁊ nũc ⁊ ſem

per ⁊ in ſecula ſeculorum amen

Capitulum .IIII.
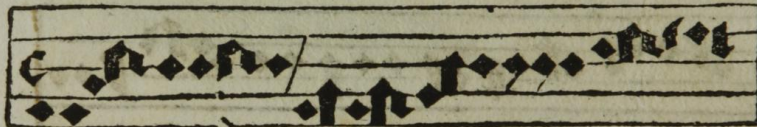
Differentia subscripta seruit introitib9 in Cfaut vel in Dsolre incipientibus Dfa octaui toni

Seculorum amen Ad te leuaui

Lux fulge bit Dũ medium Spũs domi ni

Dñe ne lõge ℣. Octaua etate q̃ carebat fine

ꝑpetua fruetur pace Gloria patri ⁊ filio

⁊ spiritui sancto sicut erat i ꝑncipio ⁊ nũc ⁊

semꝑ ⁊ in secl'a seculorum amẽ Seculoꝝ a

mē Grad. Qui sedes do mine
℣. Qui re gis Allelu
ia ℣. Deus iudex iu stus
Off. Inueni dauid Off. Posui sti
Elege runt Rñsum Uideo
celos Si mile est regnū
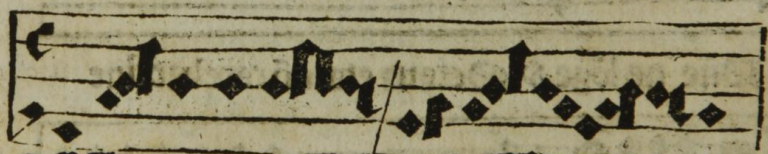
De tonis.

Primũ querite regnũ dei

Q Uos docet autoꝛum pueros
scola post varioꝛum Versus
scandire per neumas disceqꝫ scire
Musica nam cantum sociat metruꝫ
quoqꝫ rigmum

¶ Postquam autoꝛ sufficienter determina
nit de tribus alphabetis per claues ⁊ voces in finistra
manu situatis: ⁊ de monocoꝛdo Et deinde de modis
quibus cantus contexitur: ⁊ post modum de octo to-
nis cum pluribꝰ alijs que circa easdem materias inci
dunt Nunc circa finem libꝛi (cum musica non solum
respiciat cantum varium) Sed etiam rigmum debi
te coniunctum ne vna pars rigmi in numero sillaba
rum excedat alteram partem ymmo etiam metrum
diuersum ⁊ pꝛecipue exametrum ⁊ penthametrum.
Idcirco nunc subinfert qualiter versus eoꝛundẽ me
troꝛum debeant per pueros quibus leguntur varij
autoꝛes scandiri. ⁊ oꝛnate in scolis legi: ⁊ doctoꝛibus
recitari. textus planus est ⁊ sententia similiter.

Capitulum. IIII.

Versib[us] exametris hāc neumā ꝯsociab[is]

Indita pēthametr[is] neuma fit ista tuis   Aliud

His q̄tuor ꝯbis virtutem collige legis Per

mittit impunit imperat atq[ue] vitat

Nota breuis facit vnum tp̄us quatuor tp̄a pedē. sex pedes exmetr[um] v. pēthametr[um] vltīa tn̄ pōt esse breuis vl' lōga. Reliqua req̄re suis loc[is] d̄ m̄suratiōe v̄suū.

Sit tibi laus & honor & gloria christe redemptor Q[ui] tua per

librum me gratia duxerat istum Jr-
rorans dictis cunctis hic ordine scri
ptis Quo maduit vellus gedeonis
roreqꝫ tellus Ignoscāt cūcti si quid
minus vtile scripsi Qui cunctis pla
ceat quia non puto qđ modo viuat
Nam fuit est ⁊ erit qđ nequam pun
gere querit Viperea lingua que lau
de forent bene digna Sicut adam
primi mōstrant pueri tibi bini Quā
do cayn mactat hinc abelqꝫ bōo tra
ctat Tradit ⁊ in mortem samsonem
dalida fortem Cum sua secreta fecis-
set ei manifesta Sicqꝫ saul dauidem
cupiebat perdere regē Pro quo per
fundam studuit prostrare goliā Ac
ab eo sathanam cithara depellere ne

Capitulum. IIII.

quam Sic turbat iudaz turpissimus nichanor dux Et mardocheũ iustum nequissim⁹ amõ Hinc turpis iezabel propter bona pungit helenã Sicut sennacherib iustum sanctumq̃z tobiam Rexq̃z ioas intra templuz iustũ zachariam Serrat ⁊ hinc sanctũ manasses rex isaiaz Carcerat ⁊ sanctũ sedechias rex ieremiam Et iaculat nechao iustum rectumq̃z iosiã Quẽ flet adhuc etas queuis: mage sed ieremias Codex trenorum sicut dat nosse suorum Hosteq̃z nos simili sumi patris eripe fili Quesoq̃z virgo pia nos salua sancta maria

In hac vltima parte autor huius tractatus refert deo gratiarum actiones pro eo q̄ intellectum suum

aridam a gratia et sapientia rore celesti perfudit. vt opus istud perficeret ad vtilitatem magis simplicium et compleret Tangit autem in littera autor quandam historiam veteris testamenti Ad cuius intellectum nota quod scribitur in libro iudicum. capitulo sexto quod eo tempore quando filij israhel peccauerūt coram domino vt madianite id est populus de terra madian insurgerēt cōtra eos volentes terram ipsorum de/uastare Quidam de filijs israhel nomine gedeō pur/gauit triticum suum in suo torculari vt cum ceteris assumpto tritico fugeret hostes Cumque idem gedeon cum ceteris suis filijs israhel inuocauit humilibus precibus dominum vt misericorditer defenderet eos ab hostibus apparuit eidem gedeoni āgelus domini dicēs

M (Dominus tecum virorum fortissime) Vade in fortitudine tua liberabis filios israhel de manu madian petiuit itaque gedeon signū ab angelo de hoc facto dicens domine si saluum facis per manum meam israhel sicut locutus es ponam hoc vellus lane in area seu in arida terra et si ros in solo vellere fuerit et in omni terra siccitas sciam quod per manum meam sicut locutus es liberabis israhel Factumque est ita et de nocte consurgēs expresso vellere concham impleuit Dixitque rursus ad dominum ne irascatur furor tuus contra me Si adhuc semel temptauero signum querens in vellere Oro domine vt solum vellus

Capitulum. IIII.

fit siccū ⁊ omnis terra madans Fecitq̄ dominus no
cte illa vt postulauerat gedeon ⁊ fuit siccitas in solo
vellere ⁊ ros celi in omni terra. vult ergo autor sic di
cere Sicut deus rore celesti impleuit primo vellus
gedeonis ⁊ deinde terram siccam ꝙ eodem modo in/
tellectum suum siccum ⁊ aridum perfuderit rore cele
sti ad hoc opus perficiendum pro iunioribus clericu
lis musicam discere volentibus. quorum intellectus
per scientiam huius libri (si fuerint in eo studiosi) a
rore celesti ꝑfundētur A ¶ (Ignoscāt ⁊c̃.) Hic sup
plicat autor omnibus hunc librum audientibus vt
grata habeant singula in eo ↄscripta ⁊ sibi ignoscant
siqua minus bene posuit Sed quia scribit salomon
ecclesiastes primo capitulo Peruersi difficile corri/
gūtur ⁊ stultorum infinitus est numerus Ideo sub
iungit autor in littera ꝙ vix aliquis poterit facere ali
qua bona ad laudem dei vel etiam hominum nisi etiā
ab aliquibꝫ nequā ⁊ peruersis detrahatur sibi Ideo
etiam submittit se detractioni peruersorum annectēs
vndecim historias veteris testamenti: in quibus eui
denter demōstratur ꝙ pluribus euenerunt mala ꝓ/
ter eoꝝ bona opera O ¶ (Sicut adā ⁊c̃.) Legitur
geneſ capitulo quarto Factum est autē post multos
dies vt offerret Cayn de fructibꝫ terre munera dn̄o
Abel quoq̄ obtulit de primogenitis gregis sui ⁊ adi
pibus eorum ⁊ respexit dn̄s ad abel ⁊ ad munera eius
Ad cayn autem ⁊ ad munera eius nō respexit quia vi
lem tulit oblationem Iratus est q̄ cayn vehemen/
ter dixitq̄ ad abel fratrem suum Egrediamur foras
in agrum Cumq̄ essent in agro ↄsurrexit cayn aduer

sus a bel fratrem suum ⁊ interfecit eum Sic adhuc
multi nequã christianos suos bona ⁊ laudabilia opa
facientes Si non gladio tamen lingua occidunt vi-
perea ⁊ venenosa Idem applica ad subscriptas histori
as P (Tradit ⁊ in mortẽ) Legitur in libro iudicũ
sedecimo capitulo ꝙ dalida vxor sansonis ducis ⁊ gi
gantis fortissimi cõtinue instabat omni qua poterat
precũ instancia ipsi samsoni vt enarraret sibi in quo
esset sua fortitudo Et ille amica relatione dixit ei ꝙ
crinibus capitis sui qđ nunquã fuit rasum Ipsa cõ
pta vertice cum vna dierũ dormiuisset in gremio suo
vocauit tonsorem secrete iubens illuꝫ radere omnes
crines samsonis ⁊ cum hoc vocauit inimicos samso
nis qui latebant in insidijs. ⁊ samsonẽ cuꝫ euigilasset
⁊ crines perdidisset per rasuram capitis cecauerunt ⁊
multa mala ei intulerunt qui tandem cum ei crines
denuo creuissent in capite predictam dalidam mere
tricem cum mille alijs hostibus suis fracta columna
vnius domus interfecit ⁊ ipse similiter mortuus fu
it. applica vt sup̈ Q ¶ (Sicqꝫ saul dauiđ) Legit̃
primo Regum decimoseptimo capitu. ꝙ dauid ad pe
titionem saul regis occidit ꝑ fundam goliath gigan
tem. Legitur quoqꝫ decimooctauo capitl̃o ꝙ spirit⁹
malus incepit vexare saul Dauid autem ꝑcutiebat
citharam ⁊ eo tempore spiritus malus recessit a saul
Saul tamen [illegible] immemor bonoꝝ Dauid sepius ni
tebatur interficere eũ m Applica vt supra R
¶ Sic turbat iudam ⁊c̃.) Legitur secũdo machab. ꝙ
iudas machabeus dux famosissimus ⁊ strenuissimus

multa bona et laudabilia fecit opera pro quibus tur-
pissimus et malignissimus nichanor dux regis sirie
quanto plus poterat eum persequebatur Tandem
autem obtento tropheo in prelio iudas caput nicha
noris abscidit et iuxta iherusalē suspendit in altū Si-
cut legitur secundo machabeorū ultimo Sicut ad-
huc multi qui pro bonis reddant mala torquebunt
eternaliter S ¶ (Et mardocheum) Legitur in
libro hester capitulo tertio quod maledictus amon virū
bonum et iustum mardocheum habere cepit odio vn
de etiam ob inuidiam ipsius mardochei qui fuit iu-
deus obtinuit a rege asuero vt in centum vigintisep
tem prouincijs deberēt occidi turpiter omnes iudei
Hester autem regina hec percipiens obtinuit cassa-
tionem litterarum eorundem et cum hoc obtinuit a
rege vt ipse amon suspenderetur propter maliciam
suam in patibulo vt legitur hester quindecimo T
¶ (Hinc turpis iezabel) Legitur tertio regum capi
tulo decimonono quod iezabel vxor regis achab detraxit
helie prophete propter sua bona opera. vnde volebat
ipsum occidisse Qui fugiens iacuit subter vnā iuni
perum et petiuit anime sue vt moreretur Sed ange
lus domini cōsolabatur eum Turpis autem iezabel
propter maleficia sua. deinde proiecta fuit de turri et

canes lingebant sanguinem eius Sicut adhuc mul
ti detractores per canes infernales detorquebuntur
nisi de sua detractione satis fecerint in hoc mundo.
¶ Sicut sennacherib Legit̄ Tobie capitulo primo
q̄ sennacherib persequebatur crudeliter iustum ꝛ
sanctum Tobiam volēs eum occidere propter sepul
turas ꝛ alia bona opera qui sennacherib Deinde a
proprijs pueris suis est occisus vtlegitur ibidem.
Quapropter si detractores precogitarent futura pe
ricula a detractione ꝛ persecutione bonorum cessarēt
V (Rex q̄ ioab) Legitur secundo libro Pa
ralipomenō vicesimoquarto capitulo q̄ ioab rex ihe
rusalē zachariam filium Joiade sacerdotis propter
bona ꝛ salubria dicta ꝛ consilia sua cepit eum odio ha
bere ꝛ occidere inter templuꝫ ꝛ altare Sed ob vin
dictam a proprijs seruis occisus fuit vt ibidem sub
infertur X (Serrat ꝛ hinc sanctum ꝛc̄.) Legi
tur quarto Regum vicesimo capitulo q̄ manasses
rex iherusalem fecit peccare israhel ꝛ effudit sangui
prophetaruꝫ multuꝫ nimis. Unde etiam (vt dicit
in historia scolastica) lignea serra iussit serrari isayam
prophetam qui erat suus consanguineus ꝛ ab hoc
in vindictam longo tempore in carcerē fuit missus ꝛ
multo ferro alligatus deo hoc permittente Applica
vt supra. Y (Carcerat ꝛ sanctū) Legit̄ iheremie

Capitulum. IIII.

capitulo tricesimoseptimo Precepit ergo sedechias vt traderetur iheremias in vestibulum carceris et triginta octo submiserunt funibus iheremiam in lacum vbi non fuit aqua sed lutum Descēdit itaque iheremias in scenum secundum quod factum est ex eo quod sedechias nō curabat bona facta et dicta iheremie prophete: sed sibi detraxit et etiam in carcerem posuit: in vindictam rex babilonis ipsum captiuauit et cecauit ¶ (Et iaculat) legitur quarto regum vicesimoprimo. quod iosias rex iherusalē venit in occursum nechao regis egipti et occisus fuit in prelio Et quia iosias fuit rex mitissimus et mānsuetissimus insuper religiosissimus et rectissimus Sic etiam legitur in sequentia Stirpe maria etc. Patris iosie adimpleuit te religiositas Idcirco ob vindictā ipsius nechao occisus fuit a rege assiriorum Subiūgit deinde autor in littera quod iosias rex lamētatus fuit ab vniuersis et maxime a iheremia propheta qui librū trenorum sui lamentationum (qui singulis ānis in vniuersa ecclesia catholica triduo ante pasca legitur ad matutinum) de ipso iosia historialiter compilauit Et quia omnibus detractoribus in fine huius libri per historias subiunctas male postremo accidit Idcirco autor ista subiunxit vt audientes ea a detractionibus bonorum factorum dictorum desistant Petit deinde autor vt Jhesus christus et piissima virgo maria nos a consimilibus hostibus defendant Amen.

Impressum Argentine per Johannem pryss Anno M cccc lxxxviij
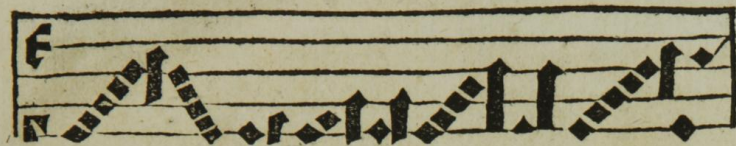
De tonis.
Exercitium vocum musicaliuꝫ.

.lxxxxiii.
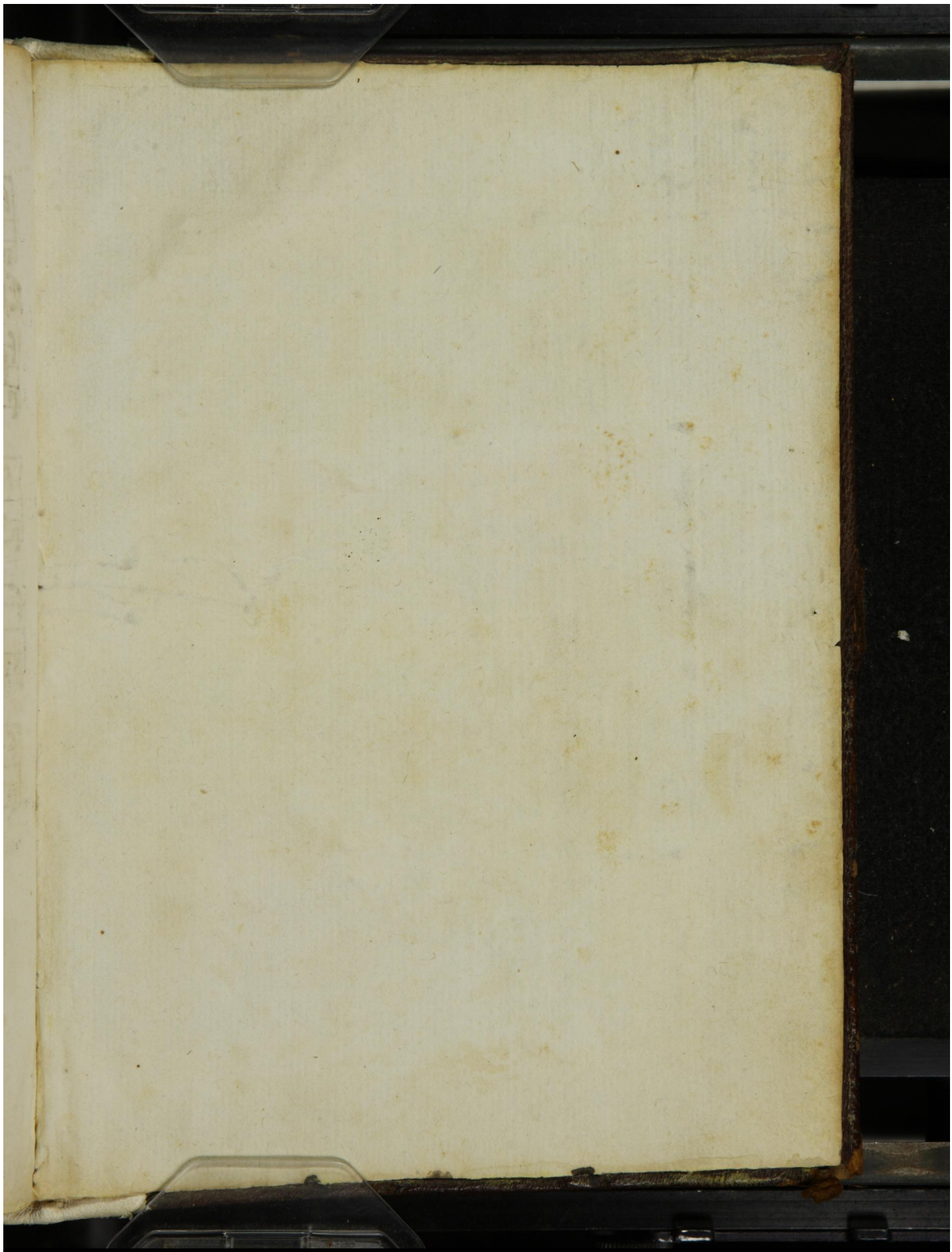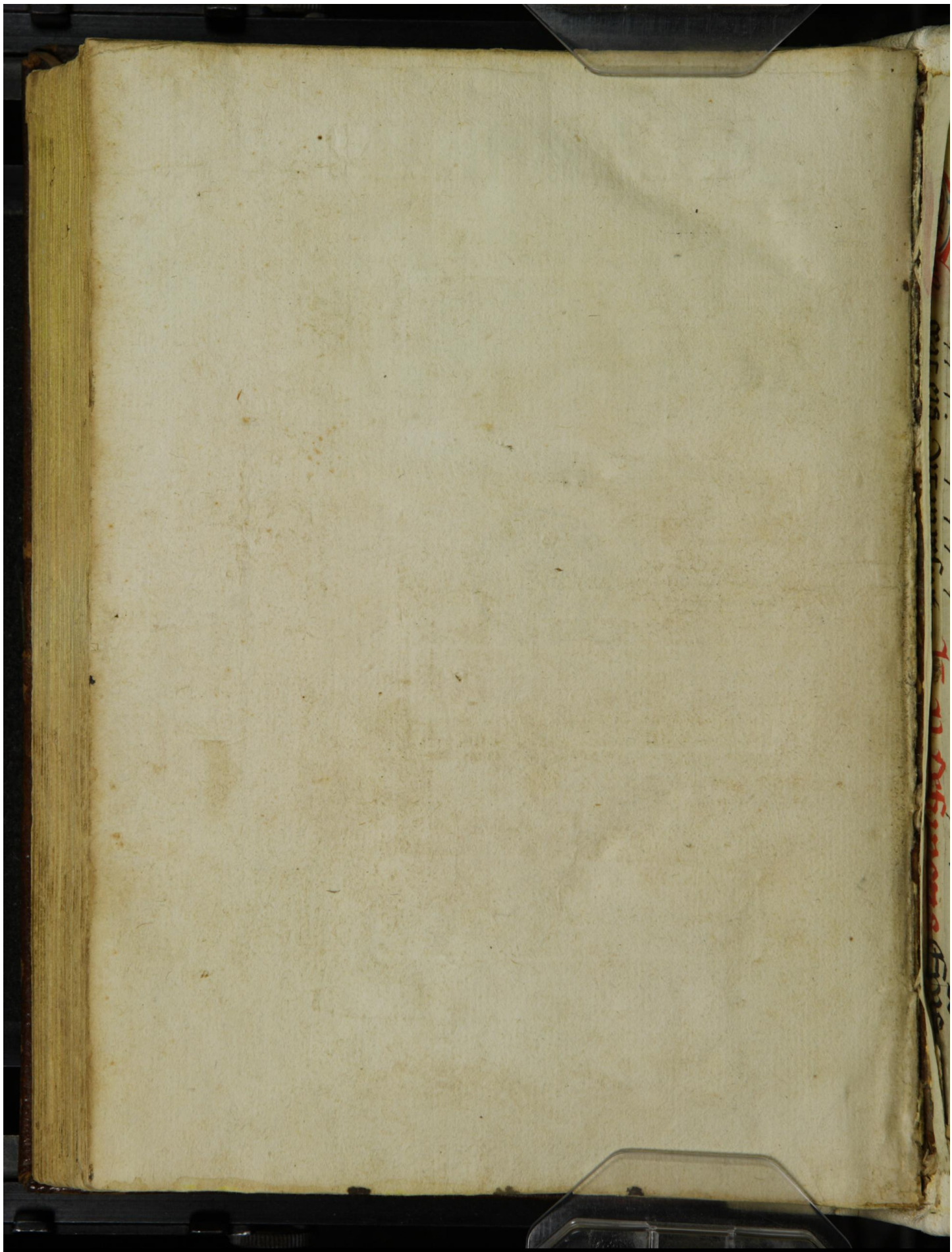
promisisti et se mini eius. Hostias et preces ti
bi dne laudis offerimus tu suscipe p animabus illis
quar hodie memoriam agimus fac eas domine de morte
transire ad uitam. Redemptor animar omnium
xpianor mitte archangelum sanctum mychahelem ut
ille dignetur eas eripere de regionibus tenebrarum et
perducat eas in sinum abrahe in lucem sempiternam.
Absolue domine animas eor ab omni uinculo delic
tor ut in resurrectionis gloria inter tuos resuscitati re
spirent. Requiem eternam dona eis dne et lux ppetua lu